

*Հայաստանի Հանրապետության
փաստաբանների պալատի նախագահի*

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

*2016 թվականին
Հայաստանի Հանրապետության
փաստաբանների պալատի
ռազմավարական ծրագրի կատարման վերաբերյալ*

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Նախաբան	5
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ	6
ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ	12
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ (ԱՆՎՃԱՐ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ) ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	14
1) Հանրային պաշտպանության ինստիտուտի զարգացում և բարեփոխումներ	14
2) ՀՊԳ հեղինակության բարձրացում	22
3) ՀՊԳ պաշտպանների մասնագիտական որակների բարձրացում և շարունակական վերապատրաստման ապահովում	23
4) Անվճար իրավական օգնության տրամադրման այլընտրանքային համակարգերի ներդրում	26
5) ՀՊԳ աշխատանքների իրականացման թափանցիկության և հաշվետվողականության բարձրացում	26
ՈՒՆԿՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ԵՎ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	28
ՀՀ ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	32
ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	36
ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ	42
2016 թվականի ընթացքում փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովի կողմից արձանագրված միջադեպերը	43
2016 թվականի ընթացքում փաստաբանների նկատմամբ հարուցված քրեական գործերը	56
2016 թվականի ՀՀ փաստաբանների պալատի մասնակցությամբ քննվող դատական գործերը	56
ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՐԱԾ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ	58

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄ 64

2016 թվականի 1-ին կիսամյակի վերապատրաստման դասընթացների արդյունավետության գնահատման վերլուծությունը 67

2016 թվականի 2-րդ կիսամյակի վերապատրաստման դասընթացների արդյունավետության գնահատման վերլուծությունը 71

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ՀԵՏ 76

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ

ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 80

ՀՀ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏ - ԱՐՑԱԽ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 83

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴԱՅՆՈՒՄ 89

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԿԱԶՄՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ

ԱՅԼ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ՀՁՈՐԱՑՈՒՄ 101

1) Ակումբ 101

2) Գիտավերլուծական կենտրոն 101

3) Երիտասարդական խորհուրդ 102

4) Մարզամշակութային ակումբ 102

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԿՈՂՄԻՑ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ 104

ՄԽԻԹԱՐ ԳՈՇԻ ԴԻՄԱՔԱՆԴԱԿԻ ԲԱՑՈՒՄ 110

«ՖՈՒԳԱ 1» ԳԵՂԱՆԿԱՐ 112

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՎԱՐՔԱԳԾԻ ԿԱՆՈՆԱԳՐՔԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ

ԿԻՐԱՐԿՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ 113

1) Մասնագիտական էթիկային առնչվող հարցերի հրապարակում 113

«ՓԱՍՏԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ 3-ՐԴ ՄԱՍԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԳՐԱՎՈՐ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(AMICUS CURIAE) 115

««ՓԱՍՏԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԳՐԱՎՈՐ ԿԱՐԾԻՔ	117
Հավելված թիվ 1՝ Փաստաբանների նկատմամբ հարուցված կարգապահական վարույթների վիճակագրություն	119
Հավելված թիվ 2՝ Փաստաբանների դեմ ներկայացրած բողոքների և կարգապահական վարույթների վիճակագրություն	120
Հավելված թիվ 3՝ 2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի խորհրդի կողմից քննված և ավարտված գործերի վիճակագրություն	123
Հավելված թիվ 4՝ Փաստաբանների պալատի նախագահի իրավական ակտերի վիճակագրություն	125
Հավելված թիվ 5՝ Փաստաբանների պալատի գործավարության վիճակագրություն	126
Հավելված թիվ 6՝ ՀՀ փաստաբանների պալատի խորհրդի գործունեության վիճակագրություն	127
Հավելված թիվ 7՝ ՀՀ փաստաբանների պալատի հանրային պաշտպանի գրասենյակի վարած քրեական գործերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների համեմատական վերլուծություն	128
Հավելված թիվ 8՝ ՀՀ փաստաբանների պալատի հանրային պաշտպանի գրասենյակի վարած քաղաքացիական, վարչական կամ սահմանադրական գործերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների համեմատական վերլուծություն	132
Հավելված թիվ 9՝ Հանրային պաշտպանի գրասենյակ դիմած քաղաքացիներն՝ ըստ կատեգորիաների	135

* * * * *

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հաշվետվության մեջ ներկայացված է 2016 թվականի ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի (**այսուհետ՝ Փաստաբանների պալատ**) խորհրդի 25.12.2014թ. թիվ 37/4-Լ որոշմամբ հաստատված Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի 2015-2017 թվականների **ռազմավարության ծրագրի (այսուհետ՝ Ռազմավարական ծրագիր)** կատարմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ տեղեկություններ:

Փաստաբանների պալատի 2015-2017 թվականների ռազմավարության ծրագրով նախատեսված են 2015-2017 թվականների համար Փաստաբանների պալատի ռազմավարական հիմնական 12 ուղղություններ, որոնցով ներկայացված են այն նվազագույն նպատակները, որոնք Փաստաբանների պալատն իր առջև դրել է:

Սույն հաշվետվության մեջ Փաստաբանների պալատի 2016 թվականի ռազմավարական ծրագրի կատարողականը ներկայացված է ոլորտային սկզբունքով առանձնացված գլուխներով:

Սույն հաշվետվությունը հաստատվել է Փաստաբանների պալատի խորհրդի 2017 թվականի մայիսի 30-ի թիվ 12/12-Լ որոշմամբ:

* * * * *

ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ

➤ Փաստաբանների պալատի աշխատակազմում կառավարման ժամանակակից համակարգերի ներդրում.

Փաստաբանների պալատի նախագահի 31.03.2016 թվականի 38-Լ հրամանով հաստատվել է փաստաբանների պալատի վարչակազմակերպական նոր կառուցվածքը, աշխատակազմի ոլորտային դասակարգումը և աշխատակազմի աշխատողների ծառայողական լիազորությունների (աշխատանքային գործառույթների) նոր շրջանակը, որով աշխատակազմի գործառույթները վերախմբագրվել և առավել հստակեցվել են ըստ գործունեության ոլորտների:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄ

Նախագահի առաջին տեղակալ	Նախագահի տեղակալ	Ֆինանսական տնօրեն	Աշխատակազմի ղեկավար	ՀՊԳ ղեկավար
➤ Պեղական (ցածրակարգ, ուսերկանության, դատախազության և այլ) ու փոքրական ինքնակառավարման մարմինների հետ հարաբերությունների համակարգում. ➤ Պալատի և միջազգային կառույցների հարաբերությունների համակարգում. ➤ Պալատի հասարակաշխույթան հետ կապերի ոլորտի, այդ թվում՝ Պալատի մամուլի խոսնակի աշխատանքի համակարգում. ➤ Պալատի ծրագրերի արդյունավետ իրականացման ապահովում. ➤ Պալատի մասնակցությամբ գործերով դատական ներկայացուցչություն. ➤ Լորմաբով ակտերի կամ զրանց նախագծերի վերաբերյալ Պալատի դիրքորոշումների մշակում և ներկայացում. ➤ Փաստաբանների եկամտամբ ներկայացված բողոքների քննարկման կազմակերպում:	➤ Պալատի հանրային պաշտպանի գրասենյակի (այսուհետ՝ ՀՊԳ) վերահսկողական աշխատանքների համակարգում. ➤ Կարգապահական գործերով Պալատի խորհրդի որոշումների կատարման և պահպանման ամփոփման նկատմամբ վերահսկողություն. ➤ Պալատի ժամանակավոր կամ մշտական այլ հանձնախմբերի, հանձնաժողովների, ակումբների, աշխատանքային խմբերի կամ այլ կառույցների աշխատանքների համակարգում:	➤ Պալատի բյուջեի կառավարում. ➤ Պալատի ֆինանսա-դրամական միջոցների կառավարում. ➤ Ֆինանսական հայտերի և հաշվադրությունների կազմման և ներկայացման գործընթացի կազմակերպում. ➤ Մուգումներ, անդամավճարների և այլ վճարների հավաքագրման և արժույթությունների պրամագրման կազմակերպում. ➤ Պալատի խորհրդի քննադատության կարգապահական գործերով նիստերի) սպասարկում. ➤ Պալատի կայքի կարգազման ապահովում:	➤ Պալատի աշխատակազմի ընդհանուր ղեկավարում. ➤ Որակավորման քննությունների կազմակերպմանը և անցկացմանն օժանդակություն. ➤ Փաստաբանների պարտադիր վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպում. ➤ ՀՀ փաստաբանական դպրոցի հետ հարաբերությունների համակարգում:	➤ ՀՊԳ ընթացիկ աշխատանքների կազմակերպում. ➤ Հանրային պաշտպանների միջև աշխատանքի բաժանում. ➤ Հանրային պաշտպանություն իրականացնելու մասին որոշումների ընդունում. ➤ Հանրային պաշտպանների կողմից իրականացվող օգնություն իրականացնելու որակի և ժամկետների նկատմամբ հսկողության իրականացում:

2016 թվականի ղեկտեմբեր ամսվա դրությամբ Փաստաբանների պալատում (այդ թվում՝ հանրային պաշտպանի գրասենյակում) աշխատել է **104 անձ**, որից՝

- ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատակազմում՝ 22 աշխատող¹.
- Հանրային պաշտպանի գրասենյակի աշխատակազմում՝ 16 աշխատող.
- Հանրային պաշտպան՝ Երևան քաղաքում և մարզերում՝ 66 աշխատող:

¹ ՀՀ փաստաբանների պալատի 22 աշխատողներից 10-ի աշխատավարձի դրույքաչափի 50%-ը վճարվում է պետական բյուջեի մասին համապատասխան օրենքով հանրային պաշտպանի գրասենյակի պահպանման համար հատկացված գումարից, քանի որ այդ հաստիքի գործառույթներն ուղղված են նաև հանրային պաշտպանի գրասենյակի սպասարկմանը:

Փաստաբանների պալատի 2013-2016 թվականների հաստիքացուցակներով միայն ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատակազմի համար նախատեսված հաստիքների քանակի համեմատական վերլուծությունը հանգում է հետևյալին.

Համեմատական ժամանակահատված	2012թ.	2013թ.	2014թ.	2015թ.	2016թ.
Աշխատողների փաստացի քանակ	23	21 *	24	24	22

* 2013 թվականի հոկտեմբերին հաստիքացուցակում կատարված փոփոխությունների արդյունքում նախատեսվել է 21 հաստիք, որից 2 հաստիքը համալրված չի եղել:

Նշված տվյալների վերլուծության արդյունքում կարելի է գալ այն եզրահանգման, որ հինգ տարվա ընթացքում ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատողների միջին թվաքանակը² չի փոխվել՝ չնայած այն հանգամանքին, որ նույն ժամանակահատվածում շուրջ եռակի անգամ աճել է ՀՀ փաստաբանների պալատի գործավարության և իրավական ակտերի վիճակագրական ցուցանիշը: Այսպես՝ **2012 թվականի** ընթացքում Փաստաբանների պալատի **մտից փաստաթղթերի քանակը կազմել է 686**, իսկ **2016 թվականին՝ 2623, այսինքն՝ 1937 հարով կամ 382%-ով ավել**: **2012 թվականին** Փաստաբանների պալատի **եկից փաստաթղթերի քանակը կազմել է 809**, իսկ **2016 թվականին՝ 2687, այսինքն՝ 1878 հարով կամ 332%-ով ավել**: Մտից փաստաթղթերի աճի հետ մեկտեղ աճել է նաև Փաստաբանների պալատի իրավական ակտերի քանակը: **2012 թվականին** Փաստաբանների պալատի **նախագահն ընդունել է 165 որոշում**, իսկ **2016 թվականի** ընթացքում **ընդունվել է 511 որոշում՝ 2012 թվականի համեմատությամբ ավել 346 հարով կամ 310%-ով**:

Վերոնշյալ ցուցանիշներից բացի, 2016 թվականին 2012 թվականի համեմատությամբ շուրջ 500 անձով կամ 40%-ով աճել է նաև գործող փաստաբանների քանակը³:

Հատկանշական է նաև այն, որ 2012 թվականին Փաստաբանների պալատը տեղակայված է եղել ք.Երևան, Զաքիյան 3 հասցեում գտնվող բազմաբնակարան շենքի առաջին հարկում և փաստաբանների պալատի կողմից օգտագործվող

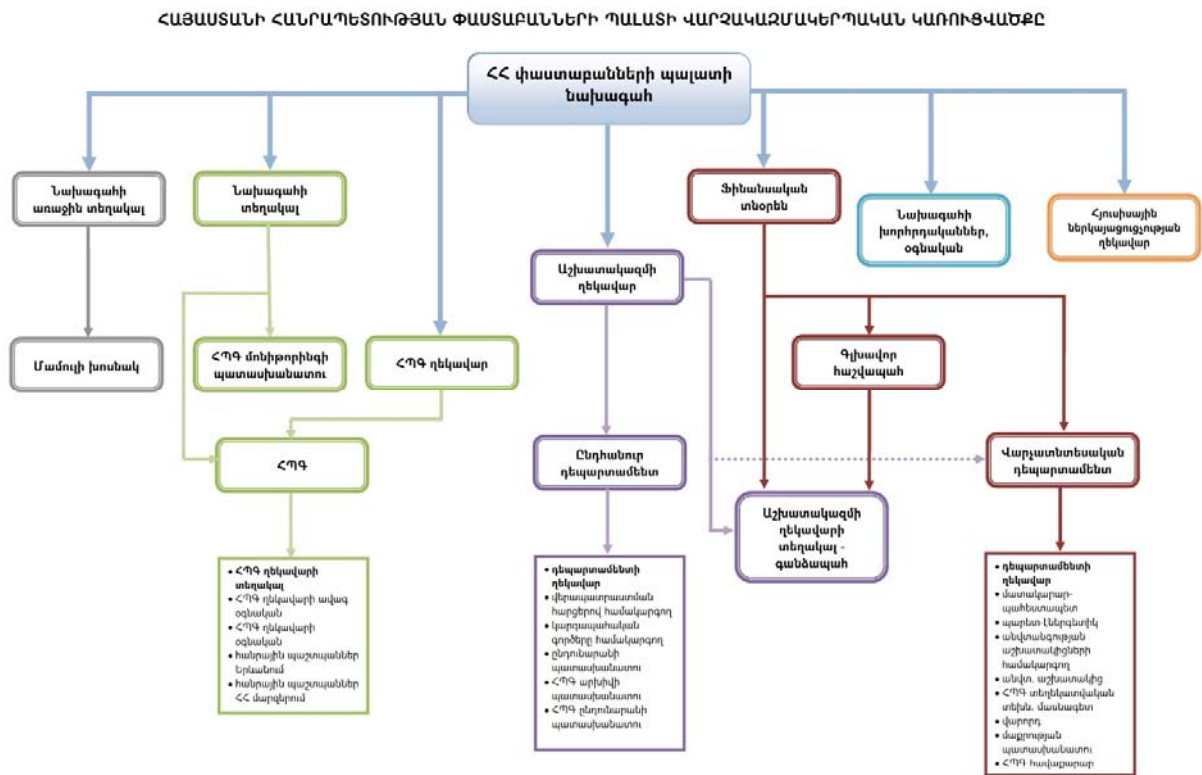
² 2012 – 2016 թվականների համար միայն ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատակազմում աշխատողների միջին քանակը կազմում է մոտ 22 աշխատող: Նշված ցուցանիշը ստացվել է հինգ տարված աշխատողների հանրագումարը (23+21+24+24+22) 5-ի բաժանելու միջոցով:

³ 2012 թվականի դեկտեմբերի դրությամբ գործող փաստաբանների թիվը կազմել է մոտ 1270 փաստաբան, իսկ 2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող փաստաբանների թիվը կազմել է 1771 փաստաբան:

տարածքի ընդհանուր մակերեսը կազմել է մոտ 356 քմ, իսկ 2014 թվականի ապրիլից միայն Փաստաբանների պալատը զբաղեցնում է ք.Երևան, Զաքիյան 2 հասցեի շենքի չորրորդ հարկում գտնվող մոտ 757 քմ մակերեսով (չհաշված մյուս հարկերը և ընդհանուր օգտագործման տարածքները) տարածք՝ նախկինի համեմատությամբ գրեթե կրկնակի անգամ ավել:

2016 թվականին ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատակազմն ունեցել է հետևյալ վարչակազմակերպական կառուցվածքը

➤ **Փաստաբանների պալատի աշխատակազմում (այդ թվում՝ հանրային պաշտպանների համար) գործավարության և փաստաթղթաշրջանառության էլեկտրոնային համակարգերի ներդրում («Mulberry» և «Հանրային պաշտպանի գրասենյակ» էլեկտրոնային ծրագրեր):**

2016 թվականին Փաստաբանների պալատում գործարկվել է փաստաթղթաշրջանառության երկու համակարգ՝

✓ **«Էլեկտրոնային հանրային պաշտպան» համակարգ**

2016 թվականին ամբողջ ծավալով գործարկվեց «Հանրային պաշտպանի գրասենյակ» էլեկտրոնային ծրագիրը:

Էլեկտրոնային հանրային պաշտպանի ծրագրի մշակումն ու ներդնումն իրականացվել է Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության հայաստանյան ներկայացուցչության (ABA ROLI) և ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ:

Ծրագրի նպատակն է հեշտացնել, կենտրոնացնել և առավելագույնս արդյունավետ դարձնել ՀՊԳ գործունեությունը: Այն իրենից ներկայացնում է ՀՊԳ էլեկտրոնային կառավարման համակարգ, որն ունի ՀՊԳ գործունեության ընթացքում կիրառված փաստաթղթերի արխիվացման և հաշվետվությունների ավտոմատ գեներացման հնարավորություններ:

«Էլեկտրոնային հանրային պաշտպան ծրագիրը հանրային պաշտպաններին հնարավորություն է տալիս, չգտնվելով աշխատավայրում, կատարել իրենց աշխատանքային որոշ գործառույթներ: Այն ամբողջական տեղեկատվական բազա է, որը թարմացվում է յուրաքանչյուր պահի:

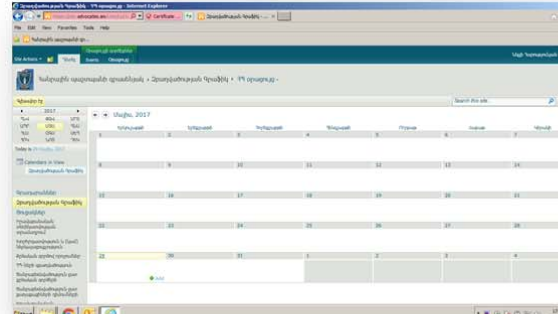
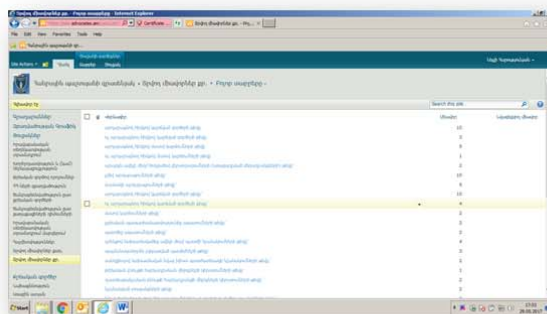
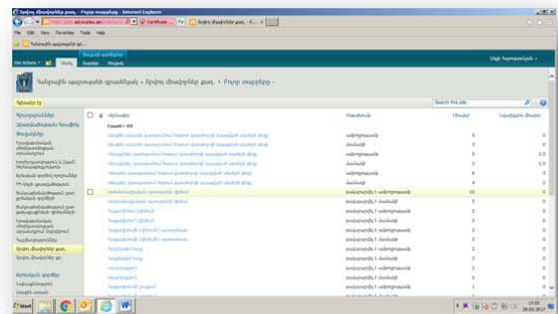
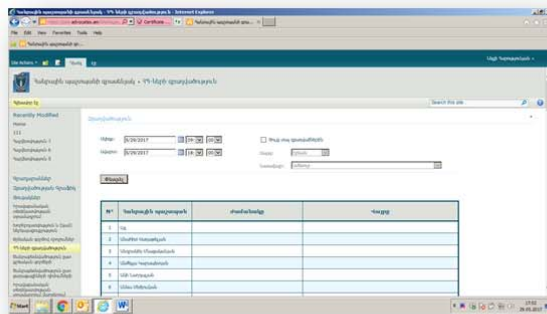
Ծրագրով ներդրված է մոդուլները հնարավորություն են տալիս բարձրացնել հանրային պաշտպանի գրասենյակի կողմից տրամադրվող անվճար իրավաբանական օգնության որակը, հաշվի առնելով համակարգի հետևյալ գործառույթները՝

- ✓ հանրային պաշտպանների աշխատաժամանակի տնտեսում և նրանց ծանրաբեռնվածության նվազեցում.
- ✓ հանրային պաշտպանի գրասենյակի կառավարումը, փաստաթղթերի կազմումը և շրջանառությունը, տեղեկատվության որոնումն ու առցանց օգտագործումը, ինչպես նաև հանրային պաշտպաններին գործերի մակագրումն ապահովող միասնական կենտրոնացված տեղեկատվական համակարգի առկայություն.
- ✓ հանրային պաշտպանի գրասենյակ ուղղված գործերի արդյունավետ բաշխում,
- ✓ հանձնարարության (գործի) առցանց մակագրում,
- ✓ հանրային պաշտպանի գործունեության նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողության իրականացում:
- ✓ հանրային պաշտպանի գործունեության վիճակագրության վարում.
- ✓ հանրային պաշտպանի կողմից ըստ տարբեր չափանիշների տրամադրվող հաշվետվությունների գեներացում.
- ✓ հաճախորդների տվյալների շտեմարանների վարում.
- ✓ տիպային փաստաթղթերի գեներացում.

- ✓ յուրաքանչյուր գործով (խորհրդատվություն, փաստաթղթի կազմում, ներկայացուցչություն, պաշտպանություն և այլն) առանձին էլեկտրոնային արխիվի վարման հնարավորություն.
- ✓ դատական նիստերի կամ դատավարական այլ գործողությունների վերաբերյալ օրացույցի վարում և դրանց անցկացման ժամանակի և տեղի վերաբերյալ համապատասխան հիշեցում.
- ✓ էլեկտրոնային արխիվի վարում.
- ✓ համակարգում անհրաժեշտ չափանիշներով տեղեկատվության որոնում:

Ծրագրի միջոցով ապահովվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում անվճար իրավաբանական օգնություն տրամադրելու վերաբերյալ դիմումների և որոշումների կենտրոնացված և միասնական հաշվառումը, ինչպես նաև այն հնարավորություն է տալիս իրականացնել էլեկտրոնային մոնիթորինգ և վերահսկողություն մարզերի հանրային պաշտպանների կողմից գործերի վարման ժամկետների և արձանագրված արդյունքների վերաբերյալ:

* * * * *

Հաշվետվությունը հրապարակվել է Փաստաբանների պալատի կայքէջում (միայն փաստաբանների հասանելիության ձևաչափով), ինչպես նաև ուղարկվել է փաստաբաններին էլեկտրոնային փոստով:

Փաստաբանների պալատի ֆինանսատնտեսական գործունեության թափանցիկությունն ապահովվում է կայքում առկա «Հաշվետվություններ» բաժնում (որը տեսանելի է միայն փաստաբանների համար) Փաստաբանների պալատի ֆինանսական հաշվետվությունները հրապարակելով, ինչը հնարավորություն է տալիս յուրաքանչյուր փաստաբանի ծանոթանալու Փաստաբանների պալատի ֆինանսական շարժին:

Հաշվետվությունները հրապարակվում են եռամսյակային կարգով, իսկ հետո փոխարինվում են տարեկան հաշվետվությամբ:

* * * * *

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ (ԱՆՎՃԱՐ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ) ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀԱՐԳԱՑՈՒՄ

* * *

1. Հանրային պաշտպանության ինստիտուտի զարգացում և բարեփոխումներ.

Ռազմավարության ծրագրով որպես հանրային պաշտպանության ինստիտուտի զարգացման նվազագույն միջոցառումներ առանձնացվել են հետևյալ գործողությունները.

➤ **Հանրային պաշտպանների թվաքանակի ավելացման քաղաքականության վարում.**

Հանրային պաշտպանության ոլորտում Փաստաբանների պալատի կողմից մշտապես բարձրացվող խնդիրներից է հանրային պաշտպանի թվաքանակի հարցը:

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված անվճար իրավաբանական օգնություն հայցելու իրավունք ունեցող անձանց շրջանակի և հանրային պաշտպանի գրասենյակի կողմից վարվող քրեական և քաղաքացիական (այդ թվում՝ վարչական և սահմանադրական) գործերի վիճակագրության ⁴ ուսումնասիրությունը վկայում է հանրային պաշտպանների քիչ թվաքանակի մասին:

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 5-րդ մասի՝ 2016 թվականին գործող խմբագրությամբ, քաղաքացիական (վարչական) գործերով անվճար իրավաբանական օգնություն պետք է տրամադրվեր ստորև թվարկված 14 սոցիալական խմբերի մեջ մտնող անձանց: Այդպիսիք են՝

- 1) Հայաստանի Հանրապետության սահմանների պաշտպանության ժամանակ զոհված (մահացած) զինծառայողի ընտանիքի անդամները.
- 2) 1-ին և 2-րդ խմբի հաշմանդամները.
- 3) դատապարտյալները.
- 4) ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված՝ 0-ից բարձր անապահովության միավոր ունեցող ընտանիքի

⁴ ՀԴԳ վիճակագրությունը տես սույն հաշվետվության թիվ 7-9 հավելվածներում:

անդամները.

- 5) Հայրենական մեծ պատերազմի և Հայաստանի Հանրապետության սահմանների պաշտպանության ժամանակ մարտական գործողությունների մասնակիցները.
- 6) գործազուրկները.
- 7) միայնակ բնակվող կենսաթոշակառուները.
- 8) առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներին, ինչպես նաև առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների թվին պատկանող անձինք.
- 9) փախստականները.
- 10) Հայաստանի Հանրապետությունում ժամանակավոր պաշտպանություն ստացածները.
- 11) անվճարունակ այն ֆիզիկական անձինք, որոնք իրենց անվճարունակությունը հաստատող հավաստի տվյալներ են ներկայացնում: Սույն կետի իմաստով անվճարունակ է համարվում այն ֆիզիկական անձը, որը չունի բավարար եկամուտ, համարել է բնակվող աշխատող ընտանիքի անդամ, ինչպես նաև բացի անձնական բնակարանից, որպես սեփականություն չունի այլ անշարժ գույք կամ նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկը գերազանցող արժեքի փոխադրամիջոց.
- 12) հոգեբուժական կազմակերպությունում բուժվող հոգեկան խանգարումներ ունեցող անձինք.
- 13) օրենքով սահմանված կարգով մարդկանց թրաֆիքինգի և շահագործման ենթարկված զոհերի նույնացման հանձնաժողովի կողմից զոհ կամ հատուկ կարեգործիայի զոհ ճանաչված անձինք.
- 14) Հայաստանի Հանրապետությունում ապաստան հայցողները.⁵

Փաստաբանների պալատի հանրային պաշտպանի գրասենյակում աշխատող հանրային պաշտպանների հաստիքների քանակը պայմանավորված է համապատասխան տարվա համար պետական բյուջեի մասին օրենքով հատկացվող միջոցների չափով:

Մինչև 2016 թվականը Փաստաբանների պալատին բյուջեի մասին համապատասխան օրենքներով հատկացվող միջոցները բավականացնում էր հանրային պաշտպանի 49 հաստիքի համար:

Սակայն, Փաստաբանների պալատի լրբբինգի, ինչպես նաև անվճար

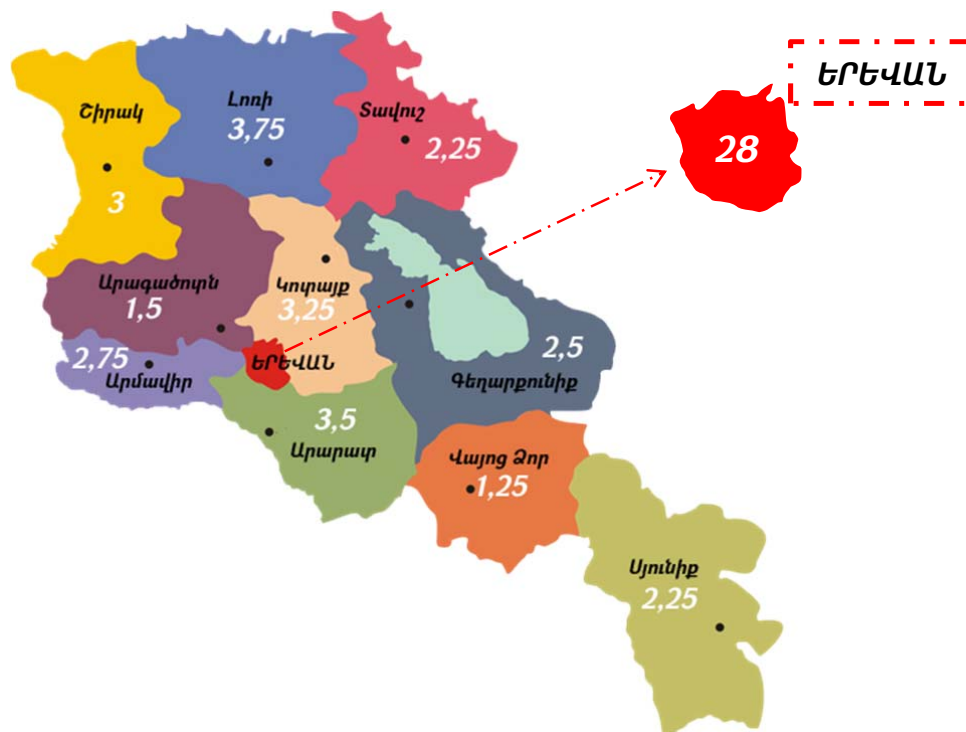
⁵ Հայաստանի Հանրապետությունում ապաստան հայցողները որպես անվճար իրավաբանական օգնությունից օգտվող սոցիալական խումբ նախատեսվել են 2016թ. նոյեմբերի 14-ից:

իրավաբանական օգնության տրամադրման վերաբերյալ ՀՊԳ՝ տարեց տարի շեշտակի աճող վիճակագրության շնորհիվ «Հայաստանի Հանրապետության 2016 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով 2016 թվականի համար հանրային պաշտպանի գրասենյակի պահպանման համար հատկացվող միջոցներն ավելացվեցին, ինչի արդյունքում Երևան քաղաքում և Հայաստանի Հանրապետության մարզերում լրիվ դրույքաչափով գործունեություն իրականացնող հանրային պաշտպանների հաստիքների քանակն **ավելացվեց 5 հաստիքով** և ՀՊԳ-ում հանրային պաշտպանների հաստիքների քանակը դարձավ 54 հաստիք:

Փաստաբանների պալատը՝ Երևան քաղաքում և Հայաստանի Հանրապետության մարզերում անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրման արդյունավետությունն ապահովելու նպատակով նշված 54 հաստիքները տեղաբաշխել է **վարչատարածքային սկզբունքով**՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան տարածքում անվճար իրավաբանական օգնության պահանջարկը:

Հանրային պաշտպանների հաստիքների 2016 թվականի վարչատարածքային բաժանումը կարելի է տեսնել հետևյալ քարտեզի վրա.

Ծանոթություն. Հայաստանի Հանրապետության բոլոր մարզերում գործող հաստիքների հանրագումարը կազմում է հանրային պաշտպանի 26 հաստիք:

Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրումն ապահովելու նպատակով ՀՊԳ նստավայրերն են գործում ոչ միայն մարզկենտրոններում, այլ նաև մարզերի խոշոր քաղաքներում: Որոշ դեպքերում, կախված համապատասխան մարզում և/կամ մարզի քաղաքում անվճար իրավաբանական օգնության պահանջարկից, նախատեսված է հանրային պաշտպանի ոչ միայն 1 լրիվ, այլ նաև 0,5 և 0,25 դրույքներ:

Մարզում հանրային պաշտպանի մեկ հաստիքի մասնատումը 0,5, իսկ որոշ դեպքերում նաև 0,25 դրույքների, հնարավորություն է ընձեռնում առավել արդյունավետ կառավարել հանրային պաշտպանի աշխատաժամանակը, ինչպես նաև ապահովել անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրումը ոչ միայն մարզկենտրոնում, այլ նաև տարածական առումով հեռու, սակայն մարզկենտրոնից ոչ պակաս բնակեցված վայրերում:

➤ ՀՊԳ պաշտպան դառնալու ընթացակարգի թափանցիկության բարձրացում և մրցակցության եղանակների կատարելագործում.

2014 թվականից սկսած⁶ հանրային պաշտպանների հաստիքների համալրումն իրականացվում է մրցութային կարգով⁷:

Փաստաբանների պալատի կողմից հաստիքների համալրման մրցութային քաղաքականության որդեգրումը նպատակ է հետապնդում, նախ և առաջ, ապահովել հանրային պաշտպան դառնալու գործընթացի թափանցիկությունը և օբյեկտիվ գնահատել հանրային պաշտպանի թեկնածուի մասնագիտական պատրաստվածությունը:

Հանրային պաշտպանի աշխատանքի անցնելու նպատակով անցկացվող մրցույթն իրականացվում է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր (հարցազրույց): Մրցույթի կազմակերպման և թեկնածուների աշխատանքների գնահատման համար յուրաքանչյուր տարի ստեղծվում է համապատասխան մրցութային հանձնաժողով, որն անցկացնում է մրցույթի ողջ ընթացքը և գնահատում է քննական առաջադրանքները:

Մրցույթի առաջադրանքը ընտրվում է թեկնածուների կողմից վիճակահանության միջոցով, իսկ առաջադրանքների գնահատման համար

⁶ Հանրային պաշտպանների հաստիքների համալրման մրցութային կարգը ներդրվել է 2013 թվականի հոկտեմբերից, իսկ առաջին մրցույթն անց է կացվել 2014 թվականի հունվարին:

⁷ Հանրային պաշտպանի թափուր հաստիքն արտամրցութային կարգով համալրվում է միայն այն դեպքում, երբ տվյալ հաստիքը մրցութային կարգով անցած թեկնածուներով համալրել հնարավոր չէ, օրինակ՝ երբ ՀՊԳ մարզային գրասենյակում առկա թափուր հաստիքի համալրման համար հայտարարված մրցույթին մասնակցելու համար որևէ թեկնածու չի դիմել:

մշակված է այնպիսի համակարգ, որը հնարավորություն է տալիս գնահատման գործընթացում բացառել սուբյեկտիվ գործոնի ազդեցությունը:

Մրցույթի գրավոր փուլի ընթացքն՝ ըստ կարգի, իրականացվում է աշխատանքի ստուգման գործընթացում թեկնածուի անձի բացահայտումը (աշխատանքի հեղինակի նույնականացումը) բացառող կարգով: Մրցույթի մասնակիցն իր աշխատանքը տպագրում է երկու օրինակից, որոնց վրա փակցնում է այդ պահին պատահականության սկզբունքով արկղից վերցված ծածկագրերը (շտրիխ կոդ): Մրցույթի մասնակիցն իր աշխատանքի տպագրված օրինակներից մեկի վրա ստորագրում է ու անձամբ տեղադրում կնքված արկղի մեջ, իսկ աշխատանքի մյուս օրինակը, որի վրա առկա է միայն ծածկագիր (շտրիխ կոդը)՝ հանձնվում է մրցութային հանձնաժողովին: Գրավոր աշխատանքի ստուգման գործընթացում մրցութային հանձնաժողովի տիրապետության տակ եղած միայն ծածկագրով գրավոր աշխատանքը հնարավորություն չի տալիս նույնականացնելու աշխատանքի հեղինակի անձը:

Ծածկագրերով գնահատականները հրապարակելուց հետո, յուրաքանչյուր թեկնածու իր ծածկագրի և միավորի մասին տեղեկանում է կնքված արկղը բացելուց հետո:

Գրավոր փուլը հաղթահարած հավակնորդները հնարավորություն են ստանում մասնակցելու հարցազրույցի փուլին: Հարցազրույցի փուլում հաղթող ճանաչված հավակնորդներն ընդգրկվում են հանրային պաշտպանի թեկնածությունների ցուցակում:

2016 թվականի նոյեմբերին Փաստաբանների պալատը հայտարարել է մրցույթ հանրային պաշտպանի 19 հաստիքի համալրման նպատակով:

Հայտարարված մրցույթի գրավոր փուլին մասնակցել են **49 փաստաբան** (30 փաստաբան քրեական ուղղվածությամբ և 19 փաստաբան քաղաքացիական և վարչական ուղղվածությամբ): Մրցույթի գրավոր փուլը 49 մասնակիցներից (երկու ուղղվածություններով) հաղթահարել և մրցույթի բանավոր փուլին մասնակցելու իրավունքն են ստացել ընդհանուրը 28 փաստաբան: Նշված բոլոր փաստաբաններն հաղթահարել են նաև մրցույթի բանավոր փուլը և ընդգրկվել են հանրային պաշտպանի թեկնածությունների ցուցակում:

2016 թվականին հանրային պաշտպանի աշխատանքի անցնելու նպատակով կազմակերպված մրցույթին հաղթող ճանաչված թեկնածուներից **14 փաստաբան** (հաշվի առնելով յուրաքանչյուրի մրցութային միավորի վարկանիշը) 2017 թվականի հունվարի 1-ից նշանակվել են հանրային պաշտպանի աշխատանքի՝ Երևան քաղաքում և Հայաստանի Հանրապետության տարբեր մարզերում:

➤ **Հանրային պաշտպանների մասնագիտացումն ապահովելուն ուղղված միջոցառումների մշակում և իրականացում.**

2014 թվականից սկսած Երևան քաղաքի և մարզերի հանրային պաշտպանների թափուր տեղերը համալրելու համար հանրային պաշտպանների մրցույթն անց է կացվում և հանրային պաշտպանները նշանակվում են աշխատանքի ըստ **քրեական** և **քաղաքացիական (վարչական)** մասնագիտացման:

2016 թվականին Երևան քաղաքում գործել է հանրային պաշտպանի 28 հաստիք (հանրային պաշտպանների ընդհանուր հաստիքների 52%-ը), որից 22 հաստիքը քրեական մասնագիտացմամբ (79%), իսկ 6-ը՝ քաղաքացիական (վարչական) մասնագիտացմամբ (21%):

Հնարավորության դեպքում հանրային պաշտպանների մասնագիտացումն ապահովվում է նաև մարզերում: Այն մարզերում, որտեղ առկա են հանրային պաշտպանի մեկից ավելի հաստիքներ, հանրային պաշտպանների գործունեությունը նույնպես իրականացվում է ըստ քրեական և քաղաքացիական (վարչական) մասնագիտացման: Իսկ այն մարզերում, որտեղ գործում է հանրային պաշտպանի մեկ հաստիք, ապա այդ հաստիքը զբաղեցնող հանրային պաշտպանն ընտրվում է այնպես, որպեսզի հնարավոր լինի անհրաժեշտության դեպքում մարզի բնակչությանն ապահովվել իրավական օգնության տրամադրումը և՛ քրեական և՛ քաղաքացիական (վարչական) գործերով:

➤ **Հանրային պաշտպանների խրախուսման եղանակների և ռուրացիոն համակարգի ներդրում՝ հաստիքների որոշակի փոկոսը սկսնակ փաստաբաններով համալրելու նպատակով.**

2015 թվականից Փաստաբանների պալատում գործում է հանրային պաշտպանի մասնագիտական պատրաստվածության և արդյունավետության գնահատման համակարգ, որն ապահովվում է «**Հանրային պաշտպանի մասնագիտական պատրաստվածության և աշխատանքի արդյունավետության գնահատման**» հրահանգով սահմանված չափորոշիչներով:

Նշված հրահանգը սահմանում է հանրային պաշտպանի գրասենյակում առանց մրցույթի անցկացման հանրային պաշտպանի հետ կնքված աշխատանքային պայմանագրի մեկամյա ժամկետը ևս մեկ տարով երկարաձգելու համար հանրային պաշտպանի մասնագիտական պատրաստվածության և աշխատանքի արդյունավետության գնահատման չափորոշիչները և գնահատման ընթացակարգը:

Նշված հրահանգի համաձայն՝ հաշվետու ժամանակահատվածում գործող հանրային պաշտպաններից յուրաքանչյուրի աշխատանքն՝ ըստ հրահանգով սահմանված միավորների, գնահատման հանձնաժողովի կողմից գնահատվում է

ընդհանուր չափորոշիչներով, որոնց շրջանակներում հաշվի են առնվում հանրային պաշտպանի կողմից օրենքով նախատեսված վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցած լինելը, «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի կամ Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջների խախտման համար կարգապահական տույժի ենթարկված չլինելը, աշխատանքային կարգապահության խախտման համար տույժի ենթարկված չլինելը, հանրային պաշտպանի գրասենյակի կանոնակարգով փաստաբանական վարույթին վերաբերվող պահանջները կատարած լինելը:

Հրահանգով հանրային պաշտպանի աշխատանքը գնահատվում է նաև **ըստ հանրային պաշտպանի մասնագիտական ուղղվածության (քրեական ու քաղաքացիական և վարչական) չափորոշիչների**:

Հրահանգի համաձայն՝ **քրեական ուղղվածության** հանրային պաշտպանների աշխատանքը գնահատվում է հաշվի առնելով հանրային պաշտպանի արդարացումների (լրիվ կամ մասնակի), ինչպես նաև արդարացնող և ոչ արդարացնող հիմքով վարույթը կարճված գործերի թիվը, օրենքով նախատեսվածից ավելի մեղմ պատիժ նշանակելու կամ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքերը, ավելի մեղմ հոդվածով կամ հոդվածի մասով վերավորակումները, տուգանքի նշանակումները, սանկցիայով նախատեսված նվազ խիստ պատժի նշանակումները, անչափահասի նկատմամբ դաստիարակչական բնույթի հարկադրանքի միջոցների նշանակումները, վերջնական դատական ակտի դեմ բերված վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքների թիվը, ինչպես նաև մեղադրանքի կողմի բերած՝ մերժված վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքների թիվը, վերջնական դատական ակտի դեմ լրիվ կամ մասնակի բավարարված վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքների թիվը, որպես կալանավորման այլընտրանքային միջոց դատարանի կողմից գրավ ընտրելը, որպես խափանման միջոց ընտրված կալանքը մեկ այլ խափանման միջոցով փոխարինվելը և այլ չափորոշիչներ:

Քաղաքացիական և վարչական ուղղվածության հանրային պաշտպանների գործունեությունը գնահատվում է հաշվի առնելով հանրային պաշտպանի վարչական մարմին կամ դրա վերադաս մարմնին ուղղված դիմումների, բողոքների, կատարված հարցումների թիվը, վարչական մարմնի կամ դրա վերադասի կողմից բավարարված վարչական բողոքների թիվը, կազմված հայցադիմումների, դիմումների թիվը, հոգուտ վստահորդի կայացված վերջնական դատական ակտերը, միջանկյալ դատական ակտի դեմ բերված վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքների թիվը, վերջնական դատական ակտի դեմ բերված վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքների թիվը, վերջնական դատական ակտի դեմ լրիվ կամ մասնակի բավարարված վերաքննիչ կամ վճռաբեկ

բողոքների թիվը և այլ չափորոշիչներ:

2016 թվականի ընթացքում նշված հրահանգը խմբագրվել է և հստակեցվել են գնահատման չափանիշները և ընթացակարգը:

2016 թվականին գործող հանրային պաշտպանի 54 հաստիքով աշխատող 66 հանրային պաշտպաններից 21-ը (գործող հանրային պաշտպանների մոտ 32%-ը) համալրվել են երիտասարդ⁸ փաստաբաններով:

➤ **Հանրային պաշտպանների կողմից կատարված ծախսերի փոխհատուցման համակարգի ներդրում.**

2016 թվականի սեպտեմբերի Փաստաբանների պալատի նախագահի որոշմամբ հաստատվեց «Հանրային պաշտպանի գրասենյակի գործունեության համար անհրաժեշտ ծախսերի կատարման և հանրային պաշտպանների կողմից կատարված ծախսերի փոխհատուցման մասին» կարգը, որով կարգավորվեցին հանրային պաշտպանի գրասենյակում աշխատող հանրային պաշտպանների փաստացի կատարած ծախսերի փոխհատուցման, ինչպես նաև հանրային պաշտպանի գրասենյակի գործունեության համար անհրաժեշտ այլ ծախսերի կատարման հետ կապված հարաբերությունները:

Հանրային պաշտպանների ծախսերի հատուցման համակարգը որոշ չափով ներդրված էր նաև նախկինում, սակայն հատուցման ենթակա էր միայն ՀՊԳ գործունեության համար անհրաժեշտ այլ ծախսերի (կոմունալ ծառայություններ, փոստային ծառայություն, ինտերնետ կապ) փոխհատուցման համակարգը:

Նոր կարգով հստակեցվեցին ՀՊԳ ծախսերի հատուցման չափանիշները, ինչպես նաև նախատեսվել էրևան քաղաքում և մարզերում աշխատող հանրային պաշտպանների տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման համակարգ:

Կարգի համաձայն՝ հանրային պաշտպանի կողմից կատարված ծախսը ենթակա է փոխհատուցման, եթե՝

- 1) այդ ծախսի կատարումը անհրաժեշտ է հանրային պաշտպանություն իրականացնելու համար, և
- 2) այդ ծախսի կատարումը տվյալ պահին հնարավոր չէր նախապես կազմակերպել պալատի միջոցով, և
- 3) առկա է այդ ծախսի կատարումը հիմնավորող փաստաթուղթ, և
- 4) այդ ծախսի կատարումը չի գերազանցում 30.000 (երեսուն հազար) ՀՀ դրամը, իսկ մարզային գրասենյակների դեպքում՝ կոմունալ ծառայությունների գծով այդ ծախսի գումարը չի գերազանցում 70.000 (յոթանասուն հազար) ՀՀ դրամը, և

⁸ Մինչև երեք տարվա փաստաբանական ստաժ ունեցող փաստաբաններ:

- 5) այդ ծախսի փոխհատուցման հայտը ներկայացվել է կարգով նախատեսված ժամկետում, և
- 6) այդ ծախսի կատարումը բխում է կարգի պահանջներից:

➤ անվճար իրավական օգնության տրամադրման ծառայության որակի բարձրացում և ընթացակարգերի նկատմամբ վերահսկողության կառուցակարգերի մշակում և ներդրում.

Հանրային պաշտպանի գրասենյակում իրավական օգնության տրամադրման ծառայության որակի բարձրացման նկատմամբ վերահսկողությունն ապահովվում է Փաստաբանների պալատում գործող մոնիթորինգի բաժնի միջոցով, որը ներառում է երկու մոնիթորինգի պատասխանատուների հաստիք:

Մոնիթորինգի բաժնի ստեղծումը պայմանավորված է եղել հանրային պաշտպանների կողմից փաստաբանական վարույթները հանրային պաշտպանի գրասենյակի կանոնակարգով սահմանված չափանիշներով վարելու նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու, ինչպես նաև հանրային պաշտպանների կողմից տրամադրվող իրավաբանական օգնության որակի գնահատման նպատակով:

2016 թվականի ընթացքում «Էլեկտրոնային հանրային պաշտպան» համակարգի ներդրումից հետո, ՀՊԳ մոնիթորինգի պատասխանատուները իրականացրել են «Էլեկտրոնային հանրային պաշտպան» համակարգում առկա տվյալների դիտարկում՝ ստուգելով յուրաքանչյուր գործով հանրային պաշտպանների կողմից ծրագրում ներառված տեղեկությունների հավաստիությունը, ինչպես նաև լրացված տեղեկատվության՝ կանոնակարգով սահմանված չափանիշներին համապատասխանելու հանգամանքը:

* * *

2. ՀՊԳ հեղինակության բարձրացում.

➤ ՀՊԳ գործունեության լայն լուսաբանում, այդ թվում՝ հանրային պաշտպանների վարած գործերի և արձանագրված արդյունքների (արդարացումներ և այլ հաջողություններ) վիճակագրության հրապարակում.

2016 թվականին իրականացվել է զանգվածային լրատվության տարբեր միջոցներով հանրային պաշտպանների գործունեության լուսաբանմանն ուղղված միջոցառումներ:

«Արմենիա» հեռուստաընկերության «Սուր անկյուն» հաղորդաշարի տարբեր թողարկումների ընթացքում հանրային պաշտպանները խոսել են տարբեր

թեմաների շուրջ՝ ներգրավվելով որպես իրավաբան փորձագետներ, առանձին դեպքերում ներկայացնելով նաև իրեն վարույթում գտնվող գործերը: Հանրային պաշտպաններ ներգրավվել են «Սուր անկյուն» հաղորդաշարի ավելի քան **11 հաղորդման** ընթացքում:

Հանրային պաշտպանները որպես փորձագետներ ներգրավվել են նաև «Կենտրոն» հեռուստաընկերության «Հանցանքի հետքերով» և «Հ3» հեռուստաընկերության «Իրավունքը քոնն է» հաղորդաշարերին՝ պարզաբանումներ ներկայացնելով տարբեր իրավական ինստիտուտների վերաբերյալ: Հանրային պաշտպանները, ընդհանուր առմամբ, մասնակցել են «Հանցանքի հետքերով» և «Իրավունքը քոնն է» **10 հաղորդման**:

2016 թվականին 6 հանրային պաշտպան մասնակցել են նաև Հանրային Ռադիոյի «Ձեր իրավաբանը» հաղորդաշարին՝ ուղիղ հեռարձակմամբ պատասխանելով քաղաքացիների հեռախոսազանգերին:

Հանրային պաշտպանների աշխատանքը լուսաբանվել է նաև էլեկտրոնային և տպագիր մամուլում, մասնավորապես՝ Iravaban.net և hraparak.am կայքերի, «Հետք» լրատվամիջոցի, «Առավոտ» օրաթերթի և համապատասխանաբար կայքի և այլ զանգվածային լրատվամիջոցներով հանրային պաշտպանները ներկայացրել են իրենց վարույթում գտնվող գործերը: **2016 թվականի ընթացքում հանրային պաշտպանների գործերի վերաբերյալ հրապարակվել է 139 նյութ:**

Փաստաբանների պալատի կայքէջում նախատեսվել է նաև հանրային պաշտպանների արդարացման դատական ակտերի հրապարակման բաժին, որտեղ մշտապես հրապարակվում են հանրային պաշտպանների վարույթում առկա գործերով արդարացման դատական ակտերը:

* * *

3. ՀՊԳ պաշտպանների մասնագիտական որակների բարձրացում և շարունակական վերապատրաստման ապահովում.

➤ **Հանրային պաշտպանների պարտադիր վերապատրաստման ծրագրերի մշակում՝ ըստ իրավունքի ճյուղերի (այդ թվում՝ հանրային պաշտպանների նեղ մասնագիտացման) և առավել հաճախ հանդիպող իրավական հարցերի.**

➤ **օրարերկրյա և/կամ միջազգային կազմակերպությունների հետ համարեղ վերապատրաստման դասընթացների անցկացում.**

➤ **Հանրային բնույթի միջոցառումների անցկացում, փորձի**

փոխանակման կարգով լայն կամ նեղ հարցերի վերաբերյալ միջազգային կառույցների հետ հարաբերությունների հաստատում և դրամաշնորհային ծրագրերի նախագծում և իրականացում.

* * *

Փաստաբանների պալատը արդեն տևական համագործակցություն ունի Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության հայաստանյան ներկայացուցչության հետ:

2016 թվականի մարտի 12-ից 13-ը Փաստաբանների պալատը Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության հայաստանյան ներկայացուցչության (ABA ROLI) հետ համատեղ իրականացրել է հանրային պաշտպանների համար նախատեսված «Փաստաբանական հմտություններ» դասընթացը:

Դասընթացին մասնակցել է 18 հանրային պաշտպան, որոնց համար դասընթացը հաշվարկվել է պարտադիր վերապատրաստման 12 ժամ:

Վերապատրաստման դասընթացի օրակարգում հիմնականում տեղ են գտել իրավակիրառ պրակտիկայում հաճախ հանդիպող հարցեր և մասնագիտական քննարկումներ պահանջող խնդիրներ: Դասընթացը վարել են փաստաբան Հայկ Ալումյանը և իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԵՊՀ քրեական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ, Հայաստանի Հանրապետության քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի մշակման աշխատանքային խմբի անդամ, փաստաբան Աննա Մարգարյանը:

Դասընթացի ժամանակ ներկայացվել է անձի կյանքի և առողջության դեմ ուղղված հանցագործություններին առնչվող հետազոտություն, ինչպես նաև քրեական դատավարությունում ապացույցների հիմնահարցերը:

* * *

United Nations
ARMENIA

**2016 թվականի հուլիսի 21-ին
Փաստաբանների պալատի և**

Միացյալ ազգերի կազմակերպության Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակի նախաձեռնությամբ հանրային պաշտպանները քննարկել են «Փախստականների կարգավիճակի մասին Կոնվենցիայի» 31-րդ հոդվածի կիրառման պրակտիկան և առանձնահատկությունները:

Դասընթացի կազմակերպումը նպատակ է հետապնդել ապահովել Հայաստանում փախստականների հիմնական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության ապահովումը, ինչպես նաև փախստականների իրավունքների պաշտպանության միջազգային չափանիշները և փորձը ներդնել Հայաստանում:

Դասընթացին քննարկել են ապօրինի սահմանահատման ապաքրեականացման միջազգային պրակտիկայում արձանագրված դրական և չհաջողված դեպքերը, ներկայացվել է ապաստանի հայցման միջազգային և ներպետական իրավական դաշտի առկա վիճակը, զարգացման հնարավորություններն ու անհրաժեշտ ձեռնարկվելիք քայլերը:

* * *

2016թ. սեպտեմբերի 10-ին հանրային պաշտպանի գրասենյակը ԵԱՀԿ-ի և ABA-ի (Ամերիկյան փաստաբանների ընկերակցություն) հետ համատեղ կազմակերպել էր Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի նախագծին առնչվող գործնական երկօրյա քննարկումներ:

Նշված նախաձեռնությունն ընդգրկել էր իրավական ոլորտի ներկայացուցիչների՝ դատավորներ, քննիչներ, հանրային պաշտպաններ: Քննարկման նպատակը դատավարության բոլոր կողմերին մեկտեղելն, ինչպես նաև պրակտիկ խնդիրների միջոցով քրեական օրենսգրքի նախագծով առաջարկվող փոփոխություններին ծանոթանալն էր: Քննարկումները վարել է ի.գ.թ., ԵՊՀ քրեական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ, քրեական նոր օրենսգրքի նախագծի մշակման աշխատանքային խմբի անդամ, փաստաբան Աննա Մարգարյանը:

Քննարկման ընթացքում մասնագետներն անդրադարձել են անձի կյանքի և առողջության դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեաիրավական որակումներին՝ քննարկելով սպանության ծանրացնող հանգամանքներին առնչվող մի շարք հարցեր, մտքեր են փոխանակվել ինքնասպանության հասցնելու, առողջությանը ծանր վնաս պատճառելու և անզգուշությամբ մահ պատճառելու օրենսդրական ձևակերպումների շուրջ:

Երկօրյա քննարկումների օրակարգում ընդգրկվել են նաև սեփականության դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեաիրավական որակումների մասին գործնական բնույթի աշխատանքային խնդիրները:

* * *

4. Անվճար իրավական օգնության տրամադրման այլընտրանքային համակարգերի ներդրում.

➤ **ՀՊԳ գործունեությանն օժանդակելու և հանրությանն անվճար իրավական օգնություն (խորհրդատվություն) տրամադրելու նպատակով անվճար իրավաբանական ծառայություններ մատուցելու պատրաստակամություն ունեցող փաստաբանների ցանցի ստեղծում, pro bono մշակույթի ժողովրդականացում, այդ մշակույթի ամրապնդմանն ուղղված միջոցառումների, խրախուսման եղանակների փնտրում (հարկային բեռի նվազեցում տրամադրված անվճար իրավաբանական օգնությանը համաչափ և այլն):**

Հաշվի առնելով հատկապես քաղաքացիական գործերով բնակչության անվճար իրավական օգնության պահանջարկը, Փաստաբանների պալատը Փաստաբանական դպրոցի հետ համատեղ իրականացնում է նաև քաղաքացիներին անվճար իրավական խորհրդատվության տրամադրման նախաձեռնություն, որը շարունակվել է նաև 2016 թվականին:

Ավելի քան երեք տարի է, ինչ Փաստաբանների պալատում յուրաքանչյուր շաբաթվա հինգշաբթի օրը հայտարարվել է անվճար խորհրդատվության տրամադրման օր:

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի և Փաստաբանական դպրոցի ջանքերով Երևան քաղաքում և Հայաստանի Հանրապետության որոշ մարզերում անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն է տրամադրել **1200 քաղաքացու:**

* * *

5. ՀՊԳ-ի աշխատանքների իրականացման թափանցիկության և հաշվետվողականության բարձրացում

➤ **ՀՊԳ-ի կողմից եռամսյա և տարեկան հաշվետվությունների տրամադրում և կայքէջում դրանց տեղադրում.**

Փաստաբանների պալատի կայքէջում ստեղծված «**ՀՊԳ հաշվետվություններ**» էջում շարունակվում են եռամսյակային, կիսամյակային և տարեկան կտրվածքով հրապարակվել ՀՊԳ կողմից վարած քրեական, ինչպես նաև քաղաքացիական, վարչական կամ սահմանադրական գործերի վերաբերյալ վիճակագրական հաշվետվությունները: Տարեկան վիճակագրական տվյալների ամփոփումից հետո ՀՊԳ եռամսյակային և կիսամյակային հաշվետվությունները

փոխարինվում են տարեկան հաշվետվությամբ: ՀՊԳ 2016 թվականի վիճակագրական տվյալներն ամփոփ ներկայացված են սույն հաշվետվության 7-9 հավելվածներում:

* * * * *

ՈՒՆԿՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ԵՎ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

* * *

➤ **Փաստաբանական դպրոցում ուսուցումն իրականացվում է ըստ մասնագիտական ուղղվածության.**

2014 թվականի աշնանային հոսքի ընդունելությունից սկսած Փաստաբանական դպրոցում ուսուցումը կազմակերպվում է ըստ **քրեաիրավական** և **քաղաքացիաիրավական մասնագիտական ուղղվածությունների**, ինչի արդյունքում համապատասխան մասնագիտացում ընտրած ունկնդիրները ուսումնական պլանով նախատեսված առարկաներից մոտ 90% հարաբերակցությամբ անցնում են նեղ մասնագիտական առարկաներ, օրինակ՝ քրեական ուղղվածության ունկնդիրները քրեաիրավական մասնագիտացման առարկաներ, իսկ մնացած առարկաները հարակից են և կրում են ընդհանուր բնույթ՝ անկախ ունկնդրի մասնագիտացումից, օրինակ՝ փաստաբանի վարքագծի, հոգեբանության հիմունքների, սահմանադրական դատարան ներկայացվող դիմումների հետ կապված առարկաները:

2016 թվականի գարնանային և աշնանային հոսքերի ընդունելության արդյունքներով ՀՀ փաստաբանական դպրոց է ընդունվել և դասընթացներին ներգրավվել թվով 176 ունկնդիր, որից՝

ա. քրեական ուղղվածությամբ՝ **54 (43 առկա և 11 հեռավար),**

բ. քաղաքացիական (վարչական) ուղղվածությամբ՝ **110 (91 առկա և 19 հեռավար),**

գ. հատուկ դիմորդի ուսուցման ծրագրով՝ **12 ունկնդիր:**

* * *

➤ **Փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների որակավորման քննությունները.**

Փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների (շրջանավարտների) որակավորման քննություններն անցկացնում է Փաստաբանների պալատի որակավորման հանձնաժողովը:

Գործող կարգի համաձայն՝ Փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրն ավարտելով ուսուցումը դպրոցում, որակավորման քննությանը մասնակցելու

նպատակով Փաստաբանների պալատի որակավորման հանձնաժողովի կողմից հաստատված ժամանակացույցին համապատասխան որակավորման հանձնաժողովին է ներկայացնում սահմանված ձևի լրացրած և ստորագրած դիմումը:

Որակավորման քննությունն անցկացվում է համակարգչի միջոցով՝ գրավոր ընթացակարգով: Ունկնդիրը որակավորման քննությունը հանձնում է այն ուղղվածությամբ (քրեական կամ քաղաքացիական), որով անցել է ուսուցումը Փաստաբանական դպրոցում:

Քրեական ուղղվածություն ընտրած ունկնդիրն առաջադրանք է կատարում՝

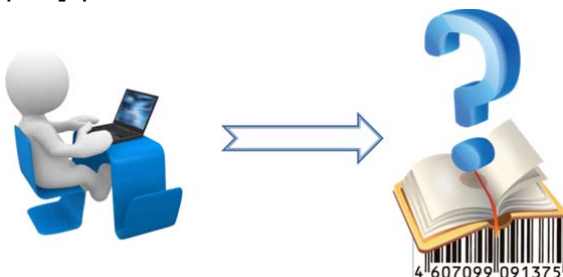
- 1) **քրեական մոդուլից**՝ առաջին ատյանի դատավճռի դեմ վերաքննիչ բողոք կազմելով,
- 2) **քրեական մոդուլից**՝ միջանկյալ դատական կամ այլ ակտի դեմ բողոք կազմելով,
- 3) **դեոնթոլոգիայի մոդուլից**՝ փաստաբանի վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խնդիրներ լուծելով:

Քաղաքացիական ուղղվածություն ընտրած ունկնդիրն առաջադրանք է կատարում՝

- 1) **քաղաքացիական մոդուլից**՝ առաջին ատյանի դատարանի վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք կազմելով,
- 2) **քաղաքացիական մոդուլից**՝ քաղաքացիական գործով հայցադիմում կազմելով,
- 3) **դեոնթոլոգիայի մոդուլից**՝ փաստաբանի վարքագծի կանոնների վերաբերյալ խնդիրներ լուծելով:

Ունկնդրի կողմից որակավորման քննության յուրաքանչյուր մոդուլ հանձնում է առանձին օր, իսկ մոդուլների հանձնման օրերի միջև ընդմիջումը պետք է լինի նվազագույնը 5 (հինգ) օր:

Յուրաքանչյուր մոդուլի հանձնման համար ունկնդիրը գնահատվում է առավելագույնը 20 (քսան) միավոր, իսկ որակավորման քննությունը հանձնած է համարվում և փաստաբանի արտոնագիր ստանալու իրավունք է ձեռք բերում այն ունկնդիրը, ով յուրաքանչյուր մոդուլի համար ստացել է առնվազն 12 (տասներկու) միավոր:

Որակավորման քննությունները իրականացվում է աշխատանքի ստուգման գործընթացում **աշխատանքի նույնականացումը կարգով:** **հեղինակի բացառող**

Համապատասխան մոդուլից առաջադրանքն ավարտելուց հետո ունկնդիրն իր աշխատանքը տպագրում է երկու օրինակից, որոնց վրա փակցնում է այդ պահին պատահականության սկզբունքով արկղից վերցված ծածկագրերը (շտրիխ կոդ): Ունկնդիրն իր աշխատանքի տպագրված օրինակներից մեկի վրա ստորագրում է ու անձամբ տեղադրում այն կնքված արկղի մեջ, իսկ աշխատանքի մյուս օրինակը, որի վրա առկա է միայն ծածկագիր (շտրիխ կոդը) հանձնվում է որակավորման հանձնաժողովին:

Յուրաքանչյուր տարի երկու անգամ Փաստաբանների պալատում անցկացվում են որակավորման քննություններ: 2016 թվականին Փաստաբանների պալատի որակավորման հանձնաժողովը կազմակերպել է երկու որակավորման քննություն՝ աշնանը և գարնանը, որոնց շրջանակում որակավորման քննություն են հանձնել ինչպես մեկ տարի ուսուցում անցած մինչև 5 տարվա մասնագիտական ստաժ ունեցող ունկնդիրները, այնպես էլ 5 տարուց ավել մասնագիտական ստաժ ունեցող և 6 ամիս ուսուցում անցած ունկնդիրները՝ հատուկ դիմորդները:

2016 թվականին որակավորման քննությունները հաջողությամբ հանձնել և փաստաբանական գործունեության արտոնագիր ստանալու իրավունք են ձեռք բերել **149 հավակնորդ**⁹, այդ թվում՝

ա. 2016թ. գարնան որակավորման քննություններին մասնակցել են 94 հավակնորդ⁹՝ 76 ընդհանուր կարգով ուսուցում անցնող և 5 տարվա մասնագիտական ստաժ ունեցող ունկնդիր, ինչպես նաև 18 հատուկ դիմորդ, որոնցից փաստաբանական գործունեության արտոնագիր ստանալու իրավունք է ձեռք բերել 92-ը¹⁰:

բ. 2016թ. աշնան որակավորման քննություններին մասնակցել են 71 ընդհանուր կարգով ուսուցում անցնող և 5 տարվա մասնագիտական ստաժ ունեցող ունկնդիր, որոնցից որակավորման քննությունը հաջողությամբ հանձնել և արտոնագիր ստանալու իրավունք է ձեռք բերել 57 հավակնորդ, իսկ 14-ը որակավորման քննությունները չեն հանձնել:

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի համաձայն՝

⁹ 2016 թվականի ընթացքում ՀՀ փաստաբանական դպրոց ընդունված և նույն ժամանակահատվածում որակավորման քննությունների մասնակցած անձանց քանակի մեջ առկա շեղումը (27 անձով) պայմանավորված է նրանով, որ 2016 թվականի գարնանային հոսքով ընդունված և ընդհանուր կարգով ուսուցում անցնող ունկնդիրներն ՀՀ փաստաբանական դպրոցն ավարտում են 2017 թվականի գարնանը, իսկ 2016 թվականի աշնանային հոսքով ընդունված և ընդհանուր կարգով ուսուցում անցնող ունկնդիրներն ՀՀ փաստաբանական դպրոցն ավարտում են 2017 թվականի աշնանը:

¹⁰ Հավակնորդներից մեկը չի հանձնել որակավորման, այդ թվում նաև վերահանձնման որակավորման քննությունը, իսկ մյուսը չի մասնակցել համապատասխան քննություններին, այդ թվում նաև վերահանձնման քննությանը:

առաջին անգամ փաստաբանական գործունեության արտոնագիր ստանալիս փաստաբանը Փաստաբանների պալատի խորհրդի առջև հանդիսավոր պայմաններում երդում է տալիս:

Արդեն ձևավորված ավանդույթի համաձայն Փաստաբանական դպրոցի շրջանավարտները փաստաբանական գործունեության արտոնագրեր են ստանում հանդիսավոր պայմաններում՝ Փաստաբանների պալատի տարբերանշանով պատմուճաններով և գլխարկներով:

* * * * *

ՀՀ ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

➤ **Փաստաբանական դպրոցի գործունեության միջազգայնացում, այդ թվում՝ օտարերկրյա և միջազգային կրթական հաստատությունների հետ համագործակցության հաստատում.**

**ՀՀ փաստաբանական դպրոցի պատվիրակությունը
ճանաչողական այցի շրջանակներում հանդիպել է
Իռլանդիայի փաստաբանական միության ներկայացուցիչներին**

Փաստաբանական դպրոցի գործունեության միջազգայնացման շրջանակներում ՀՀ փաստաբանների դպրոցի պատվիրակությունը այցելել է Իռլանդիայի փաստաբանական միություն:

Եվրոպայի խորհրդի և Եվրոպական միության համատեղ իրականացրած «Հայաստանի արդարադատության համակարգի անկախության, պրոֆեսիոնալիզմի և հաշվետվողականության ամրապնդումը» ծրագրի շրջանակում 2016 թվականի հոկտեմբերի 31-ից նոյեմբերի 3-ը ՀՀ փաստաբանական դպրոցի պատվիրակությունը հյուրընկալվել է Իռլանդիայի փաստաբանական միությունում:

Այցի նպատակը նախնական և շարունակական մասնագիտական կրթության փորձի ուսումնասիրումն էր: Հանդիպմանը ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրենը ներկայացրել է ՀՀ փաստաբանական դպրոցում ուսումնական գործընթացի առանձնահատկությունները, քննարկվել են նաև Իռլանդիայի փաստաբանական միությունում ունենդիրների նախնական քննության, դասընթացների, ուսուցման 24-ամսյա տևողության, մասնագիտական պրակտիկային վերաբերող հարցեր:

Հայ գործընկերներին ներկայացվել է ուսումնական ծրագիրը, որի բաղադրիչներից են բանակցությունների վարումը, մասնագիտական զարգացումը (փաստաբանական քարոզչությունը), սթրեսի կառավարումը և այլն: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել հետագա համագործակցության, որի շրջանակներում նախատեսվում է փաստաբանական կրթական ծրագրերի և օրինակելի փորձի փոխանակում:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցի պատվիրակությունն այցելել է Փարիզի փաստաբանական դպրոց

2016 թվականի նոյեմբերի 4-ին ՀՀ փաստաբանական դպրոցի պատվիրակությունն այցելել է Փարիզի փաստաբանական դպրոց:

Ուսումնական այցի նպատակը նախնական և շարունակական մասնագիտական կրթության փորձի ուսումնասիրումն էր՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ

փաստաբանական դպրոցի ստեղծման համար նախատիպ է հանդիսացել Փարիզի փաստաբանական դպրոցը:

Հանդիպման ընթացքում ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրենը ներկայացրել է ՀՀ փաստաբանական դպրոցում ուսումնական գործընթացի առանձնահատկությունները, 2012 թվականից մինչ օրս իրականացված փոփոխությունները:

Գործընկերները քննարկել են Փարիզի փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների նախնական քննության, դասընթացների, ուսուցման 18-ամսյա տևողության, մասնագիտական պրակտիկային վերաբերող հարցեր:

➤ Ուսումնառության գործընթացի համար անհրաժեշտ և կիրառվող նյութափոխանակական բազայի արդիականացում.

2016 թվականին ՀՀ փաստաբանական դպրոցը գործարկել է հեռավար ուսուցման հարթակը, որը հնարավորություն է տվել համապատասխան տեխնիկական վերազինման և ծրագրերի մշակման արդյունքում կազմակերպել մարզերում բնակվող ունկնդիրների հեռավար ուսուցումը:

➤ Փաստաբանական դպրոցում ընդունելության քննությունների, ընդհանուր ուսումնական գործընթացի, ինչպես նաև որակավորման քննությունների մոնիթորինգի շարունակական անցկացում և վերլուծություն.

Փաստաբանական դպրոցում ուսումնական գործընթացի մոնիթորինգի և կատարելագործման շրջանակներում շարունակել է իր ակտիվ գործունեությունը ունկնդիրների խորհուրդը:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցի կառավարման խորհրդի նախագահի

17.06.2016թ. թիվ 6-Ա որոշմամբ ձևավորվել է ՀՀ փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների խորհուրդ՝ 7 (յոթ) անդամի կազմով:

Ունկնդիրների խորհուրդը 2016թ. հոկտեմբերին ՀՀ փաստաբանական դպրոցին է ներկայացրել կատարված ուսումնասիրությունների և ունկնդիրների դիտարկումների արդյունքում ձևավորված իր առաջարկությունները, որոնք ուղղված էին ուսուցման կազմակերպման բարելավմանը և դասախոսներին հասանելիության խնդիրներին:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցի իրավաբանական կլինիկա

2015 թվականի նոյեմբերին Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ ՀՀ փաստաբանական դպրոցում ստեղծվել է «Իրավաբանական կլինիկա», որը շարունակաբար տրամադրում է անվճար իրավաբանական օգնություն Երևան քաղաքի և մարզերի բնակչության խոցելի խավին:

Իրավաբանական կլինիկայի աջակցման Համաշխարհային բանկի ծրագիրն ավարտվել է 2016 թվականի մայիս ամսին, սակայն ՀՀ փաստաբանական դպրոցն իր ուժերով շարունակել է Երևան քաղաքում տրամադրել իրավաբանական օգնություն յուրաքանչյուր աշխատանքային հինգշաբթի օր: Իրավաբանական անվճար ծառայությունների մատուցումը իրականացվում է ՀՀ փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների, ինչպես նաև կամավոր փաստաբանների միջոցով:

2016 թվականի ընթացքում իրավաբանական կլինիկայի շրջանակներում սպասարկվել են 1200 շահառու, որոնք ստացել են ոչ միայն բանավոր խորհրդատվություն, այլ որոշ դեպքերում նաև դատավարական փաստաթղթերի կազմում և դատական ներկայացուցչություն:

Համագործակցություն Միջազգային իրավական համագործակցության գերմանական հիմնադրամի (IRZ) հետ

ՀՀ փաստաբանական դպրոցը շարունակաբար աշխատանքներ է տանում այլ նմանատիպ կառույցների հետ համագործակցություն հաստատելու ուղղությամբ:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցը Միջազգային իրավական համագործակցության գերմանական հիմնադրամի (IRZ) աջակցությամբ 2016 թվականի հոկտեմբերի 21-ից 23-ը Ծաղկաձոր քաղաքում ՀՀ փաստաբանական դպրոցի դասախոսական կազմի համար իրականացրել է դասավանդողների վերապատրաստում՝ «Մեծահասակների կրթության մեթոդաբանություն» թեմայով:

Միջոցառումը վարել են գերմանացի փորձագետներ Ֆիլիպ Վենդթը (Գերմանական փաստաբանների ակադեմիայի տնօրեն), պրոֆ. դր. Յան Այքելբերգը (տնտեսական մեդիատոր, Էկոնոմիկայի և իրավունքի բարձրագույն դպրոց, Բեռլին) և Արայիկ Ղազարյանը (ՄԻԵԿ հարցերով փորձագետ):

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ռազմավարական ծրագրով նախատեսված առանձին ուղղություններից է Փաստաբանների պալատի մարզային քաղաքականության իրականացումը: Այդ գործընթացում կարևոր գործոն է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության մարզերում մարզային համակարգողների և մարզի քաղաքների պատասխանատուների ինստիտուտի զարգացումը:

Փաստաբանների պալատի նախագահի 03.06.2016թ. թիվ 173-Լ որոշմամբ նոր խմբագրությամբ է հաստատվել «Մարզերում համակարգում իրականացնելու մասին» կարգը, որով առավել հստակեցվել են մարզային համակարգողների և մարզերի քաղաքներում պատասխանատուների ընտրության և նշանակման, ինչպես նաև մարզային հաշվիչ հանձնաժողովի կազմավորման և գործունեության ընթացակարգերը:

Փաստաբանների պալատի մարզային քաղաքականության արդյունավետ իրականացման նպատակով Փաստաբանների պալատի նախագահի 14.03.2016 թվականի թիվ 90-Ա որոշմամբ փաստաբան Արթուր Դավթյանը հասարակական հիմունքներով նշանակվել է ՀՀ փաստաբանների պալատի նախագահի տեղակալ՝ մարզային խնդիրների համակարգման գծով:

➤ **Փաստաբանների պալատի մարզային համակարգողների և քաղաքների պատասխանատուների ընտրություն.**

2016 թվականին Փաստաբանների պալատը կազմակերպել է մարզային համակարգողների և մարզի քաղաքների պատասխանատուների ընտրություններ:

Մարզային ընտրությունների արդյունքում համապատասխան մարզերում Փաստաբանների պալատի մարզային համակարգողներ, իսկ առանձին մարզային քաղաքներում պատասխանատուներ են ընտրվել (նշանակվել) հետևյալ փաստաբանները.

№	ՀՀ մարզը և մարզի քաղաքը	Փաստաբանի անունը և ազգանունը	Լիազորությունների ժամկետը
1.	Արարատի մարզի մարզային համակարգող	Լուսինե Պողոսյան	14.12.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
2.	Արմավիրի մարզի մարզային համակարգող	Գուրգեն Գրիգորյան	09.07.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով

2.1.	Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի պատասխանատու	Ղևոնդ Պապոյան	09.07.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
2.2.	Արմավիր մարզի Էջմիածին քաղաքի պատասխանատու	Վահե Ամիրջանյան	14.12.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
3.	Գեղարքունիքի մարզի մարզային համակարգող	Լևոն Թորոսյան	09.07.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
4.	Լոռու մարզի մարզային համակարգող	Ադելինա Հակոբյան	24.10.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
5.	Կոտայքի մարզի մարզային համակարգող	Աստղիկ Ղազարյան	14.12.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
5.1	Կոտայքի մարզի Արովյան քաղաքի պատասխանատու	Մարինե Գրիգորյան	09.07.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
6.	Շիրակի մարզի մարզային համակարգող	Հայկ Հարությունյան	09.10.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
7.	Սյունիքի մարզի մարզային համակարգող	Լիանա Գրիգորյան	17.09.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով
8.	Տավուշի մարզի մարզային համակարգող	Արմեն Ադամյանը	24.09.2016թ.՝ 2 տարի ժամկետով

* * *

➤ **Մարզերի փաստաթղթերի վերապատրաստման կազմակերպում.**

Հայաստանի Հանրապետության տարբեր մարզերում բնակվող և գործունեություն իրականացնող փաստաթղթերի համար մշտական խնդիր է հանդիսանում Երևան քաղաքում կազմակերպվող փաստաթղթի շարունակական վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցությունը, քանի որ դասընթացների գերակշիռ

մասը կազմակերպվում են երեկոյան ժամերին:

Այս խնդրի լուծման նպատակով Փաստաթղթերի պալատը Միջազգային իրավական համագործակցության գերմանական հիմնադրամի (IRZ) հետ համատեղ 2016 թվականի աշնանը մեկնարկեց մարզերի փաստաթղթերի համար

տեղում շարունակական վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպման ծրագիրը:

Նշված նախաձեռնության շրջանակներում առաջին վերապատրաստման դասընթացները «**Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիա**» թեմայով կազմակերպվել են Շիրակի, Լոռու, Տավուշի և Գեղարքունիքի մարզերի **փաստաբանների համար**, իսկ դասընթացները վարել են Մյունխենից **հրավիրված փորձագետ՝ փաստաբան, դոկտոր Թոմաս Նափերթը** և տեղացի փորձագետ՝ փաստաբան Տիգրան Սաֆարյանը:

Դասընթացների շրջանակներում ներկայացվել է Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի մասին ընդհանուր տեղեկությունները՝ կառուցվածքային, կազմակերպական և դատարանում գործերի քննության առանձնահատկությունները, Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 5-րդ, 6-րդ և 6 (3) հոդվածների վերաբերյալ ՄԻԵԴ նախադեպային պրակտիկան, ինչպես նաև փաստաբանների հետ քննարկվել են նշված նորմերի վերաբերյալ իրավիճակային խնդիրներ:

Միջազգային իրավական համագործակցության գերմանական հիմնադրամի (IRZ) հետ համատեղ կազմակերպված վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցել են Շիրակի, Լոռու, Տավուշի և Գեղարքունիքի մարզերից ընդհանուր 82 փաստաբան:

* * *

➤ **Մարզերում գործող փաստաբանների հեռավար վերապատրաստման ինստիտուտի ներդրում և գործարկում.**

Կարևորելով մարզերում գործունեություն ծավալող փաստաբանների՝ տեղում վերապատրաստվելու ինստիտուտի ներմուծման հրատապությունը, 23.06.2016թ. թիվ 206-Լ որոշմամբ Փաստաբանների պալատի նախագահը սահմանել է «Հեռավար ձևով վերապատրաստման իրականացման» կարգը, իսկ 2016թ. սեպտեմբերից գործարկվել է հեռավար վերապատրաստման համակարգը, որը հնարավորություն է տվել Շիրակի, Լոռու, Տավուշի, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում հաշվառված և գործունեություն իրականացնող փաստաբաններին համակարգչով միանալ և հեռավար ձևով մասնակցել Փաստաբանների պալատի վարչական շենքում կազմակերպվող դասընթացին:

2016 թվականին կազմակերպվել է 4 հեռավար դասընթաց, որոնց մասնակցել են նաև մարզային փաստաբաններ:

Մարզային փաստաբանների համար 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում տեղում կազմակերպվել է 7 վերապատրաստման դասընթաց, իսկ 2016 թվականի երկրորդ կիսամյակում՝ 14 դասընթաց:

* * *

➤ **Հանդիպում Շիրակի մարզի փաստաբանների հետ.**

2016 թվականի մարտի 16-ին Փաստաբանների պալատի նախագահի՝ մարզային խնդիրների համակարգման գծով տեղակալ Արթուր Դավթյանը և ՀՊԳ ղեկավար Մելանյա Առուստամյանը Գյումրիում հանդիպում են ունեցել Շիրակի մարզում գործունեություն

իրականացնող փաստաբանների հետ:

Հանդիպմանը մարզի փաստաբանները խոսել են պրակտիկայում հանդիպող մի շարք հարցերից, քննարկել իրենց հուզող խնդիրները, ներկայացրել տարբեր առաջարկներ: Փաստաբանների հիմնական առաջարկը անօթևան գյումրեցիներին իրավական օգնություն տրամադրելն էր: Հանդիպմանը նաև քննարկվել են փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքին վերաբերող հարցեր:

* * *

➤ **Աշխատանքային խորհրդակցություն մարզային համակարգողների հետ.**

2016 թվականի ապրիլի 9-ին Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը մարզային համակարգողների խորհրդակցություն էր հրավիրել, որի հիմնական նպատակը 2016 թվականի առաջին եռամսյակում մարզերում իրականացված աշխատանքների, առաջացած հարցերի և գործնականում հանդիպող խնդիրների քննարկումն էր:

Հանդիպմանը քննարկվել են մարզերում աշխատող փաստաբաններին առնչվող մի շարք հիմնախնդիրներ: Անդրադարձ է եղել մարզերում փաստաբանների դերի և հեղինակության, աշխատանքի որակի բարձրացմանն առնչվող թեմաներին:

Խորհրդակցության մասնակիցները քննարկել են մարզային համակարգողների նոր գրասենյակների բացման անհրաժեշտության և տեխնիկական հագեցվածությանն առնչվող հարցեր:

* * *

➤ **Հանդիպում Սյունիքի մարզի փաստաբանների հետ.**

2016 թվականի սեպտեմբերի 17-ին Սյունիքի մարզում մարզային համակարգողի ընտրության շրջանակներում Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամներ Մելանյա Առուստամյանը, Նելլի Հարությունյանը և Սիմոն Բաբայանը, Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանի հետ համատեղ հանդիպում են ունեցել Սյունիքի մարզի փաստաբանների հետ:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են Սյունիքի մարզի փաստաբանների խնդիրները:

Հանդիպման նախօրեին՝ սեպտեմբերի 16-ին Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամ Մելանյա Առուստամյանը Սյունիքի մարզի փաստաբանների համար վարել է վերապատրաստման դասընթաց՝ փաստաբանի վարքագծի վերաբերյալ, իսկ նոր օրենսգրքի նախագծի մշակման աշխատանքային խմբի անդամ, փաստաբան Աննա Մարգարյանը փաստաբանների հետ քննարկել է քրեական օրենսգրքի նախագծով առաջարկվող կարգավորումները:

* * *

➤ **Հանդիպում Լոռու մարզի փաստաբանների հետ.**

2016 թվականի հոկտեմբերի 9-ին Լոռու մարզում մարզային համակարգողի ընտրության շրջանակներում Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամներ Մելանյա Առուստամյանը, Նելլի Հարությունյանը և Սիմոն Բաբայանը, մարզային խնդիրների համակարգման գծով Փաստաբանների պալատի նախագահի տեղակալ Արթուր Դավթյանը, Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանի հետ համատեղ հանդիպում են ունեցել Լոռու մարզի փաստաբանների հետ:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են փաստաբանների պրակտիկայում հանդիպող խնդիրները, իսկ Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը փաստաբանների համար վարել է վերապատրաստման դասընթաց՝ փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի վերաբերյալ:

* * *

➤ **Հանդիպում Շիրակի մարզի փաստաբանների հետ.**

2016 թվականի հոկտեմբերի 24-ին Շիրակի մարզում մարզային համակարգողի ընտրության շրջանակներում Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամներ Մելանյա Առուստամյանը, Նելլի Հարությունյանը և Սիմոն Բաբայանը, մարզային խնդիրների համակարգման գծով Փաստաբանների պալատի նախագահի տեղակալ Արթուր Դավթյանը, Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանի հետ համատեղ հանդիպում են ունեցել Շիրակի մարզի

փաստաբանների հետ:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են Շիրակի մարզի փաստաբանների խնդիրները, իսկ Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամներ Սիմոն Բաբայանը և Մելանյա Առուստամյանը փաստաբանների համար վարել են վերապատրաստման դասընթաց՝ ներկայացնելով փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի վերաբերյալ Փաստաբանների պալատի խորհրդի նախադեպային պրակտիկան:

* * *

➤ **Փաստաբանների պալատի մարզային համակարգողների գրասենյակներին և մարզերում գործող փաստաբաններին գրականության տրամադրում.**

Շարունակելով մարզերում գործունեություն ծավալող փաստաբաններին նաև մարզային համակարգողների միջոցով մասնագիտական իրավաբանական գրականություն տրամադրելու իր քաղաքականությունը՝ Փաստաբանների պալատը 2016 թվականի ընթացքում մարզային համակարգողների միջոցով մարզերում գործունեություն իրականացնող փաստաբաններին տրամադրել է 150 թվաքանակով գրականություն (չհաշված անհատական կարգով բոլոր փաստաբաններին տրամադրվող գրականությունը), որն իր մեջ ներառում է ինչպես տեսական աղբյուրներ, այնպես էլ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի որոշումների ձեռնարկներ և այլ ուսումնառական նյութեր:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

➤ Փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովի գործունեության ակտիվացում.

➤ Փաստաբանների իրավունքների իրականացման խոչընդոտների վերաբերյալ տեղեկատվության հրապարակում, տարածում և քննարկումների կազմակերպում. Հանձնաժողովի աշխատանքների հանրայնացում.

Հայաստանի Հանրապետությունում փաստաբանության՝ որպես արդարադատության համակարգի ինստիտուտի զարգացման և մասնագիտության նկատմամբ հարգանքի ձևավորման համար կարևորագույն նախադրյալ է հանդիսանում Փաստաբանների պալատի անդամ փաստաբանների, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեություն ծավալող այլ պետության փաստաբանների իրավունքների պաշտպանությունն ապահովելը, ինչպես նաև այդ իրավունքների արդյունավետ իրացման համար անհրաժեշտ միջավայր ստեղծելը: Այդ նպատակով դեռևս 2014 թվականին Փաստաբանների պալատի նախագահի որոշմամբ ստեղծվել էր **փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողով**, որի **նպատակ է** միջոցներ ձեռնարկել փաստաբանների իրավունքներն ու մասնագիտական գործունեությունը բոլոր տեսակի (հատկապես՝ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների և կազմակերպությունների) սպառնալիքներից, խոչընդոտներից կամ ցանկացած տեսակի այլ հակաիրավական միջամտությունից (ոտնձգությունից) պաշտպանելու համար:

Իր նպատակի իրականացման համար **Հանձնաժողովի առջև դրված են հետևյալ խնդիրները.**

1. հավաքագրել և վերլուծել փաստաբանների մասնագիտական իրավունքների և Օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված երաշխիքների խախտման վերաբերյալ տեղեկատվությունը.
2. քննության առնել փաստաբանների մասնագիտական իրավունքների և Օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված երաշխիքների

- խախտման վերաբերյալ փաստաբանների դիմումները կամ լրատվամիջոցների հաղորդումները.
3. հրատապ արձագանքել փաստաբանների իրավունքները խախտող միջադեպերին և ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ այդ խախտումների վերացման ուղղությամբ.
 4. Փաստաբանների պալատի խորհրդին և նախագահին ներկայացնել համապատասխան առաջարկներ (ընդհուպ՝ օրենքի նախագիծ) փաստաբանների իրավունքների խախտումների վերացման և կանխարգելման համար անհրաժեշտ միջոցառումներ ձեռնարկելու համար.
 5. վերլուծել արձանագրված խախտումները և վարել համապատասխան վիճակագրություն:

Հանձնաժողովի գործունեության հետ կապված առավել հստակ կարգավորման նպատակով Փաստաբանների պալատի նախագահի 05.09.2016թ. թիվ 391-Լ որոշմամբ նոր խմբագրությամբ է հաստատվել Փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովի գործունեության կարգը, իսկ մեկ այլ՝ 05.09.2016թ. թիվ 392-Ա որոշմամբ մեկ տարի ժամկետով Փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովի անդամներ նշանակել՝

- *փաստաբան Կարեն Մեժլումյանին (արտոնագիր № 2),*
- *փաստաբան Գեղամ Հակոբյանին (արտոնագիր № 794),*
- *փաստաբան Արմինե Ֆանյանին (արտոնագիր № 1262),*
- *փաստաբան Լիանա Բալյանին (արտոնագիր № 271),*
- *փաստաբան Արսեն Մկրտչյանին (արտոնագիր № 2134):*

2016 թվականի ընթացքում փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովի կողմից արձանագրվել են ներքոնշյալ միջադեպերը.

* * *

1) Փաստաբան Թամարա Յայլոյանի հետ կապված միջադեպ.

Փաստաբան Թամարա Յայլոյանը 23.03.2016թ. դիմել է Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատ՝ հայտնելով, որ 22.03.2016թ. www.youtube.com կայքում առկա ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ռադիոկայանի տեսանյութում ձայնագրված է Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին աստիճանի դատարանում քննվող թիվ ՇԴ/0072/01/15 քրեական գործով փաստաբան Լուսինե Սահակյանի և տվյալ գործով մեղադրող Գևորգ Գևորգյանի

խոսակցությունը, որի ընթացքում մեղադրողը վիրավորական արտահայտություններ է կատարել փաստաբան Թամարա Յայլոյանի հասցեին:

Փաստաբանների պալատը Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին աստիճանի դատարանում քննվող թիվ ՇԴ/0072/01/15 քրեական գործով մեղադրող Գևորգ Գևորգյանի վարքագիծը քննարկելու համար դիմում էր ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազին: Դատախազությունը դատախազ Գևորգ Գևորգյանի արարքում խախտման հատկանիշներ չէր հայտնաբերել:

* * *

2) Փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանի գրասենյակի խուզարկության միջադեպ.

Փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանը հանդիսանում է «Ալգա» իրավաբանական գրասենյակի հիմնադիրը և իր փաստաբանական գործունեությունն իրականացնում է Երևան քաղաքի Գայի պողոտա 2 շենքի 136 հասցեում գտնվող իր փաստաբանական գրասենյակում:

Փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանը ներգրավվել է ՀՀ հատուկ քննչական ծառայությունում քննվող թիվ 59103216 քրեական գործով մեղադրյալ Ա. Հ.-ի պաշտպան:

19.05.2016թ. փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանի փաստաբանական գրասենյակ են այցելել ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության ՀԿԳ քննիչը և իրավապահ մարմինների աշխատակիցները:

ՀԿԳ քննիչի կողմից ներկայացվել է գրասենյակում խուզարկություն կատարելու վերաբերյալ Երևան քաղաքի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշումը, որով դատարանը խուզարկության թույլտվություն է տվել նաև Սուսաննա Սարգսյանի փաստաբանական գրասենյակի տարածքում:

Քննիչը՝ ներկայանալով գործով պաշտպան, փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանի փաստաբանական գրասենյակը՝ «ԱԼԳԱ» իրավաբանական գրասենյակը, ինչի մասին քննիչին հայտնել է նաև Սուսաննա Սարգսյանը՝ ներկայացնելով համապատասխան փաստաթղթեր:

Ծանոթանալով ներկայացված փաստաթղթերին և համոզվելով, որ նշված հասցեում գործում է փաստաբանական գրասենյակ, քննիչն, այնուամենայնիվ, պնդել է, որ պետք է կատարի խուզարկություն, քանի որ առկա է այդ հասցեում խուզարկություն կատարելու դատարանի թույլտվություն:

Փաստաբանական գրասենյակի տնօրեն, փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանը ստեղծված իրավիճակի վերաբերյալ դիմել է Փաստաբանների պալատի արագ արձագանքման հանձնախմբին և Մարդու իրավունքների

պաշտպանին, որոնց միջամտությունից հետո միայն քննիչը ետ է կանգնել փաստաբանական գրասենյակում խուզարկություն կատարելու պնդումից, չբացատրելով, որ հետագայում հնարավոր է խուզարկությունն իրականացվի:

Միջադեպի վերաբերյալ փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովը հանդես է եկել դատապարտող հայտարարությամբ՝ դատապարտելով փաստաբան Սուսաննա Սարգսյանի փաստաբանական գրասենյակում խուզարկություն ձեռնարկած պաշտոնատար անձանց գործելաճորդը և ՀՀ պետական մարմիններին և պաշտոնատար անձանց հորդորել զերծ մնալ փաստաբանական գործունեությանը որևէ կերպ ապօրինի միջամտելուց:

* * *

3) Փաստաբան Լիանա Մանուսաջյանի կողմից իր մասնագիտական պարտականությունների կատարմանը խոչընդոտելու վերաբերյալ միջադեպ.

Փաստաբան Լիանա Մանուսաջյանը դիմելով Փաստաբանների պալատ՝ հայտնել է, որ 2016 թվականի հունիսի 20-ին Կանանց աջակցման կենտրոնի շահառու Դշխուհի Միքայելյանի կողմից ահազանգ է եղել աջակցման կենտրոն այն մասին, որ նրա որդուն՝ անչափահաս 16 ամյա Միքայել Միքայելյանին, առանց ծնողի գիտության առավոտ ժամը 9:00-ի կողմերը տարել են Շենգավիթի ոստիկանության բաժանմունք՝ դանակահարության գործով բացատրություն տալու, և մինչև ժամը 2-ը արգելել են ծնողի հետ որևէ շփում, այդ թվում՝ այդ ամբողջ ընթացքում Միքայելը չի ունեցել հանգստի ժամ և չի սնվել:

Փաստաբանի խոսքով, ինքը, որպես Կանանց աջակցման կենտրոնի փաստաբան, ահազանգի հիման վրա 14.00-14.30-ի սահմաններում ներկայացել է Շենգավիթի բաժանմունք՝ որպես Միքայել Միքայելյանի փաստաբան, և պահանջել է իրեն ուղղորդել նրա մոտ: Սակայն վերջինիս ասել են, որ պետք է սպասի, մինչև կզեկուցեն ու կթույլատրեն իր մասնակցությունը: Փաստաբանը, տեսնելով, որ սպասելը երկար է տևում, մոտ 30 րոպե սպասելուց հետո կրկին պահանջել է, որպեսզի իրեն անմիջապես տանեն Միքայելի մոտ, սակայն կրկին ստացել է նույն պատասխանը:

Այդ ժամանակ, փաստաբանը պահանջել է, որ իրեն տանեն անչափահասների բաժնի ղեկավարի մոտ, տվյալ հարցը նրա հետ քննարկելու համար, սակայն այդ պահանջը ևս մատնվել է անտարբերության, որից հետո փաստաբանն ինքն է անձամբ հեռախոսով խոսել անչափահասների բաժնի ղեկավարի հետ, որից հետո միայն 16:00-ին փաստաբանին ուղեկցել են նրա աշխատասենյակ:

Փաստաբանը նշել է, որ ժամը 17.00-ին, մոտ 1 ժամ հետո նա վերադարձել է՝ հայտնելով, որ անչափահասներին այն ժամանակ, երբ նա գնացել էր պետի մոտ

հարցը ճշտելու համար, տարել են քննչական բաժին:

Փաստաբանը շտապել է քննչական բաժին և միջանցքում տեսնելով Միքայելին, մոտեցել է նրան, իսկ վերջինս պատմել է, որ իրեն ներգրավվել են որպես կասկածյալ և քրեական գործ հարուցել: Փաստաբանը անմիջապես ներկայացել է քննչական բաժնի պետի տեղակալի մոտ և այդ ժամանակ միայն իրեն հաջողվել է վերջապես ներգրավել որպես պաշտպան:

Տվյալ դեպքում, փաստորեն, փաստաբանը 14:00-17:00 ընկած ժամանակահատվածում հնարավորություն չի ունեցել ներգրավվել որպես պաշտպան և իրավաբանական օգնություն ցույց տալ իր պաշտպանյալին: Արդյունքում, խախտվել են ոչ միայն Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին եվրոպական կոնվենցիան և ՀՀ Սահմանադրությամբ նախատեսված անձի՝ իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը, այլ նաև «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածով նախատեսված փաստաբանական գործունեության երաշխիքները:

Փաստաբանի գործունեությանը խոչընդոտելու հանգամանքները պարզելու և դրա հետ առնչություն ունեցող անձանց պատասխանատվության ենթարկելու նպատակով նշված միջադեպի կապակցությամբ Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը դիմել է ՀՀ ոստիկանության պետին:

Փաստաբանների պալատի նախագահի դիմումի հիման վրա ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության շտաբում կատարվել է ծառայողական քննություն, որով պարզվել է, որ ոստիկանության Երևան քաղաքի վարչության Շենգավիթի բաժնի հերթապահ մասի պետի օգնական, ոստիկանության մայոր Արտակ Զանջուղազյանը ճիշտ չի կողմնորոշվել օբյեկտիվ իրականության մեջ և դրսևորել է ոչ պատշաճ մասնագիտական հմտություններ, թերացել է գործառությանը պարտականությունների կատարման մեջ, իրեն վերապահված պարտականությունները ժամանակին և ճշգրիտ չի կատարել, այն է՝ բաժին ներկայացած փաստաբան Լ.Մանուսաջյանի բարձրացրած հարցերին ժամանակին և սահմանված կարգով ընթացք չի տվել, տևական ժամանակ Լ.Մանուսաջյանյանի ոստիկանության վարչական շենք մուտքն անհարկի ձգձգել է, և չնայած անչափահաս Մ.Միքայելյանի մասնակցությամբ տվյալ ժամանակահատվածում քննչական և դատավարական գործողությունների իրականացման բացակայությանն այդ կերպ հանգեցրել է առերևույթ իրավաբանական օգնության ցուցաբերման անհապաղ իրականացման անհնարինության, միաժամանակ չի կատարել ՀՀ փաստաբանների պալատի և ՀՀ ոստիկանության միջև 2012թ. համագործակցության մասին կնքված փոխըմբռնման հուշագրի պահանջներն:

Ծառայողական քննության արդյունքում փաստաբան Լիանա Մանուսաջյանի

մասնագիտական պարտականությունների կատարմանը խոչընդոտող ոստիկանության մայոր Արտակ Զանջուղազյանը ենթարկվել է կարգապահական տույժի:

* * *

4) ՀՀ ոստիկանության կողմից փաստաբանների պարտականությունները կատարելուն խոչընդոտելու վերաբերյալ.

Հաշվի առնելով Երևան քաղաքի Մ. Խորենացի փողոցում 2016թ. հուլիս ամսին տեղի ունեցող հավաքների մասնակիցներին բերման ենթարկելու և նրանց իրավունքների սահմանափակումների միջադեպերը Փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովը 22.07.2016թ. հանդես է եկել հայտարարությամբ, որով խստորեն դատապարտել է փաստաբանների և նրանց վստահորդների իրավունքների ապօրինի սահմանափակումները և ՀՀ ոստիկանությունից ու պետական այլ մարմիններից պահանջել հետայսու չխոչընդոտել փաստաբանների լիազորությունների իրականացմանը, իսկ այդպիսիք թույլ տված անձանց ենթարկել պատասխանատվության:

* * *

5) Փաստաբան Արայիկ Պապիկյանի կողմից իր մասնագիտական պարտականությունների կատարմանը խոչընդոտելու վերաբերյալ միջադեպ.

Փաստաբան Արայիկ Պապիկյանը 01.08.2016 թվականին դիմելով Փաստաբանների պալատ, հայտնել է, որ քրեական գործով իրականացնում է ձերբակալված Արայիկ Եզնիկի Խանդոյանի շահերի պաշտպանությունը, ով պահվում է ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության Վաղարշապատի բաժնի ԶՊՎ-ում:

2016 թվականի օգոստոսի 1-ին, ժամը 18:00-ի սահմաններում փաստաբանը ներկայացել է ոստիկանության Վաղարշապատի բաժին, ներկայացրել է անհրաժեշտ փաստաթղթերը, հայտնել է իր այցի նպատակը՝ պաշտպանյալին տեսակցելու և առանձնազրույց ունենալու մասին:

Սակայն մինչև ժամը 20:30-ը ոստիկանության բաժնի աշխատակիցները փաստաբանին ապօրինաբար հնարավորություն չեն տվել տեսակցել իր պաշտպանյալին, որից հետո փաստաբանը ստիպված հեռացել է բաժնից, այդպես էլ չկատարելով պաշտպանի իմ պարտականությունները:

Փաստաբանը նաև հայտնել է, որ ոստիկանության աշխատակիցների կողմից փաստաբանի պարտականությունների կատարման համար ստեղծվել են տարաբնույթ խոչընդոտներ, որոնք դրսևորվել են հետևյալում՝

ա) շուրջ 30 րոպե փաստաբանին առանց որևէ հիմնավորման թույլ չեն տվել

մոտենալ ոստիկանության վարչական շենքի մուտքին, և իր հետ «զրուցել» են շարժական դարպասների հետևից, իսկ ես այդ ընթացքում փաստաբանը ստիպված է եղել կանգնել փողոցում:

բ) քիչ անց սկսվել է հորդառատ անձրև և Արայիկ Պապիկյանը շուրջ 20 րոպե պատսպարվել է փողոցի մոտ գտնվող ծառի տակ, իսկ իր պահանջները՝ շենքի առաջին հարկի նախասրահ (հերթապահ մասի մոտ) մտնելու մասին մերժվել են առանց որևէ հիմնավորման:

գ) փաստաբանի կողմից անձրևի տակ ամբողջությամբ թրջվելուց հետո իրեն թույլ են տվել մտնել շենքի առաջին հարկի նախասրահ և սպասել այնտեղ: Ընդ որում՝ մինչ այդ պահը ոչ ոք փաստաբանին չի հայտնել, թե ինչու՞ չեն ապահովում պաշտպանյալիս հետ տեսակցելու իմ իրավունքը: Մոտ 19:00-ի սահմաններում Արայիկ Պապիկյանին տեղեկացրել են, որ ՁԴՎ-ում առկա է ընդամենը մեկ սենյակ և այնտեղ քննիչը քննչական գործողություն է կատարում: Փաստաբանն առաջարկել է կամ իրենց տրամադրել այլ սենյակ, կամ քննիչն իր գործողությունները շարունակի կատարել քննիչի սենյակում և իրենց տրամադրի ՁԴՎ-ի «միակ» սենյակը, սակայն ոստիկանության աշխատակիցները փաստաբանի առաջարկը մերժել են՝ ասելով, որ պետք է սպասի և հարմարվի առկա պայմաններին:

Փաստաբան Արայիկ Պապիկյանը սպասելով ևս 1,5 ժամ, ժամը 20:30-ի սահմաններում, տեսնելով, որ սենյակը չի ազատվում հեռացել է ոստիկանության շենքից:

Միջադեպի կապակցությամբ Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը 02.08.2016 թվականին դիմել է ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության պետին՝ նշված միջադեպը ուսումնասիրելու և այսուհետ փաստաբանի գործունեությունը խոչընդոտելու դեպքերը բացառելու համար:

Փաստաբանների պալատի նախագահի գրության կապակցությամբ ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչությունում անցկացված ծառայողական քննության արդյունքներով ոստիկանության Վաղարշապատի բաժնի մի խումբ ծառայողներ «ՀՀ ոստիկանության կարգապահական կանոնագիրքը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով խիստ նախազգուշացվել են՝ փաստաբան Արայիկ Պապիկյանի հետ փոխհարաբերությունների ընթացքում ոստիկանության ծառայողի էթիկայի կանոնները չպահպանելու համար: Միաժամանակ, ոստիկանության Վաղարշապատի բաժնի ղեկավար կազմին հանձնարարվել է համապատասխան միջոցներ ձեռնարկել հետագայում նմանատիպ դեպքերը բացառելու համար:

* * *

6) Դատախազ Կորյուն Ներսիսյանի կողմից փաստաբան Գեորգի Մելիքյանին վիրավորելու և սպառնալու միջադեպ.

Փաստաբան Գեորգի Մելիքյանը թիվ ԱՐԴ/0041/01/16 քրեական գործով հանդիսացել է ամբաստանյալ Ալիկ Սաֆարյանի պաշտպանը, իսկ նույն գործով մեղադրողն է եղել Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի դատախազ Կորյուն Ներսիսյանը:

2016 թվականի դեկտեմբերի 13-ի նիստի ընթացքում Գեորգի Մելիքյանի կողմից երկու վկայի հարցաքննության ժամանակ մեղադրողը ամեն կերպ փորձել է միջամտել և ապակողմնորոշել, ուղղորդել: Այդ կապակցությամբ փաստաբանը առարկել է դատախազի անօրինական գործողությունների դեմ, որից հետո դատախազը վիրավորական արտահայտություններ է հնչեցրել փաստաբանի հասցեին, հրահրել է լեզվակոծիվ՝ մոտեցել է իր սեղանին և փորձել է հարվածել, ինչը կանխվել է կարգադրիչների կողմից: Երբ փաստաբան Գեորգի Մելիքյանը դիմելով դատարանին հայտարարել է, որ դատախազը ճնշում է գործադրում պաշտպանական կողմի վրա, դեռևս կարգադրիչների կողմից բռնված դատախազը փաստաբանի առջև դրված լսափողը հրելով գցել է նրա վրա: Այնուհետև, շարունակելով ագրեսիվ վարքագիծը դատախազը պաշտպանին դուրս է կանչել հարցեր պարզելու համար և այդ ընթացքում հնչեցրել է վիրավորական արտահայտություններ: Դատախազը՝ չհանգստանալով, դատարանի ներկայությամբ կրկին շարունակել է փաստաբանին դուրս հրավիրել, իսկ վերջինիս մերժումները ստանալով վիրավորել է նրան: Նախագահող դատավորը չի միջամտել, դատախազի նկատմամբ սանկցիա չի կիրառել ու նրան կարգի չի հրավիրել: Դատական նիստի ավարտից հետո դատախազը կրկին փորձել է վեճ հրահրել, ընդհուպ հայիոյանքներ հնչեցնելով:

Նշված միջադեպի կապակցության փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովը հանդես է եկել համապատասխան հայտարարությամբ, որով խստիվ դատապարտել է դատախազ Կորյուն Ներսիսյանի վարքագիծը՝ ակնկալելով, որ ՀՀ գլխավոր դատախազությունում և այլ պատկան մարմիններում քննություն կկատարվի և իրավական գնահատական կտրվի դատախազ Կորյուն Ներսիսյանի արարքներին, ինչպես նաև կքննարկվի որպես դատախազ նրա հետագա գործունեության նպատակահարմարությունը:

Փաստաբան Գեորգի Մելիքյանի միջադեպի հետ կապված Փաստաբանների պալատի նախագահը նաև դիմում էր ներկայացրել Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազին՝ պահանջելով միջադեպի վերաբերյալ կարգապահական վարույթ հարուցել Արմավիրի մարզի դատախազության

դատախազ Կորյուն Ներսիսյանի նկատմամբ:

Հարուցված կարգապահական վարույթի արդյունքում Արմավիրի մարզի դատախազության դատախազ Կորյուն Ներսիսյանը ենթարկվել է կարգապահական պատասխանատվության՝ դիտողության ձևով:

7) Փաստաբան Սլավիկ Պողոսյանին՝ քրեական գործի նյութերի տրամադրումը մերժելու վերաբերյալ.

Փաստաբանների պալատը 2016 թվականի դեկտեմբերի 16-ին փաստաբան Սլավիկ Պողոսյանից ստացել է դիմում, որով վերջինս հայտնել է, որ իր վստահորդի հաղորդման առթիվ նախապատրաստված նյութերով 23.10.2014թ. ՀՀ քննչական կոմիտեի երևան քաղաքի քննչական վարչության Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների քննչական բաժնում որոշում է կայացվել քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին: Փաստաբան Սլավիկ Պողոսյանը վերոնշյալ քննչական բաժնից խնդրել է տրամադրել այդ որոշման հիմքում դրված փաստաթղթերի (նախապատրաստված նյութերի) վավերացված պատճենները: ՀՀ քննչական կոմիտեի Երևան քաղաքի քննչական վարչության Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների քննչական բաժնի ավագ քննիչ Ս.Մ.Նազարյանի նույնիսկ 23-ի գրությամբ պահանջված նյութերի վավերացված պատճենների տրամադրումը մերժվել է՝ նախնական քննության տվյալների անթույլատրելիության հիմքով:

Փաստաբանների պալատի նախագահը փաստաբան Սլավիկ Պողոսյանին քրեական գործի նյութերի տրամադրումը մերժելու վերաբերյալ դիմել է ՀՀ քննչական կոմիտեի նախագահին՝ նշելով, որ թե ՀՀ օրենսդրությամբ և թե դատական պրակտիկայով երաշխավորված է փաստաբանի՝ իրավաբանական օգնություն ցույց տալու համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր (տեղեկություններ) ստանալու իրավունքը, որը կարող է սահմանափակվել միայն համապատասխան մարմինների գործունեությունը կարգավորող օրենքներով, կամ եթե փաստաբանի կողմից պահանջվող փաստաթղթերը օրենքով պահպանվող գաղտնիք են պարունակում: Մինչդեռ, տվյալ դեպքում փաստաբանի դիմումի մերժման հիմքում դրվել է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որի համաձայն՝ **նախնական քննության տվյալները ենթակա են հրապարակման միայն գործի վարույթն իրականացնող մարմնի թույլտվությամբ:**

Փաստաբանների պալատի գտել է, որ ՀՀ քննչական կոմիտեի Երևան քաղաքի քննչական վարչության Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների քննչական բաժնի կողմից փաստաթղթեր պահանջելու փաստաբանի պահանջի իրավունքի սահմանափակումը անհիմն է և ոչ իրավաչափ:

Փաստաբանների պալատի նախագահի դիմումի հիման վրա փաստաբան

Սլավիկ Պողոսյանին տրամադրվել են իր վստահորդի գործով պահանջվող փաստաթղթերը:

➤ **Փաստաբանների պալատի արագ արձագանքման հանձնախումբ.**

Փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովից բացի, իր ակտիվ գործունեությունն է շարունակել նաև Փաստաբանների պալատի արագ արձագանքման հանձնախումբը:

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի արագ արձագանքման հանձնախումբը արձանագրել է հետևյալ դեպքերը.

№	Դեպքի ամսաթիվ	Դեպքի մասին ահազանգող փաստաբան	Ահազանգի համառոտ բովանդակություն	Ահազանգի կապակցությամբ կատարված գործողություններ
1	18.02.2016 11:34	Մարինե Թովմասյան	ՀՔԾ-ում փաստաբանին քննիչի մոտ թողնելու համար պահանջել են սահմանված զննության փոխարեն, ըստ էության, խուզարկություն իրականացնել	առաջարկվել է իրավիճակի արձանագրությամբ դիմում ներկայացնել ՀՔԾ ղեկավարին, խնդիրը քննարկվել է նաև փաստաբանների պալատի ակումբում
2	25.02.2016 12:50	Արա Ղարաբյոկյան	Ոստիկանության Արաբկիր բաժանմունքում փաստաբան Արա Ղարաբյոկյանին չեն թույլատրել այցելելու իր վստահորդին	կապ է հաստատվել փաստաբան Արա Ղարաբյոկյանի հետ և պայմանավորվածություն ձեռք բերվել հետագա անելիքների վերաբերյալ
3	19.05.2016 12:00	Սուսաննա Սարգսյան	ՀՔԾ ծառայության քննիչը մի խումբ իրավապահ մարմինների աշխատակիցների հետ այցելել է իր գրասենյակ՝ խուզարկություն կատարելու մասին որոշմամբ	Հանձնախմբի համակարգող Գևորգ Մկրտչյանը և անդամ Արտակ Խաչատրյանը այցելել են փաստաբանի նշած վայր, ինչի արդյունքում խուզարկությունը կասեցվել է

4	23.05.2016 18:15	Վահագն Մարտիրոսյան	փաստաբանն իր վստահորդի շահերը ներկայացնելու համար այցելել է ՀՀ քննչական կոմիտեի կենտրոն բաժնի ոստիկանության աշխատակիցներն արգելել են բարձրանալ քննիչի մոտ, առանց իր պայուսակը զննելու, մինչդեռ զննման փոխարեն նախաձեռնել են իրականացնել խուզարկություն և ստուգել պայուսակի պարունակությունը	Հանձնախմբի համակարգող Գևորգ Մկրտչյանը և անդամ Արտակ Խաչատրյանը այցելել են ՀՀ քննչական կոմիտեի Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների քննչական բաժին, որից հետո փաստաբանին անարգել, առանց որևէ գործողություն (զննում կամ խուզարկություն) կատարելու, թույլատրել են ներկայանալ քննիչին
5	22.07.2016 14:07	Ստեփան Ոսկանյան	փաստաբան իր վստահորդի շահերը ներկայացնելու համար այցելել է ՀՀ ոստիկանության Նորքի բաժին, սակայն իրեն չեն թույլատրել այցելել իր վստահորդին, այնուհետև տեղափոխել են ՀՀ քննչական կոմիտե, որտեղ նույնպես արգելել են վստահորդին տեսակցել և առաջարկել ներկայացնել գրավոր դիմում, որի քննարկումից հետո կորոշվի փաստաբանի մասնակցությունը թույլատրելու հարցը	Հանձնախմբի համակարգող Գևորգ Մկրտչյանն այցելելով ՀՀ քննչական կոմիտե՝ կապ է հաստատել գործը վարող քննիչի հետ և պահանջել ներկայացնել պարզաբանում միջադեպի վերաբերյալ, որին ի պատասխան քննիչը հայտնել է, որ փաստաբանի վստահորդը չի գտնվում կոմիտեի մասնաշենքում, իսկ իր կողմից նախաձեռնվող բոլոր քննչական գործողությունները կիրականացնի փաստաբանի ներկայությամբ

6	23.07.2016 15:00	Արա Ղարապետյան	փաստաբան պաշտպանյալի վերաբերյալ հարուցված գործը գտնվել է ՀՀ քննչական կոմիտեի ՀԿԳ քննիչի վարույթում, սակայն վերջինս փաստաբանին չի թույլատրում այցելելու իր պաշտպանյալին	հեռախոսակապ հաստատելով ՀԿԳ քննիչի հետ համաձայնություն է ձեռք բերվել Արա Ղարապետյանի կողմից իր պաշտպանյալին (քննիչի մոտ) այցելելու մասին: Մեկ ժամ անց Արա Ղարապետյանը հրավիրվել է քննիչի մոտ, որտեղ նաև գտնվում էր փաստաբանի պաշտպանյալը
7	25.08.2016 17:45	Գևորգ Հակոբյան	փաստաբանը տեղեկացրել է, որ նստիկանության կողմից խոչընդոտվել է այցելել իր վստահորդներին	հեռախոսակապ է հաստատվել փաստաբանի հետ և պարզվել, որ վերջինս գտնվում է Երևան քաղաքի Ամառանոցային փողոցի 227 հասցեում, որտեղ գտնվում են ազգությամբ չինացի թվով 40 անձ, որոնք հրավիրել են իրենց իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու համար, սակայն նույն հասցեում հերթափոխող նստիկանները արգելել են տեսակցելու այդ անձանց: Հանձնախմբի միջամտությունից հետո փաստաբանին թույլատրել է այցելել իրավաբանական օգնություն խնդրած անձանց:

8	22.09.2016 12:27	Վաչագան Քոսյան	Մարտունի քաղաքի ոստիկանությունը արգելել է փաստաբանին տեսակցել այդտեղ գտնվող իր վստահորդին՝ պատճառաբանելով, որ անհրաժեշտ է ներկայացնել պայմանագիր փաստաբանի և վստահորդի միջև:	Հանձնախմբի և ՀՀ ոստիկանության հետ կնքված հուշագրով համակարգող փաստաբան, խորհրդի անդամ՝ Կարապետ Աղաջանյանի միջամտության արդյունքում խնդիրը կարգավորվել է:
9	11.10.2016 22:00	Ալինա Ավետիսյան	Փաստաբանին չեն թույլատրել մուտք գործել ԱԱԾ և մասնակցել իր վստահորդի մասնակցությամբ իրականացվող քննչական գործողություններին	Հանձնաժողովի համակարգողը մեկնել է ԱԱԾ, սակայն ճանապարհին փաստաբանը հեռախոսազանգով հայտնել է, որ ԱԱԾ ներկայացուցիչները՝ տեղեկանալով փաստաբանի կողմից հարցի վերաբերյալ Փաստաբանների պալատին դիմելու մասին, իր վստահորդին ազատ են արձակել:
10	28.10.2016 17:50	Էլզա Զաքարյան	Փաստաբանը հայտնել է, որ գտնվում է ՀՔԾ-ում, քանի որ իրեն դատավոր Իշխան Բարսեղյանի վերաբերյալ հարուցված քրեական գործի շրջանակում ձերբակալել են, և խնդրել փաստաբան տրամադրել	Հանձնաժողովի համակարգողը և պալատի նախագահը այցելել են ՀՔԾ: Փաստաբանի խնդրանքով վարույթն իրականացնող մարմնի որոշմամբ փաստաբանին տրամադրվել է հանրային պաշտպան

11	01.11.2016 15:55	Էդուարդ Աղաջանյան	Արուսյանի ոստիկանությունում փաստաբանի վստահողդի հետ ինչ-որ գործողություններ են կատարվել, սակայն փաստաբանին շուրջ չորս ժամ ներս չեն թողել	Իրավիճակի վերաբերյալ տեղեկացվել է ոստիկանության հետ կնքված հուշագրի շրջանակում պալատի ներկայացուցիչ Կարապետ Աղաջանյանը: Նույն օրը ժամը 16:20-ի սահմանում փաստաբանը հայտնել է, որ Կարապետ Աղաջանյանի աջակցությամբ խնդիրը լուծվել է:
12	13.12.2016 17:45	Գեորգի Մելիքյան	2016 թվականի դեկտեմբերի 13-ին Արմավիրի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի վարույթում գտնվող գործի քննության ընթացքում դատախազը հարձակվել է փաստաբանի վրա, վիրավորել նրան, դատական նիստերի դահլիճի խոսափողը նետել փաստաբանի ուղղությամբ, որից հետո փաստաբանին հրավիրել է դուրս՝ հարցերը պարզաբանելու համար	դեպքի առնչությամբ տեղեկացվել է ՀՀ փաստաբանների պալատի նախագահը և փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովը: Պալատի նախագահը գրություն է ուղղել ՀՀ գլխավոր դատախազին, իսկ փաստաբանների իրավունքների պաշտպանության հանձնաժողովը հանդես եկել հայտարարությամբ: ¹¹

* * * * *

¹¹ Սույն դեպքի վերաբերյալ առավել մանրամասն՝ սույն հաշվետվության 49 էջում:

2016 թվականի ընթացքում փաստաբանների դեմ հարուցված քրեական գործերը ¹².

2016 թվականի ընթացքում փաստաբանների նկատմամբ հարուցված քրեական գործեր				
№	Փաստաբանի անունը, ազգանունը	Արտոնագիր	ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդված	Տեղեկություններ գործի ընթացքի մասին
1.	Վահագն Դանիելյան	425	325-րդ հոդվածի 1-ին մաս	գործի վարույթը նախաքննության փուլում կարճվել է
2.	Էլզա Ջաքարյան	1276	313-րդ հոդվածի 1-ին մաս	գտնվում է դատաքննության փուլում
3.	Վարդան Նիկողոսյան	2116	258-րդ հոդվածի 1-ին մաս	գտնվում է դատաքննության փուլում
4.	Վահագն Մանուկյան	749	258-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 5-րդ կետ	գտնվում է դատաքննության փուլում

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի մասնակցությամբ քննվող դատական գործերի մասին համառոտ տեղեկություններ.

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի մասնակցությամբ հարուցվել են 14 քաղաքացիական դատական գործեր, որոնցից՝

- ✓ 1 դատական գործով որակավորման քննությունները չհանձնած հավակնորդի կողմից իր մասով վիճարկվել է որակավորման քննության արդյունքները.
- ✓ 1 դատական գործով վիճարկվել է փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու մասին Փաստաբանների

¹² Սույն հաշվետվությունում արտացոլվել են միայն այն քրեական գործերը, որոնք մասին Փաստաբանների պալատը տեղեկացվել է:

պալատի նախագահի որոշումը.

- ✓ 1 դատական գործով վիճարկվել է դատվածության հիմքով փաստաբանի արտոնագրի գործողությունը դադարեցնելու մասին Փաստաբանների պալատի նախագահի որոշումը.
- ✓ 4 հայցերով փաստաբանները վիճարկել են Փաստաբանների պալատի կողմից տեղեկատվություն չտրամադրելը.
- ✓ 7 դատական գործով Փաստաբանների պալատի խորհրդի որոշումներով կարգապահական պատասխանատվության ենթարկված փաստաբանները վիճարկել են Փաստաբանների պալատի խորհրդի որոշումները:

2016 թվականի ընթացքում հարուցված դատական գործերից բացի 2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի մասնակցությամբ շարունակել են քննվել ևս 10 դատական գործեր, որոնք հարուցված են եղել մինչև 2016 թվականը, այդ թվում՝

- ✓ 3 քաղաքացիական գործով հայցվոր է հանդիսանում Փաստաբանների պալատը, որոնք վերաբերում են որոշ փաստաբաններից անհիմն հարստացման և ծառայությունների վճարովի մատուցման պայմանագրերով նախատեսված ծառայությունը փաստացի չմատուցելու հիմքով գումարի բռնագանձմանը.
- ✓ 7 դատական գործով Փաստաբանների պալատի խորհրդի որոշումներով կարգապահական պատասխանատվության ենթարկված փաստաբանները վիճարկել են Փաստաբանների պալատի խորհրդի որոշումները:

Փաստաբանների պալատի մասնակցությամբ քննվող դատական գործերից 2-ի վարույթը կասեցված է: Կասեցված քաղաքացիական գործերից մեկը վերաբերում է Փաստաբանների պալատի նախկին գլխավոր հաշվապահից որպես պատճառված վնաս գումարի բռնագանձման պահանջին: Այս գործի վարույթը կասեցվել է դատահաշվապահական փորձաքննության նշանակման հիմքով: Իսկ մյուս քաղաքացիական գործը վերաբերում է վստահորդի բողոքի հիման վրա փաստաբանին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ Փաստաբանների պալատի խորհրդի որոշումը վիճարկելուն: Նշված քաղաքացիական գործի վարույթը կասեցվել է փաստաբանի և վստահորդի միջև դատական վեճի առկայության հիմքով:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

➤ Փաստաբաններին շնորհվել են մեկ տարվա անդամավճարի կանխավճարի հավաստագրեր.

Փաստաբանների պալատը 2016 թվականին շարունակել է ակտիվորեն համագործակցել Ֆրանսիայի Հանրապետության քաղաքացի, բարերար Ռայմոն Եզեզեյանի հետ, որի կողմից 2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատին տրված նպատակային նվիրատվության միջոցներով կանխավճարի կարգով վճարվել է **210 փաստաբանի** մեկ տարվա անդամավճարները:

Փաստաբանների ընտրությունը և խմբերի ձևավորումը կատարվել է հատուկ այդ նպատակով ստեղծված հանձնաժողովի կողմից ըստ համապատասխան իրավական ակտերով նախատեսված չափանիշների՝ 4 փուլերով:

2016 թվականի ընթացքում «Փաստաբան Եզեզեյան» թոշակի 2016 թվականի շահառուներ են հանդիսացել հետևյալ չափանիշներին համապատասխանող փաստաբանները.

- 1) 60-69 տարեկան փաստաբանները.
- 2) 2-րդ և 3-րդ կարգի հաշմանդամ փաստաբանները.

3) Երկու կամ ավելի անչափահաս երեխաներ ունեցող փաստաբանները.

4) Մեկ ընտանիքի անդամ հանդիսացող փաստաբանները (մեկ ընտանիքի անդամ հանդիսացող փաստաբան են համարվել այն փաստաբանը, ում՝ ամուսինը (կինը), հայրը, մայրը, քույրը, եղբայրը, որդին կամ դուստրը նույնպես հանդիսանում է փաստաբան և տվել է իր համաձայնությունը ընտանիքի մյուս անդամին Շահառու գրանցելու համար, քանի որ ընտանիքի անդամներից կարող էր գրանցվել միայն մեկը).

5) Ֆրանկոֆոն փաստաբանները.

6) 1991 թվականի հունվարի 1-ից (ներառյալ) հետո ծնված փաստաբանները.

7) Կին փաստաբանները, որոնք հանդիսանում են միայնակ մայր:

8) 2016 թվականի ապրիլի 2-ից 5-ն ընկած ժամանակահատվածում քաղաքացիական խաղաղ բնակչության, ինչպես նաև ԼՂՀ պաշտպանության բանակի զինծառայողների նկատմամբ ադրբեջանական զինվորների կողմից հարձակումների և անմարդկային վերաբերմունքի (խոշտանգումների) դեպքերից հետո կամավորների պաշտպանական գործողություններին մասնակցած փաստաբանները.

9) 2015 թվականի հունիսին էլեկտրաէներգիայի թանկացման կապակցությամբ Երևան քաղաքի Բաղրամյան պողոտայում քաղաքացիների կողմից իրականացրած նստացույցի մասնակիցներին անվճար իրավաբանական օգնություն ցույց տալու նպատակով Փաստաբանների պալատի նախաձեռնությամբ կամավոր ներգրավված փաստաբանները.

10) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հիմնահարցի միջազգային-իրավական ասպեկտները հետազոտող Փաստաբանների պալատի փորձագիտական խմբում ներգրավված փաստաբանները.

11) Հայաստանի Հանրապետության յուրաքանչյուր մարզից երեքական փաստաբան՝ Փաստաբանների պալատի մարզային համակարգողի առաջարկությամբ: Այս չափանիշով հաշվի են առնվել թեկնածուի նյութական դրությունը, թեկնածուներին մարզի տարբեր քաղաքներից կամ բնակավայրերից ներգրավվելու անհրաժեշտությունը:

«Փաստաբան Եզեզեյան» թոշակի շահառուներին հանդիսավոր պայմաններում տրվել են հավաստագրեր, որոնք հանձնվել են հանդիսավոր պայմաններում՝ բարերար Ռայմոն Եզեզեյանի կողմից:

➤ **Կին փաստաբանների համար սահմանվել է անդամավճարի նոր արտոնություն.**

Փաստաբանների պալատի խորհրդի 01.04.2016թ. թիվ 09/16-Լ որոշմամբ

«Անդամավճարների, մուտքի և այլ վճարների վճարումների վերաբերյալ» կարգում կատարվել են փոփոխություններ և լրացումներ, որոնցով կին փաստաբանները հնարավորություն են ստացել համապատասխան դիմումի հիման վրա **3/5-րդ մասով ազատվել անդամավճարի վճարումից** երեխայի մեկ տարեկանից մինչև երեք տարեկանը ժամանակով:

Նույն որոշմամբ որոշակի խմբագրումների են ենթարկվել նաև անդամավճարի՝ նախկինում գործող արտոնությունները (հղիության և մինչև 1 տարեկան երեխայի առկայության հիմքով տրվող), ինչպես նաև դրանց կիրառման ընթացակարգը:

2016 թվականի դեկտեմբեր ամսվա դրությամբ կին փաստաբանների քանակը կազմել է 743:

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի նախագահի **97 որոշումներով** անդամավճարի արտոնություններ են կիրառվել կին փաստաբանների նկատմամբ՝ հղիության (24 փաստաբան), մինչև մեկ տարեկան երեխայի (39 փաստաբան) և մեկից երեք տարեկան երեխայի (53 փաստաբան) առկայության հիմքերով ¹³:

✓ Հայաստանի ֆրանկոֆոն փաստաբանները հնարավորություն ունեն ուսուցում անցնելու Փարիզի փաստաբանական դպրոցում.

Փարիզի փաստաբանների պալատի նախաձեռնությամբ յուրաքանչյուր տարի Հայաստանի ֆրանկոֆոն փաստաբաններից երկուսը մրցութային կարգով հնարավորություն են ստանում մասնակցել Փարիզի փաստաբանների պալատի կողմից կազմակերպվող «Միջազգային ստաժ» կրթական ծրագրին:

Նշված ծրագրի շրջանակներում յուրաքանչյուր պետության փաստաբանական համայնքների ներկայացուցիչներ՝ ըստ տվյալ պետության համար հատկացված քվոտաների քանակի (Հայաստանի համար հատկացված է երկու տեղ), հնարավորություն ունեն մասնակցելու երկամսյա կրթական ծրագրին, որի շրջանակներում ծրագրին մասնակցող փաստաբանը մեկ ամիս տեսական ուսուցում է անցնում Փարիզի փաստաբանական դպրոցում իրավունքի ոլորտի տարբեր դասընթացների վերաբերյալ, իսկ հաջորդ մեկ ամսվա ընթացքում՝ անցնում է գործնական պրակտիկա՝ Փարիզի փաստաբանական գրասենյակներում:

¹³ Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Փաստաբանների պալատի նախագահի մեկ որոշմամբ փաստաբանի նկատմամբ կարող է կիրառվել երկու արտոնություն (մինչև մեկ տարեկան երեխայի, ինչպես նաև մեկից երեք տարեկան երեխայի առկայության հիմքով անդամավճարից ազատելը, ուստի հաշվետու ժամանակահատվածում առանձին ակտի ձևով կայացված որոշումների (97 որոշում) և արտոնության հիմքերի (116 արտոնություն) թիվը չի համընկնում:

2016 թվականի նույնպես Փաստաբանների պալատը ներկայացված է եղել այդ ծրագրին, որին մասնակցելու համար հայտարարված մրցույթը հաղթահարել և դասընթացներին մասնակցել է **փաստաբան Լուսինե Մկրտչյանը**:

2016 թվականի դրությամբ նշված ծրագրին Հայաստանից մասնակցել է **10 փաստաբան**: Ծրագրին հայ փաստաբանները հնարավորություն են ունեցել մասնակցելու բարերար Ռայմոն Եզեգեյանի աջակցությամբ, քանի որ վերջինս ծրագրին մասնակցողներին ապահովել է կացարանով, ինչպես նաև լրիվ կամ մասնակի աջակցել է ինքնաթիռի տոմսի արժեքի վճարման հարցում:

➤ **Փաստաբանների պալատը Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ իրականացրել է «Անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն» դրամաշնորհային ծրագիրը:**

Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության երևանյան գրասենյակ

Փաստաբանների պալատը Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ 2016 թվականի մայիս-հոկտեմբեր ամիսների ընթացքում իրականացրել է **«Անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն» դրամաշնորհային ծրագիրը**, որն ուղղված է եղել հասարակական տարբեր խոցելի շերտերի իրավաբանական օգնության ապահովմանը:

Ծրագիրը ներառել է 3 ինքնուրույն բաղադրիչներ (ուղղություններ).

ա) անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն մարզերում (բաղադրիչ №1),

բ) անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն քրեակատարողական հիմնարկներում (բաղադրիչ №2),

գ) անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն վարորդներին (բաղադրիչ №3):

Ծրագրի 1-ին բաղադրիչի շրջանակներում նախապես հաստատված ժամանակացույցին համապատասխան փաստաբանները այցելել են Հայաստանի Հանրապետության բոլոր մարզեր, տարբեր մարզային համայնքներում բնակվող քաղաքացիներին իրավաբանական խորհրդատվություն տրամադրելու նպատակով:

Թիվ 2 բաղադրիչի շրջանակներում փորձագետների խումբը այցելել է տարբեր քրեակատարողական հիմնարկներ (ՔԿՀ) և ազատագրված մեջ գտնվող անձանց տրամադրել անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն:

Ծրագրի թիվ 3 բաղադրիչի շրջանակներում անվճար իրավաբանական խորհրդատվություն է տրամադրվել վարորդներին՝ ճանապարհային ոստիկանության կողմից վերջիններիս վարչական պատասխանատվության ենթարկելու դեպքերի իրավաչափության հետ:

Ի սկզբանե, ծրագրի չափանիշները սահմանվել են այն սկզբունքով, որ ծրագրին որպես փորձագետ ներգրավվեն առավել շատ թվով փաստաբաններ, ընդ որում՝ համապատասխան մարզում (այդ թվում՝ մարզում գտնվող ՔԿՀ-ում) խորհրդատվություն տրամադրող փաստաբանների խմբում պարտադիր կարգով ներգրավվել է տվյալ մարզում կամ հարակից մարզում գործող փաստաբան:

Բոլոր երեք բաղադրիչներով ծրագրին **որպես փորձագետ** հնարավորություն են ունեցել մասնակցելու **84 փաստաբան**, որոնք իրավաբանական խորհրդատվություն են տրամադրել Հայաստանի Հանրապետության 10 մարզերը ներառող 36 քաղաքներում, 10 քրեակատարողական հիմնարկներում, ինչպես նաև ՀՀ ճանապարհային ոստիկանությունում, ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ապահովող ծառայությունում և Փաստաբանների պալատում՝ վարորդներին:

Բոլոր երեք բաղադրիչներով ծրագրին **որպես շահառու** մասնակցել են **573 քաղաքացի**:

➤ **Փաստաբանների ընդունելությունը պալատում.**

Փաստաբանների առօրյա խնդիրներին իրազեկ լինելու և դրանք լուծման հետ կապված օպերատիվ միջոցներ ձեռնարկելու նպատակով Փաստաբանների պալատը կազմակերպում է նաև փաստաբանների ընդունելություն:

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի նախագահն անձամբ ընդունել է **112 փաստաբանի**՝ տարբեր հարցերով, այդ թվում՝ փաստաբանական գործունեության ժամանակ ծագած խնդիրներով, իրավական խնդիրներով, դատավարական հարցերով և այլ հարցերով:

➤ **Փաստաբաններին շարունակաբար տրամադրվում է մասնագիտական գրականություն.**

Փաստաբանների պալատն իր գործընկերներից շարունակաբար ստանում է մասնագիտական գրականություն, որը տրամադրում է փաստաբաններին:

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատը շուրջ 600 փաստաբանի տրամադրել է «ՀՀ Սահմանադրական դատարանի որոշումներում արտահայտված իրավական դիրքորոշումներն ու դրանց իրացումը» վերտառությամբ ուղեցույց ձեռնարկը՝ կից սկավառակով, շուրջ 1000

փաստաբանի է տրամադրվել նաև այլ գրականություն, ուսումնասօժանդակ նյութեր, իրավական ակտեր և այլն: Գրականություն է տրամադրվել նաև Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության փաստաբանների պալատին:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄ

➤ Փաստաբանների վերապատրաստման համակարգի շարունակական զարգացում.

Փաստաբանների պալատում շարունակաբար կազմակերպվում են վերապատրաստման դասընթացներ:

Յուրաքանչյուր ամսվա վերջում Փաստաբանների պալատի կայքէջում հրապարակվում և փաստաբաններին էլեկտրոնային փոստի հասցեով ուղարկվում է հաջորդ ամսվա համար փաստաբանների վերապատրաստման դասընթացների ժամանակացույցը:

Յուրաքանչյուր ամսվա ընթացքում Փաստաբանների պալատում կազմակերպվում է միջինը 15-ից 20 վերապատրաստման դասընթաց:

2016 թվականի ընթացքում, ընդհանուր առմամբ, տեղի են ունեցել **256 անվճար վերապատրաստման դասընթաց**¹⁴, որը 65 դասընթացով կամ 34%-ով ավել է, քան 2015 թվականին կազմակերպված դասընթացների քանակը¹⁵ և 146 դասընթացով կամ 32%-ով ավել է, քան 2014թ. կազմակերպված դասընթացները (2014թ. տեղի են ունեցել 110 դասընթացներ):

Փաստաբանների պալատի խորհրդի 21.12.2016թ. թիվ 26/5-Լ որոշմամբ «Փաստաբանների վերապատրաստման» կարգում կատարվեցին մի շարք փոփոխություններ, որոնք ուղղված են փաստաբանների վերապատրաստման արդյունավետ կազմակերպմանը, ինչպես նաև այնպիսի ինստիտուտների զարգացմանը, ինչպիսիք են փաստաբանների առցանց վերապատրաստումը, փաստաբանների գիտական և դասախոսական գործունեության խրախուսումը և այլն:

Մասնավորապես վերը նշված փոփոխությունների արդյունքում՝

✓ «Փաստաբանի վարքագծի կանոնները (դեոնթոլոգիա)» առարկայի շրջանակներում հաստատված թեմաներով փաստաբանների վերապատրաստման պարտականությունը սահմանվեց **երկու տարվա ընթացքում առնվազն չորս ժամ** քանակով,¹⁶ նախկինում նշված ժամաքանակը մեկ օրացույցային տարվա ընթացքում անցնելու փոխարեն:

¹⁴ Ներառյալ առցանց վերապատրաստման դասընթացները և Փաստաբանների պալատի խորհրդի կողմից հավատարմագրված հաստատությունների կողմից անցկացվող դասընթացները:

¹⁵ 2015 թվականին կազմակերպվել է վերապատրաստման 191 դասընթաց:

¹⁶ Այս հաշվարկը սկսվել է 2017 թվականի հունվարի 1-ից:

✓ Պարտադիր վերապատրաստման բոլոր ժամերն առցանց ձևով (նախապես տեսաձայնագրված դասը սահմանված կարգով դիտելու միջոցով) լրացնելու հնարավորություն ընձեռվեց նախապես դիմում ներկայացրած այն փաստաբաններին, ովքեր ըստ կարգի 11-րդ կետի իրավունք ունեն մասնակցելու հեռավար վերապատրաստումներին: Օրինակ՝ նման իրավունք վերապահված է Շիրակի, Լոռու, Տավուշի, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերի վարչական տարածքներում հաշվառված և գործունեություն ծավալող, այլ պետությունում գտնվող փաստաբաններին, տեղաշարժման սահմանափակումներով պայմանավորված առողջական խնդիրներ ունեցող փաստաբաններին՝ Փաստաբանների պալատի նախագահի որոշման հիման վրա և այլն:

✓ Փաստաբանի դիմումի հիման վրա վերապատրաստման դասընթացներին հավասարեցվեց փաստաբանի կողմից մասնագիտական գիտական աշխատության կամ ձեռնարկի կամ դասագրքի հրատարակումը, ինչպես նաև գիտաժողովի մասնակցությունը, եթե փաստաբանների պալատի խորհրդի կողմից կազմավորված գիտամեթոդական հանձնաժողովը բավարարել է փաստաբանի դիմումը:

✓ Փաստաբանի պարտադիր վերապատրաստման դասընթացներին չմասնակցելու համար կարգապահական պատասխանատվությունից ազատվել են նաև պետական կամ հավատարմագրված ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատության դասախոսները՝ համապատասխան փաստաթուղթ ներկայացնելու դեպքում, ինչպես նաև կարգապահական գործ նախապատրաստող անձինք:

✓ Հստակեցվել են նաև փաստաբանի կողմից Փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների պրակտիկայի (փորձուսուցման) ղեկավարումը փաստաբանի պարտադիր վերապատրաստման ժամաքանակին հավասարեցնելու հարաբերությունները:

➤ **Փաստաբանների պալատն առաջին անգամ կազմակերպել է առցանց տեսաժողով (videoconference).**

Փաստաբանների վերապատրաստման ոլորտում 2016 թվականին տեղի ունեցած նորամուծությունը 15.12.2016թ. «ՄԻԵԴ վերջին վճիռները Հայաստանի Հանրապետության վերաբերյալ» թեմայով առցանց (online) տեսաժողով անցկացումն էր: Նախկինում

Փաստաբանների պալատը նման փորձ չէր ունեցել:

Եվրոպայի խորհրդի հետ համագործակցության շրջանակներում կազմակերպված այդ վիդեոկոնֆերանսը Ստրասբուրգից վարել են Եվրոպայի խորհրդի փորձագետներ Արևիկ Ստեփանյանը և Վիկտորիա Չերնիչուկը:

Կոնֆերանսի առաջին մասում ներկայացվել է ՄԻԵԴ-ում Հայաստանին առնչվող գործերի վիճակագրությունն ու ընթացքը: Քննարկվել են դատական պրակտիկայի հետագա զարգացման հարցում Հայաստանի դեմ կայացված վճիռների նշանակությունը: Ինտերակտիվ հարցուպատասխանի միջոցով մտքեր են փոխանակվել բարոյական վնասի հատուցմանն առնչվող ՄԻԵԴ պրակտիկայի հաճախ հանդիպող օրինակների, ինչպես նաև՝ արդարացի փոխհատուցման վերաբերյալ: Փաստաբաններին հետաքրքրել է ՄԻԵԴ դիմելու ժամկետների հաշվարկին առնչվող առանձնահատկությունները՝ որոշակիության սկզբունքի խախտման պարագայում:

Տեսաժողովի երկրորդ մասում հիմնականում անդրադարձ է եղել արդար դատաքննությանն առնչվող խնդիրներին, մասնավորապես՝ ազգային դատարանների կողմից առավել հաճախ հանդիպող խախտումներին և այդ ուղղությամբ ՄԻԵԴ պրակտիկայի զարգացումներին: Կոնֆերանսի մասնակիցները հարցեր են ուղղել նաև վկայի բացակայությունը հարգելի դիտարկելու, դատավճիռը միայն բացակայող վկայի ցուցումներով հիմնավորելու և հավասարակշռող փաստերի համաչափությունը դիտարկելու ՄԻԵԴ մոտեցումների մասին: Քննարկվել են նաև վկայի հարցաքննության և առերես հարցաքննության ընթացքում առաջացող խախտումներին առնչվող մի շարք հարցեր:

➤ Վերապատրաստման դասընթացներ անցկացնողների հավաքարձագրման չափորոշիչների և այլ պահանջների շարունակական կատարելագործում.

Փաստաբանների պալատի նախագահի 26.12.2016թ. թիվ 506-Լ որոշմամբ նոր խմբագրությամբ է հաստատվել փաստաբաններին վերապատրաստող դասավանդողների ընտրության կարգը և առարկայական ծրագրի ձևը:

Կատարված փոփոխություններն ուղղված էին վերապատրաստման ծրագրերին ներկայացվող պահանջների արդիականացմանը և դասավանդողների ընտրության կարգի առանձին լրացումներին՝ պայմանավորված փաստաբանների պահանջմունքների բավարարման անհրաժեշտությամբ:

➤ Վերապատրաստման գործընթացում փաստաբանների կարիքների բացահայտում և վերապատրաստման արդյունավետության գնահատում.

Փաստաբանների վերապատրաստման շարունակական զարգացման գործընթացի կարևորագույն նախապայմաններից է փաստաբանների կարիքների գնահատումը:

Վերապատրաստման դասընթացների արդյունավետության գնահատման նպատակով յուրաքանչյուր դասընթացին մասնակից փաստաբաններին տրվում են գնահատման հարցաթերթիկներ, որոնք անանուն կարգով և կամավորության սկզբունքով լրացվում են փաստաբանների կողմից: Գնահատման հարցաթերթիկում առաջադրված են հետևյալ հարցադրումները՝

- 1) **արդյո՞ք թեմայի դասավանդումն արդյունավետ էր.**
- 2) **արդյո՞ք դասախոսի ներկայացրած նյութը հեղաբրքիր էր.**
- 3) **ի՞նչն է տվյալ դասընթացի թերությունը.**
- 4) **ի՞նչն է տվյալ դասախոսի թերությունը.**
- 5) **տվյալ դասընթացի ընթացքում արդյո՞ք մասնակիցը ստացել է գիտելիքներ (հմտություններ), որոնք հետագայում կարող է կիրառվել պրակտիկայում.**
- 6) **արդյո՞ք մասնակիցը կցանկանար ևս մեկ անգամ վերապատրաստվել տվյալ դասախոսի կողմից մեկ այլ թեմայի շրջանակներում.**
- 7) **մասնակցի նախասիրությունները դասավանդման թեմայի վերաբերյալ:**

Փաստաբանների պալատի կողմից իրականացվել է հետազոտություն՝ 2016 թվականի առաջին կիսամյակի (հունվարից հունիս) և 2016 թվականի երկրորդ կիսամյակի (հուլիսից դեկտեմբեր) վերապատրաստման դասընթացներից փաստաբանների գոհունակությունը պարզելու նպատակով:

**Վերապատրաստման դասընթացների արդյունավետության
գնահատման վերլուծությունը՝
2016 թվականի առաջին կիսամյակի համար**

* * *

✓ 2016 թվականի առաջին կիսամյակում (հունվարից հունիս) տեղի է ունեցել 102 վերապատրաստման անվճար դասընթաց, որոնց ընթացքում, ընդհանուր առմամբ, վերապատրաստվել են 1104 փաստաբան: Հաշվետու ժամանակահատվածում կամավորության սկզբունքով լրացվել է շուրջ 583

հարցաթերթիկ:

2016 թվականի առաջին կիսամյակի (հունվարից հունիս) ընթացքում լրացված գնահատման հարցաթերթիկում առկա չափանիշներից յուրաքանչյուրի մասով հետազոտության արդյունքները հանգում են հետևյալին.

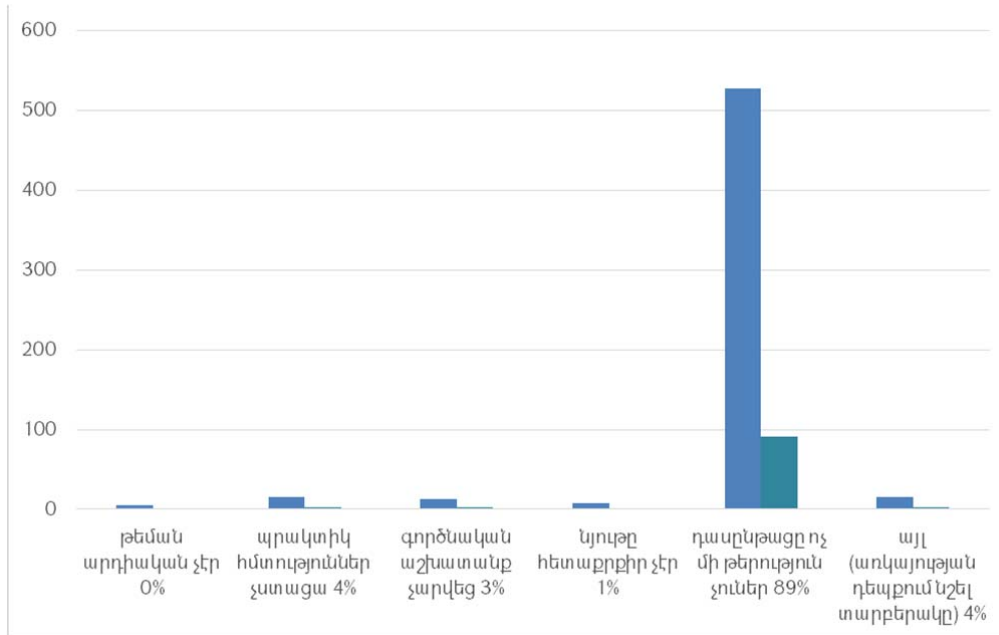
Հարցվող փաստաբանների 92%-ը նշել է, որ վերապատրաստման դասընթացի թեմայի դասավանդումը եղել է արդյունավետ իրենց համար: Միայն 6%-ն է նշել, որ դասընթացը արդյունավետ չի եղել, իսկ հարցվածների 2%-ը պատասխանել է, որ թեման մասամբ է արդյունավետ եղել:

Նշված ցուցանիշը վկայում է այն մասին, որ մասնակից փաստաբանները հիմնականում գոհ են կազմակերպվող վերապատրաստման դասընթացներից: Այդ մասին է փաստում նաև ստորև ներկայացվող ցուցանիշը.

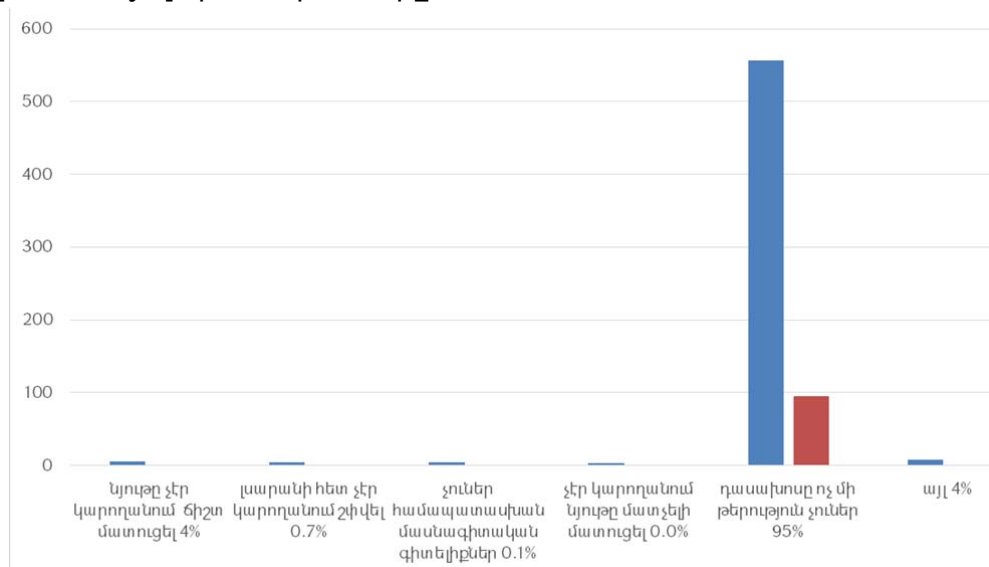

Հարցվող փաստաբանների 93%-ի համար դասախոսի ներկայացված նյութը եղել է հետաքրքիր, 2%-ի համար՝ ոչ հետաքրքիր, իսկ 5%-ի համար՝ մասամբ հետաքրքիր:

Դասընթացների թերության մասին հարցին՝ փաստաբանների 89%-ը պատասխանել է, որ դասընթացը թերությունների չի ունեցել, 4%-ը՝ դասընթացին պրակտիկ հմտություններ չի ստացել, 3%-ը գտել է, որ գործնական աշխատանքն է բացակայել, իսկ 4%-ը տվել է այլ պատասխան, որը հիմնականում վերաբերվել է ժամանակի սղության, դասընթացի մասին անհատական կարծիքի արտահայտմանը և լսարանի ակտիվության հարցի քննարկմանը:

Ինչ վերաբերվում է դասավանդող դասախոսներին, ապա փաստաբանները տվել են հետևյալ պատասխանները.

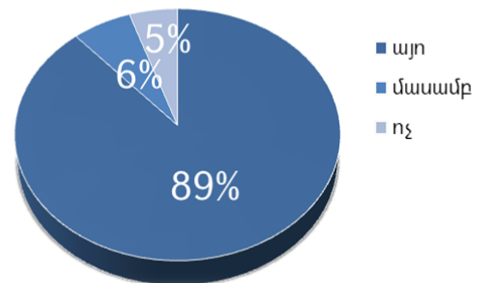

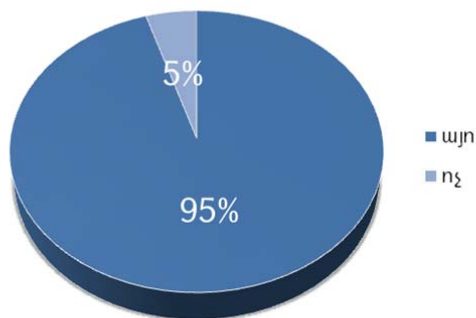
Փաստաբանների 95%-ը համարել է, որ դասախոսը ոչ մի թերություն չի ունեցել, 4%-ը դժգոհել է նյութի ոչ ճիշտ մատուցումից, 0.7%-ի կարծիքով դասախոսը լսարանի հետ չի կարողացել շփվել, 0.1%-ը նշել է, որ դասախոսը համապատասխան մասնագիտական գիտելիքներ չի ունեցել: Հարցվածների 4%-ն այլ պատասխան տալով՝ շեշտել է դասախոսի պրոֆեսիոնալիզմը և անհատական գոհունակությունը կամ դժգոհությունը այս կամ այն դասախոսից:

Հարցաթերթի այն հարցին, որը վերաբերվում է դասընթացի ընթացքում ստացած հմտությունների հետագա կիրառմանը, փաստաբանների **89%-ը հայտնել է, որ այդ գիտելիքները հետագայում իրեն անհրաժեշտ կլինեն:** Փաստաբանների 6%-ը պատասխանել է, որ ստացված գիտելիքները (հմտություններն) օգտագործելու է մասամբ, և հարցվածների միայն 5%-ն է բացասական պատասխան տվել:

Այսօրվա դասընթացի ընթացքում արդյո՞ք ստացաք գիտելիքներ (հմտություններ), որոնք հետագայում կարող եք կիրառել Ձեր պրակտիկայում՝

Արդյո՞ք կցանկանայիք ևս մեկ անգամ վերապատրաստվել այսօրվա դասախոսի կողմից մեկ այլ թեմայի շրջանակներում՝

Հարցաթերթի վերջին հարցը վերաբերվում է մեկ այլ թեմայի շրջանակներում նույն դասախոսի կողմից վերապատրաստման դասընթաց անցնելուն, որին փաստաբանները պատասխանել են հետևյալ կերպ՝

Հարցվածների **95%-ը ցանկություն են հայտնել վերապատրաստվել նույն դասախոսի կողմից անցկացվող այլ դասընթացի շրջանակներում,** իսկ 5%-ը բացասական պատասխան է տվել:

**Վերապատրաստման դասընթացների արդյունավետության
գնահատման վերլուծությունը՝
2016 թվականի երկրորդ կիսամյակի համար**

* * *

✓ **2016 թվականի երկրորդ կիսամյակում (հուլիսից դեկտեմբեր) տեղի է ունեցել 154 անվճար վերապատրաստման դասընթաց, որոնց ընթացքում, ընդհանուր առմամբ, վերապատրաստվել են 1203 փաստաբաններ:** Հաշվետու ժամանակահատվածում կամավորության սկզբունքով լրացվել է շուրջ **442** հարցաթերթիկ:

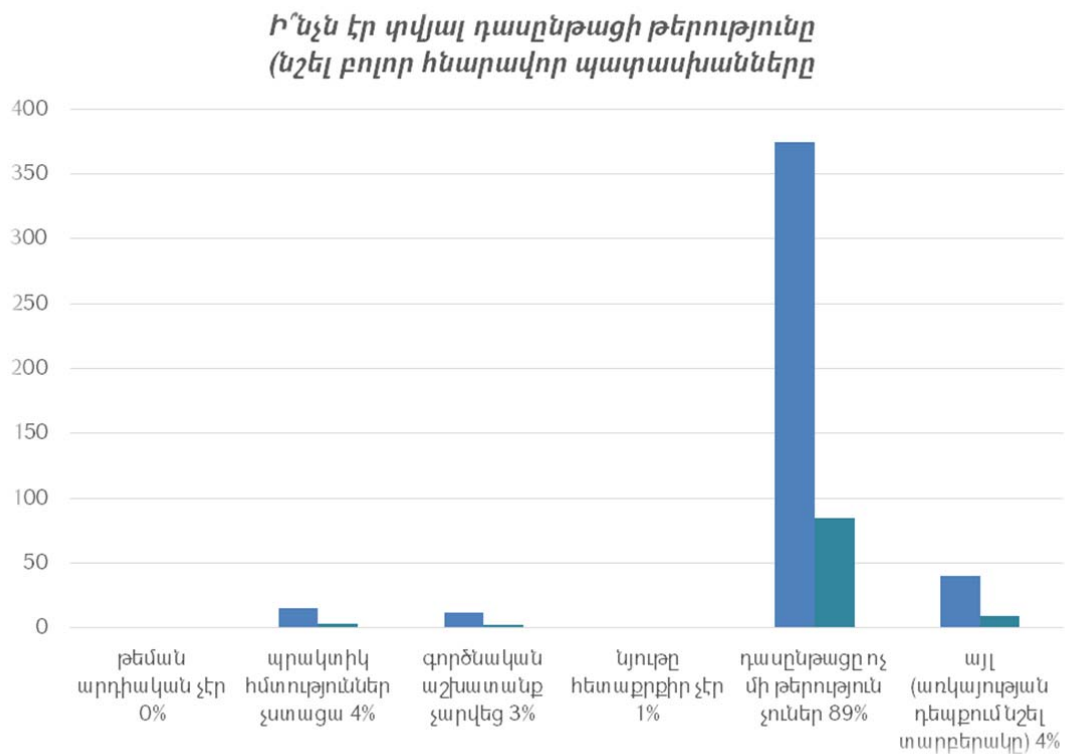
2016 թվականի երկրորդ կիսամյակի (հուլիսից դեկտեմբեր) ընթացքում լրացված գնահատման հարցաթերթիկում առկա չափանիշներից յուրաքանչյուրի մասով հետազոտության արդյունքները ամփոփված են ստորև ներկայացվող գծապատկերների միջոցով:

Հարցվող փաստաբանների **91%-ը նշել է, որ վերապատրաստման դասընթացի թեմայի դասավանդումը եղել է արդյունավետ** իրենց համար: Հարցվող փաստաբանների 2%-ն է նշել, որ դասընթացը արդյունավետ չի եղել, իսկ հարցվածների 7%-ը պատասխանել է, որ թեման մասամբ է արդյունավետ եղել:

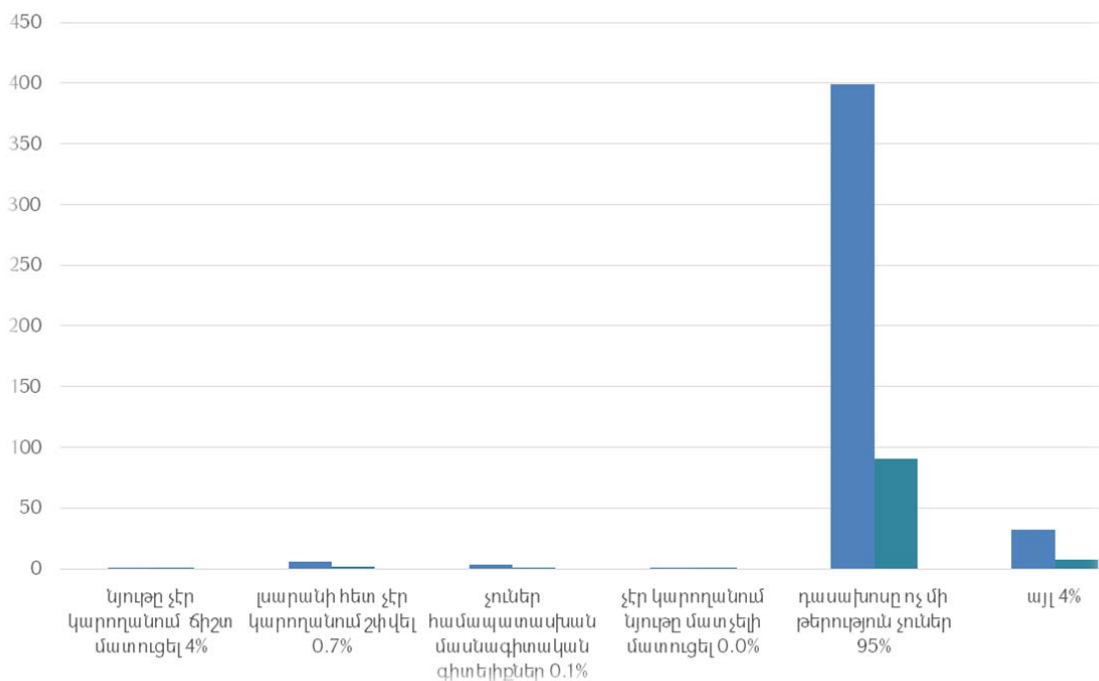
Հարցվող փաստաբանների **93%-ի համար դասախոսի ներկայացված նյութը եղել է հետաքրքիր**, 1%-ի համար՝ ոչ հետաքրքիր, իսկ 6%-ի համար՝ մասամբ հետաքրքիր:

Դասընթացների թերության մասին հարցին՝ փաստաբանների **89%-ը համարել է, որ դասընթացը թերությունների չի ունեցել**, 4%-ը՝ դասընթացին պրակտիկ հմտություններ չի ստացել, 3%-ը գտել է, որ գործնական աշխատանքն է բացակայել, 1%-ը հայտնել է, որ նյութը հետաքրքիր չի եղել, իսկ 4%-ը տվել է այլ պատասխան, որը հիմնականում վերաբերվել է ժամանակի սղության, դասընթացի մասին անհատական կարծիքի արտահայտմանը և լսարանի ակտիվության հարցի քննարկմանը:

Ի՞նչն էր փվյալ դասընթացի թերությունը
(նշել բոլոր հնարավոր պատասխանները)

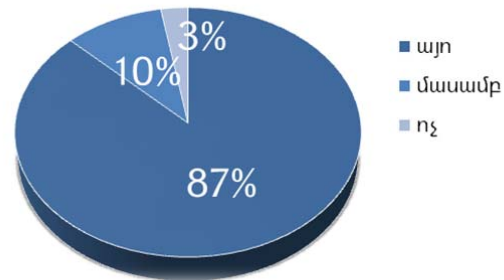

Փաստաբանների 95%-ը համարել է, որ դասախոսը ոչ մի թերություն չի ունեցել, 4%-ը դժգոհել է նյութի ոչ ճիշտ մատուցումից, 0.7%-ի կարծիքով դասախոսը լսարանի հետ չի կարողացել շփվել, 0.1%-ը նշել է, որ դասախոսը համապատասխան մասնագիտական գիտելիքներ չի ունեցել: Հարցվածների 4%-ն այլ պատասխան տալով, շեշտել է դասախոսի պրոֆեսիոնալիզմը և անհատական գոհունակությունը կամ դժգոհությունը այս կամ այն դասախոսից:

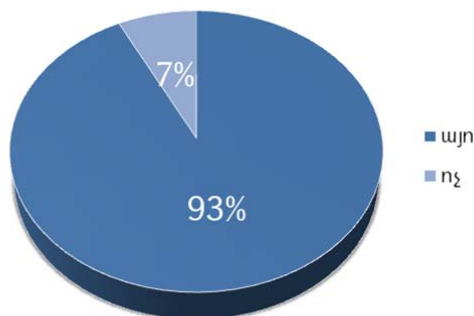

Հարցաթերթի այն հարցին, որը վերաբերվում է դասընթացի ընթացքում ստացած հմտությունների հետագա կիրառմանը, փաստաբանների **87%-ը հայտնել է, որ այդ գիտելիքները հետագայում իրեն անհրաժեշտ կլինեն**: Փաստաբանների 10%-ը պատասխանել է, որ օգտագործելու է մասամբ, և հարցվածների միայն 3%-ն է նշել, որ չի կիրառելու ստացված գիտելիքները:

Այսօրվա դասընթացի ընթացքում արդյո՞ք ստացաք գիտելիքներ (հմտություններ), որոնք հետագայում կարող եք կիրառել Ձեր պրակտիկայում՝

Արդյո՞ք կցանկանայիք ևս մեկ անգամ վերապատրաստվել այսօրվա դասախոսի կողմից մեկ այլ թեմայի շրջանակներում՝

Հարցաթերթի վերջին հարցի վերաբերյալ հարցվածների **93%-ը ցանկություն են հայտնել վերապատրաստվել նույն դասախոսի կողմից անցկացվող այլ դասընթացի շրջանակներում**, իսկ 7%-ը բացասական պատասխան է տվել:

➤ **Փաստաբանների վերապատրաստման ծրագրերի պարբերական արդիականացում՝ հաշվի առնելով նաև փաստաբանների պահանջմունքները.**

Վերոնշյալ կետում ներկայացված գնահատման թերթիկներում նախատեսված է նաև հատուկ հատված, որտեղ վերապատրաստման դասընթացների մասնակիցները կարող են առաջարկել նաև իրենց նախընտրած թեմաները: Փաստաբանները հնարավորություն ունեն իրենց նախընտրած վերապատրաստման թեմաների առաջարկներ ներկայացնել նաև էլեկտրոնային փոստի միջոցով:

«Փաստաբանների վերապատրաստման կարգին» համապատասխան՝ Փաստաբանների պալատի նախագահի կողմից վերապատրաստման

դասընթացների թեմաները սահմանվում են կիսամյակային կարգով՝ հաշվի առնելով նաև գնահատման թերթիկներում, ինչպես նաև էլեկտրոնային փոստով փաստաբանների առաջարկած թեմաները:

Յուրաքանչյուր կիսամյակի համար Փաստաբանների պալատի նախագահի համապատասխան որոշումներով հաստատվում են շուրջ 200 վերապատրաստման թեմաներ, որոնք առանձնացված են ըստ իրավունքի տարբեր ճյուղերի՝ քրեական, քաղաքացիական, վարչական և միջազգային իրավունք, ինչպես նաև գիտագործնական և այլ ուղղվածություններին (օրինակ՝ Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրք (դեոնթոլոգիա), Փաստաբանական գրասենյակի կառավարման առանձնահատկությունները, արդյունավետ բանակցություններ, սթրեսի և կոնֆլիկտների կառավարում և այլն):

Ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ փաստաբանների վերապատրաստման համար հաստատված թեմաների գերակշիռ մեծամասնությունը ընտրված են հենց փաստաբանների կողմից ներկայացված առաջարկներից:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

✓ **Փաստաբանների պալատը
համագործակցության հուշագիր է ստորագրել
Հայաստանի Հանրապետության Մարդու
իրավունքների պաշտպանի հետ.**

2016 թվականի հունիսի 7-ին Փաստաբանների պալատը համագործակցության հուշագիր է ստորագրել Հայաստանի Հանրապետության Մարդու իրավունքների պաշտպանի հետ:

Ըստ հուշագրի Փաստաբանների պալատի և Մարդու իրավունքների պաշտպանի համագործակցությունն ընդգրկում է հետևյալ ուղղությունները՝

- փաստաբանների կողմից իրենց գործունեության ընթացքում Մարդու իրավունքների խախտումների դեպքերի վերաբերյալ Պաշտպանին տեղեկություններ են տրամադրվում, և դրանց հիման վրա Պաշտպանի կողմից իր լիազորությունների սահմաններում համապատասխան միջոցներ են ձեռնարկվում, այդ թվում՝ արագ արձագանքման, ինչպես նաև որպես խոշտանգումների և այլ դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի կանխարգելման ազգային անկախ մեխանիզմ՝ համապատասխան հաստատություններ մոնիթորինգային այցերի իրականացման միջոցով,

- փաստաբանների տրամադրած տեղեկությունների հիման վրա իրականացված միջոցառումների արդյունքների վերաբերյալ Պաշտպանի կողմից հաղորդում է ներկայացվում Պալատ,

- Մարդու իրավունքների պաշտպանության ոլորտում օրենսդրական և իրավակիրառման հարցերում միջազգային իրավական չափանիշների, հատկապես Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի հետ անհամապատասխանությունների հայտնաբերման դեպքերում Կողմերը համապատասխան տեղեկություններ են տրամադրում միմյանց՝ իրենց իրավասությունների շրջանակներում այդ խնդիրների լուծմանն ուղղված գործուն քայլեր ձեռնարկելու նպատակով,

- փաստաբանների գործունեության ընթացքում Մարդու իրավունքներին առնչվող խնդիրների վեր հանման և ամփոփման հիման վրա Պալատի կողմից Պաշտպանին ներկայացվում են օրենսդրական փոփոխությունների առաջարկներ, և Պաշտպանի կողմից իր լիազորությունների սահմաններում

համապատասխան օրենսդրական փոփոխություններ են նախաձեռնվում,

- Պաշտպանի կողմից իր գործունեության ընթացքում վեր հանված խնդիրների ամփոփման հիման վրա տեղեկություններ են ներկայացվում Փաստաբանների պալատ,

- ՀՀ փաստաբանական դպրոցի կողմից ունկնդիրների համար նախատեսված ծրագրերում ներառվում են դասընթացներ Հայաստանի Հանրապետության Մարդու իրավունքների պաշտպանի ինստիտուտի վերաբերյալ, ինչպես նաև այդ ծրագրերը կազմելիս հաշվի են առնվում Պաշտպանի տարեկան հաղորդումներն ու արտահերթ զեկույցները,

- ՀՀ փաստաբանական դպրոցում Մարդու իրավունքների պաշտպանությանը վերաբերող հատուկ թեմաներով դասախոսություններ են անցկացվում Պաշտպանի աշխատակազմի հրավիրված մասնագետների կողմից,

- Պաշտպանի աշխատակազմում կազմակերպվում և անցկացվում է ՀՀ փաստաբանական դպրոցի ունկնդիրների ուսումնական այցերը,

- Պալատի խորհրդի առաջարկի հիման վրա Պաշտպանը քննարկում է օրենքների սահմանադրականության հարցով Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարան դիմելու հարցը,

- Փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող բնագավառներում Կողմերի նախաձեռնությամբ անցկացվում են մասնագիտական քննարկումներ և խորհրդակցություններ, մասնագիտական գրականության փոխանակում,

- Անհրաժեշտության դեպքում Կողմերի ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խմբեր են ձևավորվում՝ համատեղ վերլուծություններ, ուսուցման ծրագրեր և գիտագործնական ուղեցույցներ մշակելու նպատակով,

- Կողմերի պաշտոնական կայքէջերում տեղադրվում են միմյանց՝ որպես համագործակցող կառույցների վերաբերյալ տեղեկություններ,

- Սույն հոդվածով նախատեսված համագործակցության ուղղությունները սահմանող դրույթները չեն սահմանափակում Կողմերի համագործակցությունը փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող այլ բնագավառներում:

**✓ Փաստաբանների պալատը
համագործակցության հուշագիր է ստորագրել
Հայաստանի Հանրապետության
կառավարությանն առընթեր պետական
եկամուտների հետ.**

2016 թվականի նոյեմբերի 16-ին Փաստաբանների պալատը համագործակցության հուշագիր է ստորագրել Պետական եկամուտների կոմիտեի հետ:

Ըստ հուշագրի կողմերը փոխհամաձայնություն են ձեռք բերել համագործակցել հետևյալ ուղղություններով՝

1.1.1 Օրենսդրական նախաձեռնություն - նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի համատեղ մշակում և ներկայացում իրավասու մարմիններին.

1.1.2 Արագ արձագանքման միջոցառումներ - Կոմիտեի աշխատակիցների կողմից մաքսային և հարկային ոլորտներում վարչարարություն կամ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված դատավարական գործողություններ իրականացնելու ժամանակ փաստաբանների մասնագիտական պարտականությունների կատարման առնչությամբ որևէ խնդիր ծագելու դեպքում, այդ խնդրի անհապաղ քննարկումը և օրենքի տառին համապատասխան լուծումը.

1.1.3 Քննարկումներ - համատեղ քննարկումների (կլոր սեղաններ) կազմակերպում՝ իրավունքի կամ գործնական ոլորտում առաջացած խնդրահարույց և այլ հարցերի կապակցությամբ.

1.1.4 Գրականության փոխանակում - Կողմերի տիրապետման ներքո գտնվող գրականությունից ազատ օգտվելու հնարավորություն.

1.1.5 Դիտորդական առաքելություն - միջոցառումների կազմակերպման և անցկացման ժամանակ, ըստ կողմի հայեցողության, դիտորդների ապահովում.

1.1.6 Այլ միջոցառումներ - սպորտային կամ ինտելեկտուալ խաղերին կամ այլ միջոցառումներին Կոմիտեի աշխատակիցների և փաստաբանների ներգրավումը:

1.2 Անհատ ձեռնարկատեր փաստաբանի կամ փաստաբանական կազմակերպության գործունեության ստուգում նշանակելու դեպքում, Կոմիտեն գրավոր կարգով կիրազեկի նաև

Պալատին, Պալատի կողմից փաստաբանի կամ փաստաբանական կազմակերպության՝ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված փաստաբանական գործունեության երաշխիքների ապահովման ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու համար:

ՊԵԿ ներկայացուցիչները Փաստաբանների պալատի հետ համագործակցությունը կարևորել են առաջին հերթին տնտեսվարողների պաշտպանվածության մակարդակի բարձրացման տեսանկյունից, քանի որ ՊԵԿ-տնտեսվարող սուբյեկտ փոխհարաբերությունների բարելավման և պետական մարմնի գործառույթների պատշաճ իրականացման հարցում փաստաբաններն իրենց ուրույն տեղն են գրավում: ՊԵԿ-ի և Փաստաբանների պալատի համագործակցության արդյունքում կձևավորվի պետություն-հասարակություն շփման նոր հարթակ, որը կաջակցի տնտեսվարողին՝ իր իրավունքների և շահերի պաշտպանության ուղղությամբ երաշխավորված օգնություն ստանալու հարցում:

Հուլիսի ստորագրման ընթացքում Համաձայն ՊԵԿ նախագահի տեղակալը նաև որոշ վիճակագրական տվյալներ է ներկայացրել, որոնք նաև փաստաբանական համայնքին են առնչվում:

Այսպես, 2016 թվականի ընթացքում ՊԵԿ գանգատարկման հանձնաժողովին վարչական կարգով 326 բողոք է ներկայացվել, իսկ դատարաններում եղել է 1244 գործ: Վարչական և դատական կարգով բողոքների մոտ 90%-ը ներկայացվել է տնտեսվարողների շահերը ներկայացնող փաստաբանների կողմից: Նույն ժամանակահատվածում իրավախախտումների հայտնաբերման և վարչական վարույթների իրականացման վարչություն ստացված 1605 նյութերով և իրականացված վարչական վարույթներով մասնակցել է 32 փաստաբան: Իրավաբանական վարչության կողմից 2016թ. ընթացքում կայացվել է պարտավորությունների գանձման վերաբերյալ 8367, գույքի արգելադրման վերաբերյալ՝ 1665, իսկ վարչական տույժ նշանակելու մասին՝ 22.577 որոշում: Նշված գործողությունների արդյունքներով իրավաբանական ստորաբաժանումը 2016 թվականի ընթացքում կոմիտե ներկայացված փաստաբանական հարցումների վերաբերյալ տրամադրել է մոտ 400 պատասխան:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

➤ **«Փաստաբանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և/կամ լրացումներ կատարելու մասին օրինագծի մշակում և ներկայացում Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն կամ Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողով.**

Փաստաբանների պալատի նախագահի որոշմամբ դեռևս 2014 թվականի դեկտեմբերին «Փաստաբանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու համար օրինագիծ մշակելու նպատակով ստեղծվել էր աշխատանքային խումբ:

Նշված աշխատանքային խումբը 2015 թվականին մշակել էր ««Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ, որով մի շարք փոփոխություններ և լրացումներ են առաջարկվել գործող օրենքում:

Նշված նախագիծը 2015 թվականի հուլիսին ներկայացվել է Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարությանը, իսկ 2016 թվականին ՀՀ կառավարությունում քննարկումներից հետո հանձնվել է Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողովի քննարկմանը:

➤ **Փաստաբանական գործունեությանն առնչվող այլ իրավական ակտերի մասով նախագծերի մշակում և ներկայացում Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն կամ Հայաստանի Հանրապետության ազգային ժողով:**

2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատը իրավական ակտ մշակող մարմիններից ստացել և համապատասխան դիրքորոշում է հայտնել հետևյալ իրավական ակտերի նախագծերի վերաբերյալ.

1) «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

2) «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

3) «Հայաստանի Հանրապետության հողային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

4) «Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

5) «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

6) «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

7) «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

8) «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

9) «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

10) ««Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

11) «Պետական տուրքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

12) «Ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

13) «Սոցիալական աջակցության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

14) «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

15) «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

16) «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

17) «Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

18) «Անհատական և կոլեկտիվ հանրագրերի մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

19) «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

20) «Դիվանագիտական ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

21) «Հյուպատոսական ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ.

22) «Տեղեկատվության ազատության ոլորտի արդիականացման հայեցակարգին հավանություն տալու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կառավարության արձանագրային որոշման նախագիծ:

* * * * *

ՀՀ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏ - ԱՐԶԱԽ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

✓ **Արցախի Հանրապետության Նախագահն ընդունել է ՀՀ փաստաբանների պալատի պատվիրակությանը**

2016 թվականի մարտի 25-ից 27-ը ՀՀ փաստաբանների պալատի պատվիրակությունը Արա Զոհրաբյանի գլխավորությամբ «Իրազեկ բանակ» ծրագրի շրջանակներում երկօրյա աշխատանքային այցով գտնվել է Արցախի Հանրապետությունում: Փաստաբանների պալատի՝ Արցախ այցելած պատվիրակության կազմում ընդգրկված էին փաստաբաններ Կարեն Սարգսյանը, Կարեն Մեժլումյանը, Նելլի Հարությունյանը, Սիմոն Բաբայանը, Մարինե Ֆարմանյանը, Անժելիկա Հակոբյանը, Անժելա Հոբոսյանը, Կարեն Կիրակոսյանը, Տիգրան Աթանեսյանը, Գևորգ Մկրտչյանը, Վրեժ Խաչիկյանը, Գագիկ Մայիլյանը, Արտակ Խաչատրյանը, Մարտուն Փանոսյանը, Հարություն Հարությունյանը և Արսեն Հարությունյանը:

Մարտի 25-ին փաստաբաններին ընդունել է Արցախի Նախագահի Բակո Սահակյանը: Նախագահի հետ հանդիպմանն արժարժվել են Արցախի և Հայաստանի համապատասխան կառույցների փոխգործակցությանն առնչվող հարցեր:

Նախագահը հատկապես նշել է համագործակցության օգտակարությունն ու պահանջարկը իրենց հանրապետության համար:

Դեռևս երկու տարի առաջ Արցախի Նախագահ Բակո Սահակյանի հետ հանդիպմանը ՀՀ փաստաբանների պատվիրակությունը պատրաստակամություն էր հայտնել Արցախի փաստաբանների պալատի հետ համագործակցել մի շարք ուղղություններով, մասնավորապես՝ հեռավար կարգով Արցախի փաստաբանների մասնագիտական վերապատրաստման, Արցախի դիմորդների՝ ՀՀ փաստաբանական դպրոցում ուսուցման կազմակերպման և անցկացման, Արցախի փաստաբանների պալատի համար պաշտոնական կայքէջի մշակման, Արցախի փաստաբանների պալատին նյութատեխնիկական բնույթի այլ աջակցության ուղղություններով:

Արդեն 2015 թվականի հունվարից ՀՀ փաստաբանների պալատի պատվերով մշակվել և Արցախի փաստաբանների պալատի տնօրինմանն է հանձնվել Արցախի փաստաբանների պալատի պաշտոնական կայքը:

2015 թվականի ընթացքում Արցախի փաստաբանների պալատին հանձնվել է շուրջ 100 գիրք և իրավական ակտ: Արցախի փաստաբանների պալատին տրամադրված գրականությունն ընդգրկել է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընտրանին, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական բարեփոխումների հայեցակարգը, սահմանադրական իրավունքը, Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր վարչական իրավունքը, Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգիրքը, Հարցեր և պատասխաններ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի վերաբերյալ և այլն:

Գործընկեր կառույցները մշտապես աշխատում են միմյանց հետ նաև ներքին իրավական ակտերի մշակման և ՀՀ փաստաբանների պալատի փորձի՝ Արցախում տեղայնացման հարցում:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցի կառավարման խորհրդի որոշմամբ ՀՀ փաստաբանական դպրոցում յուրաքանչյուր ընդունելության ժամանակ Արցախի դիմորդներին հատկացվում է 10 տեղ, որից՝ 6-ը՝ քաղաքացիաիրավական, իսկ 4-ը՝ քրեաիրավական ուղղվածության համար:

2016 թվականի դրությամբ ՀՀ փաստաբանական դպրոցում սովորելու նպատակով Արցախից դիմել է 11 մարդ, քննություններին մասնակցել է 9-ը դիմորդ, սովորելու իրավունք է ստացել 7-ը, որից 3 դիմորդը ստացել են ՀՀ փաստաբանական դպրոցում անվճար ուսուցում անցնելու իրավունք:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցում ուսուցման ընթացքում Արցախից դիմորդների նկատմամբ կիրառվում են հետևյալ արտոնությունները.

- ✓ Արցախի դիմորդներն ազատված են ընդունելության քննության մասնակցության վճարից՝ 35.000 ՀՀ դրամից:
- ✓ Արցախի ունկնդիրներն, ի տարբերություն ՀՀ ունկնդիրների, վճարում են ուսման վարձի 50 տոկոսը՝ 225.000 ՀՀ դրամ:
- ✓ Արցախից երկու դիմորդի (մեկ դիմորդ քրեաիրավական ուղղվածությամբ և մեկ դիմորդ քաղաքացիական ուղղվածությամբ) յուրաքանչյուր հոսքում անվճար սովորելու հնարավորություն է ընձեռվում՝ կարգով սահմանված դեպքում:

✓ Փաստաբանների պալատի պատվիրակությունը այցելել է Արցախի փաստաբանների պալատի նոր վարչական շենքը

Փաստաբանների պալատի պատվիրակությունը այցելել է նաև Արցախի փաստաբանների պալատի նոր վարչական շենքը: Հանդիպմանը գործընկերները քննարկել են մինչ օրս իրականացված աշխատանքների արդյունքները՝ հստակեցնելով փոխադարձ հանձնառությունները Արցախի փաստաբանների մասնագիտական կատարելագործման և վերապատրաստումների հարցերում:

✓ **Հանդիպում Արցախի պետական համալսարանի ուսանողների հետ.**

Արցախում երկօրյա այցի ընթացքում Փաստաբանների պալատի ներկայացուցիչները փաստաբանի մասնագիտական գործունեությանը վերաբերող հարցերով հանդիպում են ունեցել նաև Արցախի պետական համալսարանի ուսանողների և պրոֆեսորադասախոսական կազմի հետ:

✓ **Արցախի փաստաբանների համար շարունակաբար կազմակերպվում են վերապատրաստման դասընթացներ**

Արցախի փաստաբանների պալատի հետ համագործակցության շրջանակներում Փաստաբանների պալատը ՀՀ փաստաբանական դպրոցի հետ համատեղ Արցախի փաստաբանների համար շարունակաբար կազմակերպում է վերապատրաստման դասընթացներ՝ ինչպես հեռավար կարգով, այնպես էլ՝ տեղում:

2015 թվականի ընթացքում ՀՀ փաստաբանական դպրոցը հեռավար եղանակով կազմակերպել և իրականացրել է Արցախի փաստաբանների վերապատրաստում 3 թեմաներով՝ Փաստաբանի վարքագիծ՝ դեոնոթոլոգիա (մասնակցել է 30 փաստաբան), աշխատանքային իրավունք (մասնակցել է 17 փաստաբան) և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան ներկայացվող գանգատների առանձնահատկությունները (մասնակցել է 25 փաստաբան):

Արցախի փաստաբանների համար հեռավար կարգով վերջին վերապատրաստման դասընթացն անց է կացվել 2016 թվականի մարտի 19-ին՝ Անձի կյանքի և առողջության դեմ ուղղված հանցագործությունների թեմայով (մասնակցել է 25 փաստաբան):

2016 թվականի հոկտեմբերի 16-ին Արցախի փաստաբանների համար կազմակերպվել է վերապատրաստման դասընթաց՝ տեղում:

Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը և ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրեն Սիմոն Բաբայանը Արցախի փաստաբանների

համար վերապատրաստման դասընթաց են վարել «Դեոնթոլոգիա և մասնագիտական կարգավիճակ» թեմայից:

Դասընթացին փաստաբանները քննարկել են փաստաբանի վարքագծի կանոններին և փաստաբանական էթիկայի սկզբունքներին առնչվող դրույթներ:

Դասընթացին մասնակցել է արցախցի շուրջ 25 փաստաբան, որոնց առավելապես հետաքրքրել է վստահորդների հետ հարաբերություններին առնչվող հարցերը, ինչպես նաև փաստաբանների՝ միմյանց հետ փոխհարաբերության, ինչպես նաև դատարանների և քննչական մարմինների հետ փոխհարաբերությունների կանոնակարգումները:

✓ **Արցախում զինծառայողների պարզաբանվել են նաև իրենց հիմնական իրավունքները և պարտականությունները.**

Արցախ կատարած այցի ընթացքում Փաստաբանների պալատի պատվիրակությունը այցելել է նաև մի քանի զորամասեր՝ զինծառայողներին իրենց իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ քննարկումներ կազմակերպելու նպատակով:

Զինծառայողներին տրամադրվել են նաև իրենց հիմնական իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ տեղեկատվական թերթիկներ:

✓ **Փաստաբանների պալատի՝ «Գիրք զինվորին» նախաձեռնությունը.**

2016 թվականի մարտին Փաստաբանների պալատը «Իրազեկ բանակ» ծրագրի շրջանակներում հանդես է եկել «**Գիրք զինվորին» նախաձեռնությամբ**, որի ընթացքում Արցախում ծառայող զինվորներին փոխանցելու նպատակով հավաքագրվել են գրականություն՝ գեղարվեստական, զինծառայողի իրավունքներին և պարտականություններին վերաբերող մասնագիտական գրականություն և իրավական ակտեր և նյութեր:

Նշված նախաձեռնության շրջանակներում փաստաբանների և այլ գործընկերների աջակցությամբ 864 գիրք տրամադրվեց Արցախի զորամասերում ծառայող զինվորներին:

✓ **Փաստաբաններն առաջին անհրաժեշտության ապրանքներով աջակցել են ապրիլյան պատերազմին մասնակցող զինվորներին և կամավորականներին**

2016 թվականի, ապրիլյան պատերազմից հետո, Փաստաբանների պալատը նախաձեռնեց մարտական գործողություններին մասնակցող զինվորների և կամավորների համար առաջին անհրաժեշտության ապրանքների (սննդամթերք, պարենային ապրանքներ, հագուստ, տնտեսական ապրանքներ) հավաքագրման գործընթաց, որի արդյունքում Փաստաբանների պալատի կողմից ձեռք բերված և փաստաբանների կողմից նախաձեռնության շրջանակներում տրամադրված շուրջ 60 անուն ապրանքները երկու բեռնատարներով փաստաբանների խմբի ուղեկցությամբ փոխադրվեցին Արցախ:

✓ **«Յուրաքանչյուր ներդրում հզորացնում է բանակը և անառիկ դարձնում երկրի սահմանները».** Փաստաբանների պալատի աջակցությամբ Արցախի զորամասերից մեկում նոր ջրագիծ է անցկացվել.

2016 թվականին փաստաբան Հայկ Ալումյանի նախաձեռնությամբ Փաստաբանների պալատը աջակցություն է ցուցաբերել Արցախի զորամասերից մեկին՝ 1500 մետր երկայնքով նոր ջրագծի անցկացման հարցում:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Պաշտպանության բանակի Զորամասի հրամանատարությունը Փաստաբանների պալատին 19.07.2016 թվականին տրված պատվոգրով իր շնորհակալությունն է հայտնել բանակի հիմքերն ամրապնդելու և զինվորների նկատմամբ հոգատար վերաբերմունք ցուցաբերելու համար:

ՓԱՏՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴԱՅՆՈՒՄ

- Միջազգային համագործակցության դաշտի ընդլայնում՝ նոր գործընկերների հետ համագործակցության հարաբերությունների հաստատման միջոցով.
- Գործընկեր կառույցների հետ փաստաբանական ինստիտուտի զարգացմանն ուղղված համարեղ ծրագրերի իրականացում.
- Փաստաբանական ինստիտուտի վերաբերող տարաբնույթ թեմաներով համաժողովների, կոնֆերանսների, սեմինար-քննարկումների և այլ միջոցառումների նախաձեռնում.
- Օտարերկրյա գործընկերների հետ հանդիպումների կազմակերպում, այդ թվում՝ նրանց հրավերով:

* * *

✓ Միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված փոխնակ մայրության ինստիտուտի կիրառման իրավական և գործնական հիմնախնդիրներին

«Հայաստանում ֆրանսիական համալսարան» հիմնադրամի իրավաբանական ֆակուլտետը, Սենգորի անվան ֆրանկոֆոնիայի միջազգային ամբիոնների ցանցի շրջանակներում, ՀՀ փաստաբանական դպրոցի, «Ֆրանկոֆոն փաստաբանների միության», Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան և Վրաստանում Ֆրանսիայի

դեսպանատան հետ համագործակցությամբ, 21.01.2016 թվականին, ՀՀ փաստաբանների պալատի դահլիճում կազմակերպել է միջազգային գիտաժողով՝ նվիրված փոխնակ մայրության ինստիտուտի կիրառման իրավական և գործնական հիմնախնդիրներին:

Գիտաժողովի ընթացքում Հայաստանի, Ֆրանսիայի և Վրաստանի ներկայացուցիչները կիսվել են այդ ոլորտում ունեցած իրենց փորձով ու գիտելիքներով: Գիտաժողովի ընթացքում, մասնավորապես քննարկումներ են

ծավալվել Հայաստանի Հանրապետությունում փոխնակ մայրության արդի հիմնախնդիրների և փոխնակ մայրության ոլորտում ՀՀ օրենսդրական բացերի, երեխայի ծնվելուց հետո պարտադիր բժշկագենետիկական հետազոտության իրականացման հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Վրացի գործընկերները ներկայացրել են նաև մայրության ոլորտում Վրաստանի իրավական դաշտը և գործնական հիմնախնդիրները:

Գիտաժողովին Ֆրանսիայից մասնակցող գործընկերները խոսել են Ֆրանսիայի «բիոէթիկական օրենքների» և այդ ոլորտում դատական պրակտիկայի մասին, արտերկրում փոխնակ մայրության միջոցով ծնված երեխաների քաղաքացիական կացության ակտերում գրանցման հիմնախնդիրների, ինչպես նաև փոխնակ մայրության և արգանդի դոնորության տարանջատման կարևորության մասին:

Բանախոսությամբ հանդես եկան ՀՀ առողջապահության նախարար Արմեն Մուրադյանը, Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանության մշակութային հարցերով խորհրդական Ժան-Միշել Գասպարիանը, ՀՖՀՀ-ի ռեկտոր, Հայաստանում Սենգորի անվան ֆրանկոֆոնիայի ամբիոնի ղեկավար Ժան-Մարկ Լավեստը, ՀՀ արդարադատության նախարարի տեղակալ ի.գ.թ. Սուրեն Քրմոյանը, ՀՖՀՀ-ի իրավունքի ամբիոնի վարիչ, իրավաբանական ֆակուլտետի մանկավարժական համակարգող, Հայաստանում Սենգորի անվան ֆրանկոֆոնիայի ամբիոնի համակարգող ի.գ.թ. Նորա Սարգսյանը, ՀՖՀՀ-ում Ժան-Մուլեն Լիոն 3 համալսարանին կից դեկան ի. գ. դոկտոր Գիյոմ Ռուսսեն, ՀՀ առողջապահության ազգային ինստիտուտի առողջապահական իրավունքի կենտրոնի ղեկավար Ռոզա Բաբայանը, Մոր և մանկան առողջության պահպանման գիտահետազոտական կենտրոնի տնօրեն պրոֆեսոր Գեորգի Օկոնը, Վրաստանի արդարադատության նախարարության հանրային իրավունքի դեպարտամենտի պատասխանատու Քեթեվան Սարաջիշվիլին, Վրաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան ներքին անվտանգության հարցերով կցորդ Բրունո Բալդյուքը, ՀՀ առողջապահության ազգային ինստիտուտի և այլ ներկայացուցիչներ:

* * *

✓ **Փաստաբանների պալատը հյուրընկալել է
ԱՄՆ պետդեպարտամենտի
ներկայացուցիչներին**

2016 թվականի փետրվարի 25-ին Փաստաբանների պալատում հյուրընկալվել էին ԱՄՆ պետդեպարտամենտի պատվիրակությունը՝

«Թմրամիջոցների դեմ պայքարի և իրավապահ մարմինների հետ համագործակցության» ծրագրերի Հայաստանի և Վրաստանի պատասխանատու տիկին Ջենել Կուրոդան, նույն ծրագրի արդարադատության ոլորտի խորհրդական՝ տիկին Ռուշանի Մանսուրը և «Թմրամիջոցների դեմ պայքարի և իրավապահ մարմինների հետ համագործակցության» Հայաստանի ծրագրի տնօրեն՝ պարոն Ջեք Անդերսոնը:

Պատվիրակության այցը կատարվել էր օրենքի գերակայության ծրագրի շրջանակներում և նպատակ էր հետապնդում ծանոթանալ Փաստաբանների պալատի, հանրային պաշտպանի գրասենյակի և ՀՀ փաստաբանական դպրոցի գործունեությանը, իրականացնել կարիքների գնահատում՝ ծրագրի բարելավման նպատակով, ինչպես նաև գնահատել գործընկեր՝ Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության հայաստանյան ներկայացուցչության հետ համագործակցության արդյունավետությունը:

Պատվիրակությանն ընդունել են Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը, հանրային պաշտպանի գրասենյակի ղեկավար Մելանյա Առուստամյան և ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրեն Սիմոն Բաբայանը:

Արա Զոհրաբյանը հյուրերին ներկայացրել է փաստաբանների պալատի կառուցվածքը, պալատի մարմիններից յուրաքանչյուրի հիմնական գործառույթը, ինչպես նաև հանրային պաշտպանների ընդունելության մրցութային կարգը:

ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրեն Սիմոն Բաբայանը ներկայացրել է փաստաբանական դպրոցում ընդունելության և ըստ մասնագիտացումների ուսուցման կարգը, խոսել է նաև Համաշխարհային բանկի և Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության հայաստանյան ներկայացուցչության հետ համատեղ իրականացվող ծրագրերի, մասնավորապես՝ իրավաբանական կլինիկայի և հեռավար ուսուցման հարթակի մասին:

Պատվիրակության անդամները մի շարք հարցեր են ուղղել փաստաբանների վերապատրաստման կազմակերպման, ինչպես նաև քննիչների և դատախազների հետ փաստաբանների փոխհարաբերությունների վերաբերյալ, հանդիպել են նաև քրեական մասնագիտացում ունեցող հանրային պաշտպանների հետ:

* * *

**✓ ՀՀ փաստաբանների պալատի պատվիրակությունը մասնակցել է
Փարիզ-Հայաստան կոմիտեի ժողովին**

2013 թվականի նոյեմբերին ՀՀ փաստաբանների պալատի և Փարիզի փաստաբանների միության միջև կնքված համագործակցության հուշագրի

շրջանակներում 2015 թվականի ապրիլ ամսին Փարիզի փաստաբանների միության նախագահ Պիեռ Օլիվիե Սյուրի հրամանով ստեղծվել է Փարիզ-Հայաստան կոմիտեն, որի հիմնական նպատակն է սեմինարների, քննարկումների և այլ նմանատիպ միջոցառումների միջոցով ամրապնդել և զարգացնել Հայաստանի և Փարիզի փաստաբանական համայնքների միջև առկա բարեկամական հարաբերությունները:

Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը և ՀՀ փաստաբանների պալատի խորհրդի՝ միջազգային հարցերով ներկայացուցիչ Մարտուն Փանոսյանը 2016 թվականի հունիսի 28-ին Ֆրանսիայի Փարիզ քաղաքում մասնակցել են Փարիզ-Հայաստան կոմիտեի հերթական ժողովին, որի շրջանակներում տեղի է ունեցել քննարկում «Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրումների իրավական պաշտպանությունը» թեմայով: Քննարկմանը ելույթներով հանդես են եկել Փարիզի փաստաբանների միության նախագահ Ֆրեդերիկ Սիկարը, ՀՀ արդարադատության նախարար Արփինե Հովհաննիսյանը, ՀՀ փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը, Փարիզի փաստաբանների միության անդամ և ՀՀ փաստաբանների պալատի պատվավոր անդամ Վենսան Նիորեն, Փարիզի փաստաբանների միության անդամ Սևակ Թորոսյանը, Ֆրանսիայում Հայաստանի գլխավոր հյուպատոս,

գործարար Վարդան Սիրմակետը, ՀՀ կենտրոնական բանկի իրավաբանական վարչության պետ Վարուժան Ավետիքյանը, «Գրանթ Թորնթոն» ընկերության նախկին տնօրեն Արման Փինարբասին և «Մենեջմենթ Միքս» ընկերության գլխավոր տնօրեն Ռաֆֆի Սեմերջյանը:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրումների պաշտպանվածության իրավական մեխանիզմների, դատական համակարգի և հարկային քաղաքականության հիմնահարցերը:

* * *

✓ Փաստաբանների պալատը հյուրընկալել էր Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության «Կոնրադ Ադենաուեր» հիմնադրամի ներկայացուցիչներին

2016 թվականի մայիսի 26-ին Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանն ընդունել է ուսումնաճանաչողական հնգօրյա այցով Հայաստանում գտնվող գերմանական «Կոնրադ Ադենաուեր» հիմնադրամի ներկայացուցիչներին, որոնց կազմում էին նաև Գերմանիայի քրիստոնյա-դեմոկրատական կուսակցության երիտասարդական թևի անդամները: Փաստաբանների պալատ այցի հիմնական նպատակը Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանությանն առնչվող հարցերի քննարկումն էր:

Արա Զոհրաբյանը հյուրերին ներկայացրել է Փաստաբանների պալատի կառուցվածքը, հիմնական առաքելությունը՝ անդրադառնալով գործունեության գերակա առաջնահերթություններին:

Հիմնադրամի՝ տարբեր մասնագիտություններ ունեցող երիտասարդ անդամներին հետաքրքրել են մեր երկրում իրավաբանի՝ փաստաբան

դառնալու գործընթացը, պրակտիկ աշխատանքում հանդիպող խնդիրները և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում գործեր վարած փաստաբանների մասնագիտական որակները:

Անդրադառնալով Հիմնադրամի որդեգրած քաղաքականությանը և քաղաքագիտական կոնֆլիկտների ուսումնասիրման հանձնառություններին՝ պատվիրակության անդամ պրոֆեսոր Շտեպ Հոկարտախերը հարցեր է ուղղել

Հայաստան-Արցախ համագործակցության, Արցախին Հայաստանի կողմից իրավական օգնության տրամադրման հնարավորություններին: Փաստաբանների պալատի նախագահը, խոսելով Հայաստանի՝ որպես եվրոպական արժեքներ կրող երկրի խաղաղասիրական նպատակներից, ներկայացրել է Հայաստան-Արցախ իրավահարաբերությունները՝ պարզաբանելով իրավական ոլորտում ձևավորված գործընկերային հարաբերությունները:

Ներկաները քննարկել են նաև ԼՂՀ-ադրբեջանական շփման գծում և խաղաղ բնակավայրերում ադրբեջանական բանակի կողմից 2016 թվականի ապրիլին հրահրված ռազմական գործողությունների հետևանքով տեղի ունեցած վայրագությունները՝ պատերազմի կանոններից դուրս անմարդկային բռնարարքներն ու դրանց դատապարտմանը միտված ներպետական և միջազգային եղանակները:

Հյուրերը՝ ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատակազմի ուղեկցությամբ, նաև շրջայց են կատարել պալատի վարչական շենքում՝ ծանոթանալով Հանրային պաշտպանի գրասենյակի և ՀՀ փաստաբանական դպրոցի իրավակազմակերպչական գործառույթներին:

* * *

✓ ՀՀ փաստաբանների պալատի պարզվիրակությունը մասնակցել է Պետերբուրգի միջազգային իրավական 6-րդ ֆորումին.

Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը և ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրեն Սիմոն Բաբայանը 2016 թվականի մայիսի 18-ից 20-ը Սանկտ Պետերբուրգում մասնակցել են Պետերբուրգի միջազգային իրավական 6-րդ ֆորումին (ПМЮФ 2016):

Սանկտ Պետերբուրգի միջազգային իրավական ֆորումը ստեղծվել է 2011 թվականին Ռուսաստանի Դաշնության արդարադատության նախարարության

նախաձեռնությամբ և անց է կացվում յուրաքանչյուր տարի՝ Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի հովանու ներքո:

Ֆորումի ստեղծումը հետապնդել է հետևյալ նպատակները՝

- ապահովել իրավական համակարգերի փոխգործունեությունը և մշակել իրավունքի զարգացման միասնական մոտեցումներ.
- բարելավվել ներպետական իրավունքը՝ հաշվի առնելով գործընկեր պետությունների իրավաստեղծ և իրավակիրառ գործունեության փորձը.
- նպաստել ժամանակակից իրավաբանական գիտությունների և իրավաբանական կրթության զարգացմանը.

2016 թվականին միջազգային ֆորումին մասնակցել է 3750 մարդ 77 պետությունից, իսկ ֆորումի աշխատանքներին առցանց հետևելու հնարավորություն է ունեցել 77.000 մարդ 58 պետությունից:

Ֆորումի օրակարգում վերհանվել են մասնակից երկրների իրավական հարթակի խնդիրները, քննարկվել են օրենսդրական միասնական լուծումների առաջարկները, ինչպես նաև մասնակից երկրների փաստաբանական կառույցների խնդիրներին ու զարգացման միտումներին առնչվող հարցերը:

2016 թվականին Փաստաբանների պալատի ներկայացուցիչները հնարավորություն են ունեցել մասնակցելու ֆորումին, որի ընթացքում 19.05.2016 թվականին ստորագրվել է նաև **Փաստաբանական գործունեության հիմնարար սկզբունքների մասին խարտիան**:

Խարտիան ստորագրել են ՀՀ փաստաբանների պալատի, Բելառուսի փաստաբանների հանրապետական միության, Վրաստանի փաստաբանների ասոցիացիայի, Ղազախստանի փաստաբանների հանրապետական միության, Ղրղզստանի փաստաբանների միության, Ռուսաստանի Դաշնության փաստաբանների դաշնային պալատի, Տաջիկստանի, ինչպես նաև Ուզբեկստանի փաստաբանների միությունների նախագահները:

Խարտիայով որպես փաստաբանության հիմնարար սկզբունքներ են հռչակվել իրավունքի գերակայության և արդար դատաքննության, օրինականության, արդարադատության մատչելիության, փաստաբանի և փաստաբանական միավորումների անկախության, մասնագիտության

ինքնակարգավորման, փաստաբանական գաղտնիքի և մասնագիտական էթիկայի պահպանման, փաստաբանների իրավահավասարության, մասնագիտական ձեռնհասության, վստահորդի շահերի ելնելու և այլ սկզբունքներ:

Խարտիայով արձանագրվել է նաև մասնակից պետությունների պատրաստակամությունը ոչ միայն պահպանել այդ սկզբունքները, այլ նաև փոխադարձ օգնություն ցուցաբերել միմյանց ի նպաստ փաստաբանության զարգացման և Մարդու իրավունքների պաշտպանության:

* * *

**✓ Փորձի փոխանակում «Քաղաքական նշանակություն ունեցող դատավարությունների ժամանակ փաստաբանների դերը»
թեմայի շրջանակներում**

2016 թվականի օգոստոսի 30-ին Փաստաբանների պալատում տեղի է ունեցել «Քաղաքական նշանակություն ունեցող դատավարությունների ժամանակ փաստաբանի դերը» թեմայով քննարկում: Քննարկման բանախոսը Փարիզի փաստաբանների միության անդամ, փաստաբան Սևակ Թորոսյանն էր:

Քննարկման սկզբում Սևակ Թորոսյանն անդրադարձել է միջազգային դատավարական պրակտիկայում ընդունված այսպես կոչված «*հիմնադիր դատավարություն*» հասկացության սահմանմանը: Նրա ներկայացմամբ այդ դատավարությունները հիմնականում ազդեցություն են թողնում ժողովրդավարության սկզբունքի վրա և երևում է, որ փաստաբանի դերն իրականացել է: Սևակ Թորոսյանն իր խոսքում պայմանականորեն առանձնացրել է ազատ երկրի 4 հիմնասյուն՝ *օրենք, մամուլի ազատություն, քաղաքացիական շարժումների ազատություն և փաստաբան:*

Ըստ Սևակ Թորոսյանի՝ փաստաբանի իրական դերի գիտակցումը կարևոր ներդրում է երկրում ժողովրդավարության զարգացման հարցում:

Փորձի փոխանակման վերաձված քննարկմանը փաստաբաններն անդրադարձել են քաղաքական բնույթի դատավարություններում փաստաբանի դերին, մշակած մարտավարության առանձնահատկություններին, ինչպես նաև՝ գործի շրջանակներում փաստաբանական գաղտնիքի պահպանման ընդհանուր

օրինաչափություններին:

Բանախոսն՝ անդրադառնալով փաստաբանի առաքելությանը, նշել է, որ կարևոր է այն գիտակցումը, որ պաշտպանյալից զատ պաշտպանել է պետք հանրային ազատությունը: Նրա կարծիքով այս կերպ է միայն հնարավոր քաղաքական բնույթի դատավարությունների ժամանակ հասնել հատկանշական արդյունքի՝ ի սկզբանե պահպանելով քաղաքական չեզոքություն և պահանջվող լուծություն:

Քննարկելով արդարադատության հասնելու ներպետական ատյանների սպառումն ու Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան դիմելու որոշ դեպքեր՝ փաստաբաններն անդրադարձել են մեր օրենսդրության բացերին՝ կարևորելով ոչ միայն փաստաբանի, նաև դատավորի դերը յուրաքանչյուր դեպքով արդար դատավճիռ ունենալու հարցում: Համակարծիք լինելով գործընկերների հետ՝ Սևակ Թորոսյանը նշել է, որ Ֆրանսիայից դուրս իրականացրած իր գործունեությունից եզրահանգել է, որ արդար հանգուցալուծման համար փաստաբանից առավել համարձակ պետք է լինի դատավորը:

Գործընկերները քննարկել են հնչել գործերին առնչվող պաշտպանական որոշ հարցեր, այդ թվում նաև՝ նրանց պաշտպանների կողմից բարձրաձայնվող հարցերի շուրջ առաջացող հասարակական և որոշ գերատեսչությունների արձագանքները:

* * *

✓ ՀՀ փաստաբանների պալատի պարզվորակությունը մասնակցել է Ռուսաստանի Դաշնության փաստաբանության ինստիտուտի ձևավորման 150 ամյակին նվիրված միջոցառումներին

Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանը և ՀՀ փաստաբանական դպրոցի տնօրեն Սիմոն Բաբայանը Մոսկվայում մասնակցել են Ռուսաստանի Դաշնության փաստաբանության ինստիտուտի ձևավորման 150 ամյակին նվիրված միջոցառումներին:

Հոբելյանական միջոցառումների շրջանակում սեպտեմբերի 30-ին 9 երկրի՝ Ռուսաստան, Բելառուս, Վրաստան, Ղազախստան, Ղրղզստան, Լատվիա,

Լիտվա, Ուգրեկստան և Հայաստան փաստաբանական համայնքների ներկայացուցիչները պայմանավորվել են համագործակցության հնարավոր ուղղությունների շուրջ, ինչպես նաև քննարկել են քրեական գործերով դատավարություններին մասնակցող փաստաբանների գործունեության ստանդարտացման հնարավորությունը:

Մասնագիտական քննարկումների արդյունքում հնչել են տարբեր տեսակետներ: ՀՀ փաստաբանների պալատի ներկայացուցիչները բացասական դիրքորոշում են հայտնել փաստաբանական գործունեության ստանդարտացման վերաբերյալ՝ նշելով, որ յուրաքանչյուր քրեական գործ յուրօրինակ է և ստանդարտացման դեպքում կարող է սահմանափակվել պաշտպանյալի իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված փաստաբանի ազատ գործելու հնարավորությունը:

Քննարկումների շրջանակներում ՀՀ փաստաբանների պալատի պատվիրակությունը ներկայացրել է հանրային պաշտպանության ոլորտում ՀՀ

փաստաբանների պալատի փորձը, հանրային պաշտպանի գրասենյակի գործառույթների առանձնահատկությունները և արդյունավետությունը: Մյուս երկրների փաստաբանական համայնքների ներկայացուցիչներն, ըստ էության, դժգոհել են անվճար իրավաբանական օգնություն տրամադրելու իրենց երկրների մոդելներից՝ հետաքրքրությունը ցուցաբերելով ՀՀ փաստաբանների պալատի հանրային պաշտպանի գրասենյակի ինստիտուտին:

Հանդիպման ավարտին մասնակիցները եկել են նախնական համաձայնության ԱՊՀ և Բալթյան երկրների համատեղ երկրորդ հանդիպումն անցկացնել 2017-ի գարնանը՝ Վրաստանում:

* * *

✓ ՀՀ փաստաբանների պալատի պարզվիրակությունը մասնակցել է Իրավունքի գերակայության Բալկանների տարածաշրջանային ցանցի (BRRLN) հանդիպմանը

Փաստաբանների պալատի նախագահի առաջին տեղակալ Արթուր Հովհաննիսյանը 2016 թվականի հոկտեմբերի 4-ին Բոսնիա և Հերցեգովինայի մայրաքաղաք Սարայևոյում մասնակցել է Իրավունքի գերակայության Բալկանների տարածաշրջանային ցանցի (BRRLN) հանդիպմանը:

Հանդիպման հիմնական նպատակներից էր քննարկել Բալկանյան երկրներում անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրման մեխանիզմները, փաստաբանների շարունակական ուսուցման զարգացման ուղղությամբ իրականացվելիք քայլերը:

Միջոցառման օրակարգային հարցերից է եղել Հայաստանի Հանրապետության հանրային պաշտպանի գրասենյակի և Փաստաբանական դպրոցի գործունեության հաջողված փորձի ներկայացումը:

Արթուր Հովհաննիսյանը գործընկերներին ներկայացրել է պետության կողմից երաշխավորված անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրման մեխանիզմները Հայաստանում, այդ ուղղությամբ առկա հիմնախնդիրներն ու մարտահրավերները, հանրային պաշտպանի գրասենյակի կառուցվածքը, ֆինանսավորումը, հանրային պաշտպանների ընտրության ընթացակարգը,

«Էլեկտրոնային հանրային պաշտպան» ծրագիրը:

Հանրային պաշտպանի գրասենյակի և Փաստաբանական դպրոցի օրինակները հետաքրքրության են արժանացել Բալկանյան փաստաբանական կառույցների ղեկավարների շրջանում:

Միջոցառման ընթացքում քննարկվել են նաև ՀՀ փաստաբանների պալատի և Բալկանյան հինգ երկրի փաստաբանական կառույցների միջև հնարավոր համագործակցության եզրերը:

BRRLN-ի կազմում են Բոսնիա և Հերցեգովինայի, Սերբիայի, Ալբանիայի, Մակեդոնիայի և Կոսովոյի փաստաբանական կառույցները:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԿԱԶՄՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ԱՅԼ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐ

1. Ակումբ.

2016 թվականին շարունակել է իր գործունեությունը Փաստաբանների պալատի ակումբը՝ կազմակերպելով 13 քննարկում:

Փաստաբանների պալատի ակումբի նիստում քննարկվել են օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների իրականացման ժամանակ փաստաբաններին գաղտնալսման, լրագրողի գործողություններով նախաքննության գաղտնիքի և անձի անմեղության կանխավարկածի անտեսման, դատարանների կողմից դատական նիստերի անհիմն ձգձգումների, կալանքի քննարկումները դռնփակ նիստում անցկացնելը ՀՀ Սահմանադրությանը հակասելու խնդիրները, «Օտարերկրյա ներդրումների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, հաշտարարությունը, որպես վեճերի լուծման այլընտրանքային միջոց և արդարադատությանը օժանդակող ինստիտուտ և այլ հարցեր:

Ընդհանուր առմամբ 2016 թվականի ընթացքում Փաստաբանների պալատի ակումբի քննարկումներին մասնակցել է **250 փաստաբան**, որոնց համար ակումբի քննարկմանը մասնակցությունը հաշվարկվել է նաև որպես պարտադիր վերապատրաստման ժամաքանակ:

2. Գիտավերլուծական կենտրոն

2016 թվականի ընթացքում իր ակտիվ գործունեությունն է շարունակել Փաստաբանների պալատի խորհրդին առընթեր գիտավերլուծական կենտրոնը:

2011 թվականից սկսած գիտավերլուծական կենտրոնը Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի հետ ունեցած պայմանավորվածության համաձայն սահմանադրական դատարանում քննվող գործերով որպես երրորդ կողմի կարծիք (amicus curiae) ներկայացնում է իր գրավոր մեկնաբանությունը՝ վիճարկվող նորմերի սահմանադրականության վերաբերյալ:

2016 թվականի ընթացքում ՀՀ սահմանադրական դատարանին **11 գործով** Փաստաբանների պալատի խորհրդին առընթեր գիտավերլուծական կենտրոնը տրամադրել է գրավոր մեկնաբանություն:

3. Երիտասարդական խորհուրդ.

Փաստաբանների պալատի նախագահի 2016թ. մայիսի 10-ի որոշմամբ ձևավորվել է Փաստաբանների պալատի երիտասարդական խորհրդի նոր կազմը՝ փաստաբան Ինեսսա Պետրոսյանի նախագահությամբ: Երիտասարդական խորհրդի անդամներ են նշանակվել փաստաբաններ Ռուզաննա Ազրոյանը, Աշոտ Խլոյանը, Դավիթ Սրապիոնյանը, Կարո Ասատրյանը, Վահե Տիգրանյանը և Զարուհի Հայրապետյանը:

4. Մարզամշակութային ակումբ.

Փաստաբանների պալատի մարզամշակութային ակումբը 2016 թվականի ընթացքում փաստաբանների համար կազմակերպել է մարզական միջոցառումներ:

✓ Շախմատի մրցաշար.

Փաստաբանների պալատի մարզամշակութային ակումբը 2016թ. փետրվարի 20-ին փաստաբանների միջև կազմակերպել է շախմատի մրցաշար:

Մրցաշարին մասնակցության հայտ են ներկայացրել երկու տասնյակ փաստաբաններ, ովքեր իրենց շախմատային գիտելիքները փորձել են միմյանց դեմ: Փաստաբանները մրցել են «7 թույլ + 2 վայրկյան» ձևաչափով:

Փաստաբան-շախմատիստների հետ համաժամանակյա խաղ է անցկացրել գրոսմայստեր, օլիմպիական կրկնակի չեմպիոն **Տիգրան Լևոնի Պետրոսյանը**:

Համաժամանակյա խաղի ընթացքում 15 փաստաբաններից 13-ը պարտվել են, իսկ երկուսը (փաստաբաններ Արթուր Ալիխանյանը և Սուրեն Պետրոսյանը)՝ գրանցել են ոչ ոքի: Առաջնությունը վարել է միջազգային կարգի մրցավար Վահագն Խաչատրյանը:

Փաստաբանների շախմատի 2016 թվականի մրցաշարի ընթացքում մրցանակային երրորդ տեղն է գրավել փաստաբան Արթուր Դավթյանը, երկրորդ տեղում է եղել՝ փաստաբան Աշոտ Շահմուրադյանը, իսկ պատվավոր առաջին տեղը զբաղեցրել է փաստաբան Արմեն Վարդանյանը: Մրցանակակիրները Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանի կողմից պարգևատրվել են մեդալներով և պատվոգրերով:

✓ Փաստաբանների մինի ֆուտբոլի մրցաշար փաստաբանների միջև.

Փաստաբանների պալատի մարզամշակութային ակումբի նախաձեռնությամբ 2016թ. դեկտեմբերի 10-ին իրականացվել է Փաստաբանների պալատի մինի ֆուտբոլի գավաթի մրցաշարը:

Մրցաշարի ընթացքում հաղթող է ճանաչվել փաստաբաններ Միհրան Պողոսյանի, Գագիկ Ասատրյանի, Դավիթ Մնացականյանի, Հովհաննես Զամսարյանի, Վահե Մակյանի, Մուշեղ Խաչիկյանի, Արտակ Շադյանի թիմը: Երկրորդ և երրորդ տեղերը գրավել են համապատասխանաբար «Փաստաբանական դպրոց» և «Հանրային պաշտպան» թիմերը:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԿՈՂՄԻՑ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Հաղթանակի և խաղաղության տոներ

Փաստաբանների պալատում.

Հաղթանակի և խաղաղության տոնի կապակցությամբ Փաստաբանների պալատը 10.05.2016 թվականին կազմակերպել էր Հայրենական Մեծ պատերազմին մասնակցած վետերան-փաստաբանների մեծարման միջոցառում:

Փաստաբանների պալատի վետերան-փաստաբաններ՝ Նարիման Միրզաբեկյանը (93 տարեկան), Մայիս Ավետիսյանը (91 տարեկան) և Հրաչիկ Գոգինյանն (92 տարեկան) այն հազարավոր հայորդիների շարքերում էին, ովքեր ներկայացել են շրջանային զինկոմիսարիատներ ու կամավոր զինվորագրվել հայրենիքի պաշտպանությանը:

✓ Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրը Փաստաբանների պալատում.

Արդեն իսկ ձևավորված ավանդույթի համաձայն Փաստաբանների պալատը

յուրաքանչյուր տարի նշում է երեխաների պաշտպանության միջազգային օրը:

2016 թվականի հունիսի մեկին Զաքիյան-Խորենացի փողոցների հարակից տարածքում գտնվող Մանկական զբոսայգում կազմակերպել էր Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրվան նվիրված միջոցառում: Պալատը շոու ծրագրի, ուրախ ծաղրածուի կատակ-համարների և հյուրասիրության տեսքով անակնկալներ է մատուցել երեխաներին: Զբոսայգի այցելած երեխաները մասնակցել են Կենտրոն վարչական շրջանի հետ համատեղ բեմադրված համերգային տոնակատարությանը:

Տոնական միջոցառումից բացի, Փաստաբանների պալատը «Save the Children Armenia» երեխաների իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող կազմակերպության հետ միասին հունիսի 1-ին ընդառաջ հայտարարել էր նաև **«Ես իրավունք ունեմ»** խորագրով շարադրության մրցույթ, որը արդյունքներն ամփոփվել էին հունիսի 1-ին:

Մրցույթին մասնակցել են 7-ից 15 տարեկան երեխաներ երեք տարիքային խմբերով՝ 7-ից 9 տարեկան, 10-ից 12 տարեկան և 13-ից 15 տարեկան:

Մրցույթին հաղթողներն ընտրվել են 3 տարիքային խմբով՝ յուրաքանչյուր խմբում ունենալով համապատասխանաբար առաջին, երկրորդ և երրորդ մրցանակային տեղեր:

Ընդ որում՝ հայտարարված մրցույթին հնարավորություն են ունեցել մասնակցելու ոչ միայն փաստաբանների երեխաներ: Հատկանշական է, որ մրցույթին մասնակցության հայտ ներկայացրած երեխաները հիմնականում եղել են սահմանամերձ շրջաններից, որոնց շարադրություններում մեծ հետք են թողել պատերազմական թեմաները՝ խաղաղության և անհոգ մանկության իրավունքի բարձրաձայնմամբ: Մրցույթին մասնակցել են Հայաստանի մանուկներ հիմնադրամի «Երեխայի և ընտանիքի աջակցության ծրագրի» հատուկ մանկավարժական (լոգոպեդական) ծառայությունից օգտվող Արագածոտնի և Արմավիրի մարզերի երեխաները:

Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրվան նվիրված միջոցառման մասնակցել են նաև «Մանուկների մոլորակ» կրթադաստիարակչական գեղագիտական կենտրոնի, ինչպես նաև Հայաստանի ռազմական թաեքվոնդոյի ֆեդերացիայի սաները:

➤ **Փաստաբանների պալատի նախագահին ընդունել է քաղաքացիական երթի մասնակիցներին.**

2016թ. օգոստոսի 2-ին Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանն ընդունել է պալատի վարչական շենքի մոտ դերասանուհի Թամարա Հովհաննիսյանի գլխավորությամբ հավաքված քաղաքացիներին: Հավաքի կազմակերպիչ Թամարա Հովհաննիսյանի ներկայացմամբ՝ դեպի Փաստաբանների պալատ երթը կրում էր հուլիսի 17-ի դեպքերից հետո ազատագրված վայրերում գտնվողների իրավունքների պաշտպանության հարցում փաստաբաններին քաղաքացիական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակ:

Երթի մասնակիցները Փաստաբանների պալատի նախագահին և հանդիպմանը ներկա փաստաբաններին ներկայացրել են իրենց մտահոգությունները ազատագրվածների պահման վայրերի, առողջական խնդիրների, տարրական իրավունքների խախտումների վերաբերյալ:

➤ **Փաստաբանների պալատի նախագահին ընդունել է տարբեր դպրոցների աշակերտներին.**

2016 թվականին ևս Փաստաբանների պալատը շարունակել է ընդունել հանրակրթական դպրոցների աշակերտներին՝ կազմակերպելով թվով 5 շրջայց:

Հիմնականում Փաստաբանների պալատ են այցելել «Մխիթար Հերացու» ավագ դպրոցի և «Թիվ 2 ավագ դպրոցի» աշակերտները: Փաստաբանների պալատում

աշակերտներին ներկայացվել են փաստաբանի գործունեության հիմնական ուղղությունները, իսկ հանրային պաշտպանի գրասենյակի նրանք ծանոթացել են հանրային պաշտպանի գործունեությանը:

➤ **Ամանորին ընդառաջ փաստաբանները խրախուսվել են մի շարք անվանակարգերում.**

2016 թվականի դեկտեմբերի 23-ին Փաստաբանների պալատում Ամանորին ընդառաջ կազմակերպվել էր տոնական միջոցառում: Մասնագիտական համայնքի համար նախատեսված միջոցառման պաշտոնական մասում Փաստաբանների պալատի նախագահ Արա Զոհրաբյանի կողմից փաստաբաններին հանձնվել են խրախուսական պատվոգրեր:

Պատվոգրեր նախատեսվել են 4 անվանակարգում՝

- Փաստաբանական երկարամյա գործունեության համար,
- 2016 թվականի ապրիլին Արցախի քառօրյա պատերազմով պայմանավորված պաշտպանական գործողություններին կամավորության սկզբունքով մասնակցելու համար,
- գիտության ասպարեզում նշանակալի ավանդի համար,
- մարզերում ակտիվ մասնագիտական գործունեության համար:

Պատվոգրերով պարգևատրվել են նաև փաստաբան ամուսնական զույգերը:

Փաստաբանական երկարամյա գործունեության համար պատվոգրեր են ստացել 40 և ավելի տարիներ փաստաբանական գործունեություն ծավալած փաստաբաններ՝ Ռոզա Պողոսովան, Միշա Փիլիպոսյանը, Էլեոնորա Վարդանյանը, Նիվետա Բադալյանը, Լարիսա Դոխտյանը, Գագիկ Սոլունյանը և Հենրիկ Մանուկյանը:

2016 թվականի ապրիլին Արցախի քառօրյա պատերազմով պայմանավորված պաշտպանական գործողություններին կամավորության սկզբունքով մասնակցելու համար պատվոգրով և «Փաստաբանի կրծքանշանով» պարգևատրվել են փաստաբաններ՝ Վրեժ Խաչիկյանը, Կարեն Կիրակոսյանը, Արսեն Մկրտչյանը և Վարդան Գիլոյանը:

Գիտության ասպարեզում նշանակալի ավանդի համար պարգևատրվել են փաստաբաններ՝ իրավագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Արմեն Հայկյանցը և իրավագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Սամվել Դիլբանդյանը:

Մարզերում ակտիվ մասնագիտական գործունեության համար խրախուսվել են հետևյալ փաստաբանները՝

1. Տավուշի մարզ՝ Աննա Մեժլումյանը,
2. Գեղարքունիքի մարզ՝ Ստեփան Կարապետյանը,
3. Կոտայքի մարզ՝ Գոռ Մաթևոսյանը,
4. Վայոց Ձորի մարզ՝ Վահե Մարգարյանը,
5. Շիրակի մարզ՝ Արամայիս Հայրապետյանը,
6. Սյունիքի մարզ՝ Կարմեն Սահակյանը,
7. Արմավիրի մարզ՝ Թամարա Պողոսյան,
8. Արարատի մարզ՝ Անժելա Կարապետյան,
9. Արագածոտնի մարզ՝ Սեյրան Ազիզյան
10. Լոռու մարզում ակտիվ մասնագիտական գործունեության և փաստաբաններին համախմբելու համար պատվոգիր է ստացել Փաստաբանների պալատի Հյուսիսային ներկայացուցչության ղեկավար Ռուբեն Հակոբյանը:

«Փաստաբանական զույգ» անվանակարգում խրախուսվել են մասնավորապես հետևյալ զույգերը՝

1. Ինեսսա Պետրոսյան, Կարեն Մեժլումյան,
2. Արթուր Դավթյան, Արփինե Մուրադյան,
3. Սիլվա Ասատրյան, Աշոտ Խլոյան,
4. Աիդա Մուրադյան Արարատ Անտոնյան,
5. Տիգրան Եգորյան, Լուսինե Հակոբյան,
6. Կարեն Ղևոնդյան, Նաիրա Խաչատրյան,
7. Աղվան Դավթյան, Արմինե Մելքոնյան,
8. Նելլի Ավետիսյան, Կարեն Հովհաննիսյան,
9. Կարեն Տոնոյան, Աննա Տոնոյան,
10. Կարեն Աղաջանյան, Սյուզաննա Մալխասյան,
11. Ինեսսա Վարդանյան, Արթուր Պետրոսյան,
12. Կրոմվել Գրիգորյան, Ծովինար Գրիգորյան,

13. Դավիթ Դանելյան, Մարիամ Ղուլյան,
14. Արտակ Խաչիկյան, Սուսաննա Սիրադեղյան,
15. Դավիթ Սրապիոնյան, Զարուհի Մանասարյան,
16. Նոնա Գալստյան, Տիգրան Մուրադյան,
17. Գայանե Հակոբյան, Մհեր Դավթյան,
18. Գոհարիկ Միքայելյան, Օհան Գևորգյան:

Նշված միջոցառման շրջանակներում բոլոր անվանակարգերով ընդհանուրը առմամբ 59 փաստաթան ստացել են պատվոգրեր:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՇՔԱՄՈՒՏՔԻ ՄՈՏ ՏԵՂԱԴՐՎԵԼ Է ՀԱՅ ՄՏԱԾՈՂ-ԳԻՏՆԱԿԱՆ, ՕՐԵՆՍԴԻՐ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ ՄԽԻԹԱՐ ԳՈՇԻ ԴԻՄԱՔԱՆԴԱԿԸ

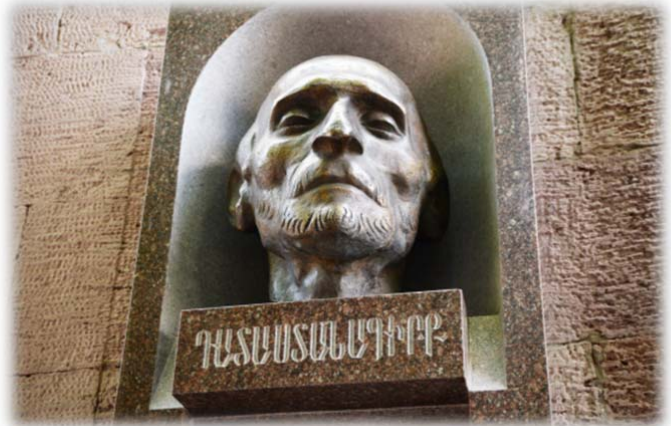
Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր բժիշկներ, բարերարներ **Կառլեն և Սառա Եսայանների** ընտանիքը Փաստաբանների պալատին նվիրաբերել էր հայ մտածող-գիտնական, օրենսդիր, հասարակական գործիչ Մխիթար Գոշի դիմաքանդակը, որի հեղինակն է հայտնի քանդակագործ, քանդակային կոմպոզիցիաների վարպետ Ղուկաս Չուբարյանը (Չուբարը, 16.06.1923 - 23.03.2009):

Մխիթար Գոշի՝ Մեծ Վարդապետի թողած ավանդն անգնահատելի է Հայաստանի հոգևոր և աշխարհիկ կյանքում: Գոշն աչքի է ընկել միջնադարյան աշխարհին դեռևս անհայտ բարոյականության նոր և ժամանակակից լուծումներ առաջարկելու խիզախությամբ և մինչ օրս կիրառելի պատգամներով: 12-րդ դարում, երբ Եվրոպան խաչակրաց արշավանքներ էր ձեռնարկում, Հայաստանի հեռավոր վանքերից մեկում Մխիթար Գոշն առաջարկում էր *օրինապահ քաղաքացու* հետաքրքիր մոդել, ինչը իրավական մտքի գյուտ էր:

Դիմաքանդակը տեղադրվել է Փաստաբանների պալատի վարչական շենքի շքամուտքի մոտ, իսկ դիմաքանդակի բացման հանդիսավոր արարողությունը տեղի է ունեցել 2016 թվականի մայիսի 31-ին:

Դիմաքանդակի բացման արարողությանը ներկա են եղել փաստաբաններ, պետական բարձրաստիճան պաշտոնատար այրեր, արվեստի և մշակույթի բնագավառի մի շարք ներկայացուցիչներ: Միջոցառումը սկսվել է Հայ-Առաքելական Եկեղեցու Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կճոյանի Տերունական Աղոթքով, հնչել են Մխիթար Գոշի «Դատաստանագրքի» կանոններից հատվածներ, փաստաբան, երգչուհի Ալինա Ենգոյանի կատարմամբ հնչել է Կոմիտաս՝ «Տեր Ողորմես», իսկ փաստաբանների երեխաների ջանքերով բեմադրվել է Մեծ Վարդապետ Մխիթար Գոշի առակներից մեկը:

Մխիթար Գոշի դիմաքանդակի բացման հանդիսավոր արարողության լուսանկարները

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԸ ՆՎԵՐ Է ՍՏԱՑԵԼ «ՖՈՒԳԱ 1» ԳԵՂԱՆԿԱՐԸ

Փաստաբանների պալատը հյուրընկալել էր Հայաստանի նկարիչների միության պատվավոր անդամ Միեր Շահինյանին: Հանդիպման առիթը մասնագիտությամբ ոչ նկարիչ, բայց վերջին տասնամյակում ստեղծագործող, գեղանկարչության ասպարեզում լուրջ հաջողություններ գրանցած Միեր Շահինյանի նվերն էր Փաստաբանների պալատին:

Միեր Շահինյանը Փաստաբանների պալատին իր անձնական հավաքածուից նվիրել է «Ֆուգա 1» նկարը: Փաստաբաններին իր հեղինակած նկարը նվիրաբերելու մղումը նկարիչը մեկնաբանել է նրանով, որ վերջին ժամանակահատվածում փաստաբանական համայնքի ներդրած ջանքերը Մարդու իրավունքների պաշտպանության գործում հաշվի առնելով, որոշել է խրախուսել փաստաբանական համայնքի ներկայացուցիչներին:

Երեք ամսում ավարտին հասցրած նկարը ներկայացնելիս՝ Միեր Շահինյանը տեղեկացրել է, որ նկարի ներշնչանքի աղբյուրը Յոհան Սեբաստիան Բախի համանուն ստեղծագործությունն է եղել, որը, չնայած իր հանգիստ մեղեդայնության, ստիպել է հեղինակին նկարել շարժումը, վազքը (Fuga - լատիներենից թարգմանաբար՝ վազք, թռիչք) խորհրդանշող գործ:

Հեղինակի ներկայությամբ և մասնակցությամբ, գեղանկարը փակցվել է Փաստաբանների պալատի խորհրդի դահլիճում:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՎԱՐՔԱԳԾԻ ԿԱՆՈՆԱԳՐԹԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԿԻՐԱՐԿՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ

1. Մասնագիտական էթիկային առնչվող հարցերի հրապարակում.

➤ **Պալատի խորհրդի կարգապահական որոշումների շարունակական հրապարակում www.advocates.am ինտերնետային կայքի միջոցով.**

Փաստաբանների պալատի կայքէջում «**Խորհրդի որոշումներ կարգապահական գործերով**» բաժնում¹⁷ շարունակաբար հրապարակվում են կարգապահական գործերով բոլոր որոշումները: Ընդ որում՝ կայքում ներդրված հատուկ ֆիլտրման համակարգի միջոցով կայքն ավտոմատ գեներացնում է տվյալ որոշման հետ փոխկապակցված իրավական ակտերը, օրինակ՝ ըստ իրավական ակտի հասցեատիրոջ (փաստաբանի անվան և ազգանվան), վարքագծի կանոնագրքի համապատասխան կետի, ըստ որոշման եզրափակիչ մասի (կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու կամ վարույթը կարճելու մասին որոշում), տույժի տեսակի և այլն:

➤ Վարքագծի հարցերի վերաբերյալ քննարկումների կազմակերպում:

«Փաստաբանների վերապատրաստման» կարգի համաձայն՝ Փաստաբանները պետք է վերապատրաստվեն «Փաստաբանի վարքագծի կանոնները (դեոնթոլոգիա)» առարկայի շրջանակներում հաստատված թեմաներով:

Փաստաբանների համար մասնագիտական վարվելակերպի թեմաներով վերապատրաստվելու հնարավորություն ընձեռելու նպատակով 2016 թվականին փաստաբանների պարտադիր վերապատրաստման դասընթացների ժամանակացույցում յուրաքանչյուր ամիս ներառված է եղել, որպես կանոն, երկուսից չորս դասընթաց «Փաստաբանի վարքագծի կանոնները (դեոնթոլոգիա)» թեմայով՝ ըստ առանձին ենթաինստիտուտների: Օրինակ՝ փաստաբանների փոխհարաբերությունները վստահորդների հետ, փաստաբանների փոխհարաբերությունները դատարանների կամ վարույթ իրականացնող մարմինների հետ և այլն:

«Փաստաբանի վարքագծի կանոնները (դեոնթոլոգիա)» թեմայով

¹⁷ «Գրադարան» - «Պալատի իրավական ակտեր»:

վերապատրաստման դասընթացները վարել են Փաստաբանների պալատի խորհրդի անդամները՝ առավել արդյունավետ դարձնելով Փաստաբանների պալատի խորհրդի փորձի փոխանակումը փաստաբանների հետ:

* * * * *

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԵԼ Է ԳՐԱՎՈՐ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ (AMICUS CURIAE) «ՓԱՍՏԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ 3-ՐԴ ՄԱՍԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

2016 թվականի ապրիլի 5-ին Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանում քաղաքացիներ Հմայակ Խալաֆյանի, Անահիտ Վարդանյանի, Վարդան Խալաֆյանի, Անի Խալաֆյանի անհատական դիմումների հիման վրա գրավոր ընթացակարգով քննվել է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության

օրենսգրքի 40-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ «բացառությամբ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի» դրույթի և «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի սահմանադրականության հարցը:

Նշված գործով ՀՀ փաստաբանների պալատը 2016 թվականի մարտի 17-ին, որպես երրորդ կողմ, ՀՀ սահմանադրական դատարանին վիճարկվող իրավական նորմերի վերաբերյալ ներկայացրել է գրավոր մեկնաբանություն (amicus curiae) 18:

Փաստաբանների պալատի ՀՀ սահմանադրական դատարանին ներկայացված գրավոր մեկնաբանությամբ վիճարկվող իրավակարգավորումները դիտարկել է

- ✓ դատական պաշտպանության, արդար դատաքննության և արդարադատության մատչելիության իրավունքի,
- ✓ իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքի,
- ✓ խտրականության արգելքի սկզբունքի,

¹⁸ Սույն հաշվետվության մեջ ներկայացված է ՀՀ փաստաբանների պալատի փորձագիտական խմբի գրավոր մեկնաբանության համառոտ բովանդակությունը (առավել էական վերլուծությունները): Գրավոր մեկնաբանության ամբողջական տարբերակին կարելի է ծանոթանալ ՀՀ փաստաբանների պալատի կայքէջում՝ հետևյալ հղմամբ.
http://advocates.am/images/gitaverlucakan/2016/Ezrak_17.03.2016.pdf :

- ✓ ազատ տնտեսական գործունեության և սեփականության իրավունքի լույսի ներքո:

Գրավոր մեկնաբանությամբ Փաստաբանների պալատը եկել է այն եզրահանգման, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 40-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ «բացառությամբ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի» դրույթը, ինչպես նաև «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթը համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության պահանջներին:

ՀՀ սահմանադրական դատարանը 2016 թվականի ապրիլի 5-ին ՍԴՈ-1263 որոշմամբ¹⁹ քննության առնելով Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 40-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ «բացառությամբ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի» դրույթի և «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի սահմանադրականության հարցը, որոշել է, որ նշված դրույթները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը՝ որոշման մեջ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների շրջանակներում:

Որոշմամբ Սահմանադրական դատարանն անհրաժեշտ է համարել վիճարկվող նորմերի սահմանադրականությունը գնահատելիս ելնել.

- *հանրային իշխանության կողմից մարդու հիմնական իրավունքների ու ազատությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության վավերացրած միջազգային պայմանագրերի հիման վրա արդյունավետ պաշտպանությունն ապահովելու անհրաժեշտությունից (ՀՀ Սահմանադրության (2015 թվականի փոփոխություններով) 3-րդ հոդված),*

- *ՀՀ Սահմանադրության (2015 թվականի փոփոխություններով) 61-րդ հոդվածի 1-ին մասում և 64-րդ հոդվածում ամրագրված՝ արդյունավետ դատական պաշտպանության, դատարանի մարչելիության իրավունքի, ինչպես նաև իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքի երաշխավորման անհրաժեշտությունից:*

* * * * *

¹⁹ ՀՀ սահմանադրական դատարանի 05.04.2016թ. թիվ ՍԴՈ-1263 որոշումը կարելի է բեռնել ՀՀ սահմանադրական դատարանի կայքէջից՝ հետևյալ հղմամբ.
<http://www.concourt.am/armenian/decisions/common/2016/pdf/sdv-1263.pdf> :

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԵԼ Է ԿԱՐԾԻՔ ««ՓԱՍՏԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

2016 թվականի մարտին ՀՀ ազգային ժողովի մարդու իրավունքների պաշտպանության և հանրային հարցերի մշտական հանձնաժողովում քննարկվել է ««Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որով առաջարկվել էր փոփոխություն կատարել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասում՝ անվճար հիմունքներով դատական ներկայացուցչություն իրականացնելու իրավունք վերապահելով ՀՀ ցանկացած չափահաս քաղաքացու:

Նշված նախագծի վերաբերյալ Փաստաբանների պալատը ներկայացրել է գրավոր կարծիք, իսկ պալատի նախագահին անձամբ մասնակցել է նշված նախագծի քննարկման հարցով ՀՀ ազգային ժողովի հանձնաժողովի նիստին:

Փաստաբանների պալատը ներկայացված կարծիքով փաստաբանի միջոցով դատական ներկայացուցչություն իրականացնելու օրենսդրական պահանջը ներկայացրել է իրավունքների պաշտպանության արդյունավետ միջոցի համատեքստում նշելով, որ ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը ներառում է նախ՝ որակյալ իրավաբանական ծառայություն ստանալու հնարավորությունը, և երկրորդ՝ պետության պարտականությունը որակյալ իրավաբանական օգնություն ստանալու հնարավորություն ապահովելու բոլոր նրանց, ովքեր ի վիճակի չեն ինքնուրույն ստանալ այդպիսի օգնություն:

Փաստաբանների պալատը նաև նշել է, որ պետության կողմից երաշխավորվող իրավաբանական օգնությունը պետք է լինի որակյալ, այսինքն՝ տրամադրվի բարձր որակավորում ունեցող մասնագետի կողմից և ապահովվի անձի իրավունքների և օրինական շահերի պատշաճ պաշտպանությունը կամ խախտված իրավունքների վերականգնումը համապատասխան ոլորտում:

Կարծիքով Փաստաբանների պալատը նաև արձանագրել է, որ դատարանում միայն փաստաբան հանդիսացող ներկայացուցչի ոչ պարտադիրություն նախատեսելը կազմաքանդ է անում պետության նպատակամղվածությունը, գործադրած ջանքերն ու ներդրած ռեսուրսներն իրավաբանական օգնության որակի բարձրացման և փաստաբանության կայացման գործում, խաթարում է որակյալ իրավաբանական օգնություն

ստանալու իրավունքի իրացմանն ուղղված տարիների ընթացքում արված բազմաթիվ և բազմաբնույթ քայլերը:

ՀՀ կառավարությունը քննարկվող նախագծի վերաբերյալ ներկայացրել է բացասական կարծիք՝ նշելով, որ բացակայում է նախագծի ընդունման անհրաժեշտությունը:

Արդյունքում ՀՀ ազգային ժողովի 06.06.2016 թվականի որոշմամբ ««Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ օրենսդրական նախաձեռնությունը քվեարկության արդյունքներով չի ներառվել ազգային ժողովի նիստի օրակարգում:

* * * * *

Հավելված թիվ 1

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

**ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԱՐՈՒՑՎԱԾ ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ
ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**հաշվետու ժամանակահատվածը՝
2016 թվականի հունվարից – դեկտեմբեր ամիսներ**

Nº	Փաստաբանների նկատմամբ 2016 թվականին հարուցված վարույթներ (քանակ)	226
1.	Փաստաբանների վստահորդների, քաղաքացիների, փաստաբանների բողոքների, ինչպես նաև դատական սանկցիաների հիման վրա հարուցված վարույթների թիվը	56
2.	Անդամավճարը չվճարելու հիմքով հարուցված կարգապահական վարույթների թիվը	132
3.	Վերապատրաստման դասընթացներին չմասնակցելու հիմքով հարուցված կարգապահական վարույթների թիվը	38

* * * * *

Հավելված թիվ 2

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

**ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ԴԵՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԱԾ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՐՈՒՑՎԱԾ
ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

№	Փաստաբանների դեմ ստացված բողոքների ընդհանուր քանակը այդ թվում՝	240	Փաստաբանների դեմ ներկայացված բողոքների հիման վրա հարուցված կարգապահական վարույթներ, այդ թվում՝	56	1 և 2 սյունակների համեմատական 23,3%
1.1	փաստաբանների վստահորդների և քաղաքացիների բողոքներ	198	փաստաբանների վստահորդների և քաղաքացիների բողոքների հիման վրա հարուցված կարգապահական վարույթներ	24	12,1%
1.2	փաստաբանների բողոքներ փաստաբանների դեմ	14	փաստաբանների բողոքների հիման վրա փաստաբանների նկատմամբ հարուցված կարգապահական վարույթներ	5	35,7%
1.3	դատական սանկցիաներ	21	դատական սանկցիաների հիման վրա հարուցված կարգապահական վարույթներ	21	100%
1.4	այլ բողոքներ (այդ թվում՝ ՀՊԳ ղեկավարի միջնորդություն, քննչական մարմին, ՔԿՀ, փաստաբանի վստահորդը կամ հակառակորդ կողմը չհանդիսացող քաղաքացի կամ կազմակերպություն)	7	այլ բողոքների հիման վրա հարուցված կարգապահական վարույթներ	6	85,7%

2016 թվականի հունվարից դեկտեմբեր (ներառյալ) ամիսների ընթացքում Փաստաբանների պալատում փաստաբանների դեմ ստացվել են ընդհանուրը **240 բողոք**, որոնցից գերակշիռ մասը՝ 198 բողոք ներկայացվել են քաղաքացիների և կազմակերպությունների կողմից, որոնք հանդիսանում են տվյալ փաստաբանի վստահորդ (այդ թվում՝ նախկին վստահորդ) կամ փաստաբանի վստահորդի հակառակորդ կողմ:

Փաստաբանների դեմ ներկայացված բողոքների և փաստաբանների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու մասին որոշումների ընդհանուր վիճակագրական թվերի համեմատական վերլուծության արդյունքները ցույց են տալիս, որ փաստաբանների դեմ ներկայացված ընդհանուր **240 բողոքներից կարգապահական վարույթ հարուցվել է ընդամենը 56 բողոքի հիման վրա**, այսինքն՝ փաստաբանների նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցվել է ստացված բողոքների ընդհանուր թվի 23,3%-ը կազմող դեպքերում:

Բողոքների²⁰ հիման վրա հարուցված կարգապահական 56 վարույթից 21-ի հիմքում ընկած են դատական սանկցիա կիրառելու մասին դատարանների որոշումները, ինչը կազմում է հարուցված կարգապահական վարույթների **37,8%-ը**: Դատական սանկցիան փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու և՛ առիթ է և՛ հիմք, ընդ որում՝ պարտադիր հիմք:

Եթե պայմանականորեն փաստաբանների դեմ ներկայացված բողոքների և դրանց հիման վրա հարուցված կարգապահական վարույթների ընդհանուր թվից հանվի դատական սանկցիայի հիմքով հարուցված կարգապահական վարույթները, ապա կստացվի, որ 219 բողոքների դեպքում (առանց դատական սանկցիայի) փաստաբանների նկատմամբ հարուցվել է 35 կարգապահական վարույթ, ինչը կազմում է բողոքների (առանց դատական սանկցիայի) 16%-ը:

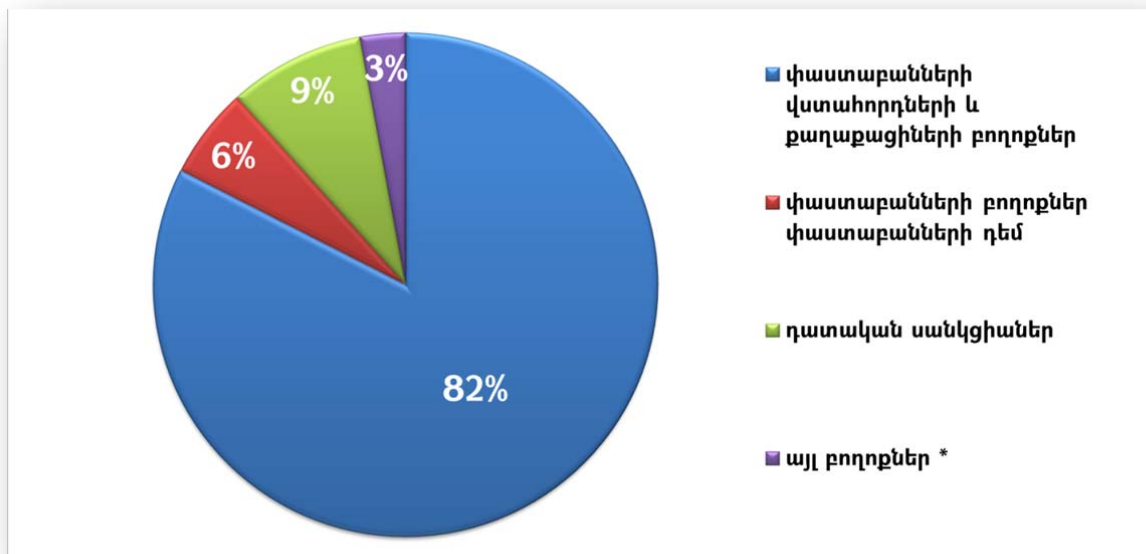
* * * * *

²⁰ Տվյալ դեպքում որպես բողոք են հաշվառվել փաստաբանների դեմ քաղաքացիների, իրավաբանական անձանց, քննչական մարմիններին կողմից ներկայացված բողոքները, ինչպես նաև դատական սանկցիաները:

Հաշվետու ժամանակահատվածում փաստաբանների դեմ ներկայացված բողոքների վիճակագրության տոկոսային հարաբերակցությունն արտացոլված է ստորև ներկայացված գծապատկերում:

**Փաստաբանների դեմ ստացված բողոքների ընդհանուր քանակը՝
240**

* Այլ բողոքների մեջ ներառվել են հանրային պաշտպանին պատասխանատվության ենթարկելու մասին ՀՊԳ ղեկավարի միջնորդությունները, փաստաբանների վարքագծի վերաբերյալ քննչական մարմնի, ՔԿՀ, փաստաբանի վստահորդը կամ վստահորդի հակառակորդ կողմը չհանդիսացող քաղաքացիների կամ կազմակերպությունների բողոքները:

* * * * *

Հավելված թիվ 3

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

**2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԿՈՂՄԻՑ ՔՆՆՎԱԾ * ԵՎ ԱՎԱՐՏՎԱԾ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

Քննված կարգապահական գործերի ընդհանուր քանակը՝ 199			
Կարճված վարույթներ՝ 123 (61%)		Կարգապահական տույժով ավարտված վարույթներ՝ 76 (39%)	
Այդ թվում՝		Այդ թվում՝	
<u>Բողոքի (սանկցիայի) հիմքով հարուցված և քննված կարգապահական վարույթների քանակը՝ 42, որից *</u>			
Բողոքի հիմքով հարուցված վարույթի կարճում	23 54,7%	Բողոքի հիմքով հարուցված վարույթով տույժի որոշում	19 45,3%
<u>Անդամավճարը չվճարելու հիմքով հարուցված և քննված կարգապահական վարույթների քանակը՝ 107, որից</u>			
Անդամավճարը չվճարելու հիմքով հարուցված վարույթի կարճում **	59 55,1%	Անդամավճարը չվճարելու հիմքով տույժի որոշում	48 44,9%
<u>Վերապատրաստման դասընթացներին չմասնակցելու հիմքով հարուցված և քննված կարգապահական վարույթների քանակը՝ 50, որից</u>			
Վերապատրաստման դասընթացներին չմասնակցելու հիմքով հարուցված վարույթի կարճում ***	41 82%	Վերապատրաստման դասընթացներին չմասնակցելու հիմքով տույժի որոշում	9 18%

* 2016 թվականին քննվել են կարգապահական գործեր, որոնք հարուցվել են մինչև 2016 թվականը: Սույն հաշվարկի մեջ չեն ներառվել 2016 թվականի ընթացքում քննված, սակայն կասեցված երեք կարգապահական վարույթները:

** կարճվել են արտոնություն կիրառելու հիմքով (առաջին անգամ հարուցված վարույթի շրջանակներում փաստաբանի կողմից անդամավճարն ամբողջությամբ վճարվելու դեպքում վարույթը կարճվում է):

*** կարճվել են արտոնություն կիրառելու հիմքով (առաջին անգամ հարուցված վարույթի շրջանակներում փաստաբանի կողմից դասընթացը հաջորդ կիսամյակ իր հաշվին անցնելու դիմում ներկայացնելու դեպքում վարույթը կարճվում է):

* * * * *

Հավելված թիվ 4

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

**ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

համեմատական ժամանակահատված՝ 2015 և 2016 թվականներ

Nº	Վիճակագրական տվյալի չափանիշը (համեմատության առարկան)	2015	2016	տարբերությունը թվային արտահայտմամբ	տարբերությունը տոկոսային արտահայտմամբ
1	Փաստաբանների պալատի նախագահի որոշումների ընդհանուր թիվը	376	511	135	35.90%
2	Փաստաբանների պալատի նախագահի հրամանների թիվը	262	258	-4	-1.53%
3	կարգեր կամ այլ իրավական ակտեր հաստատելու (այդ թվում՝ փոփոխություն կամ լրացում կատարելու) վերաբերյալ հրամանների թիվը	16	24	8	50.00%

* * * * *

Հավելված թիվ 5
 ռազմավարական ծրագրի կատարման
 վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԳՈՐԾԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

համեմատական ժամանակահատված՝ 2015 և 2016 թվականներ

Nº	Վիճակագրական տվյալի չափանիշը (համեմատության առարկան)	2015	2016	տարբերությունը թվային արտահայտմամբ	տարբերությունը տոկոսային արտահայտմամբ
1	Մտից փաստաթղթերի ընդհանուր թիվը	2589	2623	34	1.3%
2	Ելից փաստաթղթերի ընդհանուր թիվը՝ ներառյալ կարգապահական գործերով	2163	2687	524	24,2%

* * * * *

Հավելված թիվ 6

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

**ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

Nº	Վիճակագրական տվյալի չափանիշը	Վիճակագրական տվյալը
1	Խորհրդի ընթացիկ նիստերի քանակը	26
2	Ընթացիկ նիստերով Խորհրդի կողմից քննված օրակարգային հարցերի ընդհանուր քանակը	222
3	Ընթացիկ նիստերով Խորհրդի որոշումների ընդհանուր քանակը	220
4	Խորհրդի կարգապահական գործերով նիստերի քանակը	319
5	Կարգապահական գործերով Խորհրդի որոշումների ընդհանուր քանակը	202

* * * * *

Հավելված թիվ 7

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

ՀՊԳ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՊԳ վարած քրեական գործերի վերաբերյալ

համեմատության ժամանակահատված՝ 2015 և 2016 թվականներ

№	Վիճակագրական տվյալի չափանիշը	2015	2016	տարբեր. թվային արտահայտմամբ	տարբեր. տոկոսային արտահայտմամբ
1.	Հանրային պաշտպանների հաստիքների քանակ	49	54	5	10%
2.	Հանրային պաշտպանների քանակ (այդ թվում՝ 0,5 դրույք)	53	66	13	25%
3.	Հաշվետու ժամանակաշրջանում վարած գործերի թիվը	4600	5264	664	14%
4.	Հաշվետու ժամանակաշրջանում ավարտված գործերի թիվը *	3007	3270	263	9%

Ա.	Վարած գործերի թիվն՝ ըստ փուլերի	4600	5264	664	14%
<i>այդ թվում՝</i>					
1.	նախաքննությունների թիվը՝	1797	1960	163	9%
2.	առաջին ատյանի դատարանում գործերի թիվը՝	2212	2547	335	15%
3.	վերաքննիչ դատարանում գործերի թիվը՝	481	577	96	20%
4.	վճռաբեկ դատարանում գործերի թիվը՝	6	9	3	50%
5.	քրեական գործով ոչ կասկածյալին կամ մեղադրյալին տրամադրված անվճար իրավաբանական օգնության գործերի թիվը	104	171	67	64%

Բ.	Ավարտված գործերի թիվն՝ ըստ փուլերի	3007	3270	263	9%
<i>այդ թվում՝</i>					
1.	ավարտված նախաքննությունների թիվը՝	1050	1183	133	13%
2.	առաջին ատյանի դատարանում ավարտված գործերի թիվը՝	1450	1543	93	6%
3.	վերաքննիչ դատարանում ավարտված գործերի թիվը՝	397	443	46	12%
4.	վճռաբեկ դատարանում ավարտված գործերի թիվը՝	6	8	2	33%
5.	քրեական գործով ոչ կասկածյալին կամ մեղադրյալին տրամադրված անվճար իրավաբանական օգնության գործերի թիվը**	104	93	-11	-11%

Գ.	Հաշվետու ժամանակաշրջանում ընթացիկ գործերի թիվը***	740	1100	360	49%
1.	ընթացիկ նախաքննությունների թիվը՝	279	299	20	7%
2.	առաջին ատյանի դատարանում ընթացիկ գործերի թիվը՝	422	645	223	53%
3.	վերաքննիչ դատարանում ընթացիկ գործերի թիվը՝	39	82	43	110%

Դ.	Վարած գործերով արձանագրված դրական արդյունքները	843	947	104	12%
1.	Արդարացումների թիվը՝	52	48	-4	-8%
<i>այդ թվում՝</i>					
1.1.	Լրիվ արդարացումների թիվը՝	36	30	-6	-17%
1.2.	Մասնակի արդարացումների թիվը՝	16	18	2	13%
2.	Կարճված գործերի թիվը	303	369	66	22%
<i>այդ թվում՝</i>					
2.1.	արդարացման հիմքով կարճումներ՝	119	146	27	23%
2.2.	ոչ արդարացման հիմքով կարճումներ	184	223	39	21%

3.	Մեղադրանքն ավելի մեղմ հողվածով վերաորակված գործերի թիվը	57	146	89	156%
4.	Օրենքով նախատեսվածից ավելի մեղմ պատժի նշանակում. թիվը	9	11	2	22%
5.	Պատիժը պայմանականորեն չկիրառված գործերի թիվը	422	373	-49	-12%

Ե.	Վերջնական դատական ակտերի բողոքարկումներով դր. արդյունք				
1	ընդհանուր բողոքարկումների թիվը՝ վերաքննիչ և վճռաբեկ	353	371	18	5%
2	բողոքարկման դրական արդյունքը	80	63	-17	-21%
3	Վերաքննության կարգով բողոքարկված գործերի թիվը	263	252	-11	-4%
	որից բավարարված բողոքների թիվը՝	75	61	-14	-19%
4	Վճռաբեկության կարգով բողոքարկված գործերի թիվը	90	119	29	32%
	որից բավարարված բողոքների թիվը՝	5	2	-3	-60%

Զ.	Խափանման միջոցների և դրանց բողոքարկման հետ կապված արդյունքներ				
1.	Կալանավորման որոշումների դեմ բողոքների թիվը	207	265	58	28%
1.1.	որից բավարարված բողոքների թիվը՝	8	13	5	63%
2.	Կալանավորման՝ քննիչի միջնորդության մերժումների քանակը	37	48	11	30%
3.	Կալանավորման՝ որպես խափանման միջոցի փոփոխումների և վերացումների թիվը	9	11	2	22%
4.	Գրավի կիրառմամբ գործերի թիվը	35	31	-4	-11%

Ծանոթություն.

* Ավարտված գործերի թիվը չի ներառում հրաժարումների և փոխանցումների թիվը, որոնք 2015թ. համար կազմում են ընդամենը 853 գործ, իսկ 2016թ. համար՝ 894

գործ:

** Սույն հաշվետվության մեջ 2015թ. համար ոչ մեղադրյալի կամ կասկածյալի մասնակցությամբ ներկայացուցչություններից բացի ներառված են նաև կազմված գրավոր փաստաթղթերի թիվը, մինչդեռ 2016թ. համար դրանք ներառված են ըստ քաղաքացիների դիմումների հաշվետվության մեջ, որոնց ընդհանուր թիվը կազմում է 114, ըստ այդմ՝ 2016թ. համար 2015թ. համանմանությամբ նշված թիվը կկազմի 207 (93+114):

*** 2015թ. վճռաբեկ դատարանում ընթացիկ գործերի և ընթացիկ հանձնումների թվի առանձին հաշվառում չի տարվել, մինչդեռ 2016թ. դրանք կազմում են՝ վճռաբեկ դատարանում ընթացիկ գործերի թիվը՝ 1, իսկ ոչ կասկածյալի և մեղադրյալի մասնակցությամբ ընթացիկ գործերը՝ 73, ընդամենը՝ վերը նշված գործերի հետ միասին՝ 1100 գործ:

* * * * *

Հավելված թիվ 8

ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

ՀՊԳ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

**ՀՀ փաստաբանների պալատի հանրային պաշտպանի
գրասենյակի վարած քաղաքացիական, վարչական կամ
սահմանադրական գործերի վերաբերյալ**

համեմատության ժամանակահատված՝ 2015 և 2016 թվականներ

Վիճակագրական տվյալի չափանիշը		2015	2016	տարբեր. թվային արտահայտմամբ	տարբեր. տոկոսային արտահայտմամբ
Ա.	Հաշվետու ժամանակաշրջանում վարած գործերի թիվը	2588	4750	2162	83.54%
1	Հաշվետու ժամանակաշրջանում դատական գործերի թիվը	350	646	296	84.57%
2	Հաշվետու ժամանակ. ավարտված դատ. գործերի թիվը*	163	330	167	102.42%
3	Հաշվետու ժամանակաշրջանում ընթացիկ դատ. գործերի թիվը	152	248	96	63.16%
4	Հաշվետու ժամանակաշրջանում խորհրդատվությունների թիվը	2142	4104	1962	91.60%
* այս տվյալը չի ներառում հրաժարումների և առանց քննության թողած գործերի թիվը					

Բ.	Առաջին ատյանի դատարանում գործերի թիվը	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.
		298	20	549	50	251	30	84.23%	150.00%
1	Առաջին ատյանում ավարտված գործերի թիվը	128	9	269	27	141	18	110.16%	200.00%
2	Առաջին ատյանի դատարանի ընթացիկ գործերի թիվը	137	10	217	21	80	11	58.39%	110.00%
3	Ընդհանուր կայացված վճիռների թիվ (վարչ. քաղ.)	137		296		159		116.06%	
4	Հօգուտ վստահորդի կայացված վճիռների թիվը	88		205		117		132.95%	
այդ թվում՝									
4.1	ամբողջությամբ	9		15		6		66.67%	
4.2	մասնակի	3		2		-1		0.00%	
Գ.	Վերաքննիչ դատարանում գործերի թիվը	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.
		26	6	40	5	14	-1	53.85%	-16.67%
1	ՀՊԳ վերաքննիչ բողոքների թիվը	67		131		64		95.52%	
2	Վերաքննիչ դատարանում ավարտված գործերի թիվը	21	5	31	2	10	-3	47.62%	-60.00%
3	Վերաքննիչ դատարանի ընթացիկ գործերի թիվը	4	1	7	2	3	1	75.00%	100.00%
4	ՀՊԳ բողոքները մերժելու թիվը	20		16		-4		-20.00%	
5	ՀՊԳ բողոքները բավարարելու թիվը՝	12		17		5		41.67%	
այդ թվում՝									
5.1	լրիվ	9		15		6		66.67%	
5.2	մասնակի	3		2		-1		-33.33%	
Դ.	Վճռաբեկ դատարանում գործերի թիվը	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.	քաղ.	վարչ.
		-	-	1	1	-	-	-	-
1	ՀՊԳ վճռաբեկ բողոքների թիվը (ըստ էության դատական ակտի)	24		57		33		137.50%	

2	Վճռաբեկ դատարանում վարույթ ընդունված բողոքների թիվը	1	6	5	500%
Ե.	Սահմանադրական դատարանում գործերի թիվը				
1	ՍԴ դիմումների թիվը	1	3	2	
2.	Խորհրդատվություն	2142	4104	1962	91.60%
2	Բանավոր խորհրդատվությունների թիվը	1552	2811	1259	81.12%
3	Գրավոր խորհրդատվությունների թիվը	590	1293	703	119.15%
	այդ թվում՝				
3.1	դատավարական փաստաթղթեր (հայցադիմում, բողոք և այլն)	316	847	531	168.04%

Ծանոթություն. 2016թ. ՀՊԳ դիմած 4750 քաղաքացիներից 4-ին տարբեր պատճառներով մերժվել է անվճար իրավաբանական օգնության տրամադրումը, 14-ի մասով տարբերությունը պայմանավորված է ծրագրում տվյալների մուտքագրման ժամանակի տարբերության հետ:

* * * * *

Հավելված թիվ 9
ռազմավարական ծրագրի կատարման
վերաբերյալ 2016թ. հաշվետվության

ՀՊԳ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

**Հանրային պաշտպանի գրասենյակ դիմած քաղաքացիներն՝
ըստ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքով
սահմանված կատեգորիաների ²¹**

N°	Կատեգորիայի անվանումը	«Փաստաբան ության մասին» ՀՀ օրենքի համապատաս խան հոդվածը, մասը և կետը	Դիմած քաղաքացիների թիվը		տարբեր. թվային արտահայ տմամբ	տարբեր. տոկոսային արտահայ տմամբ
			2015	2016		
1	Հայաստանի Հանրապետության սահմանների պաշտպանության ժամանակ զոհված (մահացած) զինծառայողի ընտանիքի անդամներ	41-5-1	75	123	48	64%
2	1-ին և 2-րդ խմբի հաշմանդամներ	41-5-2	552	1030	478	87%
3	դատապարտյալներ	41-5-3	106	272	166	157%
4	ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված՝ 0-ից բարձր անապահովության միավոր ունեցող ընտանիքի անդամներ	41-5-4	438	671	233	53%

²¹ սույն հաշվառումն իրականացվում է քաղաքացիական, վարչական կամ սահմանադրական գործերով:

5	Հայրենական մեծ պատերազմի և Հայաստանի Հանրապետության սահմանների պաշտպանության ժամանակ մարտական գործողությունների մասնակիցներ	41-5-5	50	163	113	226%
6	գործազուրկներ	41-5-6	498	794	296	59%
7	միայնակ բնակվող կենսաթոշակառուներ	41-5-7	263	296	33	13%
8	առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներին, ինչպես նաև առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների թվին պատկանող անձինք	41-5-8	6	7	1	17%
9	փախստականներ	41-5-9	30	48	18	60%
10	Հայաստանի Հանրապետությունում ժամանակավոր ապաստան ստացածներ	41-5-10	3	0	-3	100%
11	անվճարունակ այն ֆիզիկական անձանց, որոնք իրենց անվճարունակությունը հաստատող հավաստի տվյալներ են ներկայացնում	41-5-11	271	1302	1031	380%
12	հոգեբուժական կազմակերպությունում բուժվող հոգեկան խանգարումներ ունեցող անձինք	41-5-12	12	26	14	117%

13	օրենքով սահմանված կարգով մարդկանց թրաֆիքինգի և շահագործման ենթարկված զոհերի նույնացման հանձնաժողովի կողմից զոհ կամ հատուկ կատեգորիայի զոհ ճանաչված անձինք	41-5-13	-	0	0	0%
14	Հայաստանի Հանրապետությունում ապաստան հայցողները	41-5-14	-	0	0	0%
Ընդամենը՝			2304	4732	2428	105%

* * * * *

2016թ. հաշվեքվություն ռազմավարական ծրագրի կատարման վերաբերյալ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏ**

ք. Երևան, Զաքիյան 2, 4-րդ հարկ
հեռախոս՝ 600 701, հեռապատճեն՝ 600 703
info@advocates.am www.advocates.am

